

DEBRECZEN

A DEBRECZENI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:

Helyben: Félévre 6.— kor. negyedévre 3.— kor.
Vidéken: Félévre 9.— „ negyedévre 4.50 „

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

PÁLFFY JÓZSEF.

Egyes szám ára 4 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Arany János-utca 2. szám. — Telefon 412.

A „városatya“ választások.

Mindenkor legszebb, legfelelőbb az a tudat, ha közéleti szereplésünk után akként ítél rólunk a közvélemény, hogy a fenti címmel megtisztelve ránk bizza városi képviselőjét.

Ugy élni. akként cselekedni, hogy ezt kiérdemljük, szerintünk ugyan nem erény, hanem polgári közelesség, — de sajnos, a mai anyagias léha korszakban bizony mégis legszebb polgári erény jutalmául kell azt minősítenünk.

Ennek jutalmáért törtetni, ama megtiszteltetésért könyörögni, avagy erőszakoskodni, soha sem helyes, sem nem épületes dolog; mert még siker esetén sem tisztelet az, amit így nyerünk, hanem valami más.

Önjelöltnek lenni tehát bizony nem valami dicső dolog!

Mi más az, ha a mindenkori párt-árnyalatok vezetői gondosan megválogatva „városuk érdekében“, mert mást nem ismerünk; hoznak forgalomba nevetek.

Csak természetes, hogy minden szavazó polgár nem mélyedhet el annyira a közügyekbe, hogy mérlegelni tudja, hol milyen irányban, mily erőkre van a város vezetésében szükség.

Kell, hogy ebben azoknak irányítását fogadja el, akikkel egy elvi alapon állván, egy cél vezérli.

A debreczeni függetlenségi párt hűen

elveihez, amint nem szűnt meg soha hazánk függetlensége és önállóságaért küzdeni az országos politikában; **ugy városi ügyekben is megalkuvást nem ismerve, a polgárság jogos érdekeit védi és telve szeretettel és büszkeséggel városa iránt, annak egészséges korszerű fejlesztésén soha egy pillanatig sem szűnt meg munkálkodni.**

Hűen e város régi tradícióihoz e fejlesztés és haladás a mi nézeteink szerint csak bölcs mérséklettel, higgadt megfontolással a város összalakosságának **mentől kevesebb megterheléssel lehet üdvös; azért mindenkor arra törekszünk, hogy városunk háztartását egyensúlyban tartjuk, jövedelmeit fokozzuk, kiadásait csökkentjük.**

Igy reméljük lassan, fokozatosan a közönség külön megterhelése nélkül ama nagy elodázhatlan alkotásokat létesíthetni melyektől véleményünk szerint e város egészséges fejlődése függ. Ilyenekül első helyre tesszük a vízvezeték és csatornázást, ezt követi a város általános kövezése és a helyi vasuti forgalom kisajátítása.

Mindezek sok tömérdek kiadást okoznak; de rámutatunk a módokra és eszközökre is, melyekkel azokat megszerelni véljük.

Ilyen első sorban a városi takarékpénztár, mely a város milliókra menő alapjaiból felállítva több 100 ezernyi jövedelemmel kecsegtet.

Ilyen a város javainak okszerűbb kihasználása, ingatlainak jövedelmezőbbé tétele, hogy mást ne említsünk, — nagy értékes telkei, házai a városban kellően értékesítenek, értékes földjeit itt a város alatt gulya, ménes ki ne éljék; hanem amazok a mai lakbérviszonyoknak megfelelőleg kiépítve kiadassanak, ezek pedig közegészségi tekintetéből is, jövedelmező kertgazdaságokká alakíttassanak át. A nagyerdőn kiterjedt villa telep létesítésével kívánjuk a hasznost a kellemessel összekötni; a lakosságnak nyári költészes fürdőzését nélkülözhetővé tenni.

A Hortobágyon megfelelő legelő gazdasággal kívánjuk a gazdák állattenyésztését előmozdítani és ezáltal ezt is a gazdák és a városra nézve egyaránt jövedelmezőbbé tenni.

A városi adminisztráció egyszerűsítése — a hivatalok célszerűbb beosztása — a hivatalos időnek régi rendben való visszaállítása; mind mind nemcsak a tisztviselők jobb dotációját vonná maga után, hanem a jobb adminisztrációt is.

Végül arra törekszünk, hogy végre valahára megfelelő városházát kapjon városunk; ahol valamennyi hivatalt összpontosítva, jobb, de mindenestre gyorsabb és pontosabb közigazgatást várhatunk.

A központi nagy városháza véleményünk szerint a közönség minden különösebb megterhelése nélkül is létesíthető,

A „DEBRECZEN“ TÁRCÁJA.

Jézus!

Jézus, ki házról házra jársz
A havas éjszakán,
És zöld fácskát nyújtasz be
Szegények ablakán, —
Oh, nézd a friss remény előtt
Térdére hull a hit,
S könnyével oltogatja el
A szent fa lángjait.

De nézd, növekszik a sereg,
Mely nem tud hinni már,
S évezredes remény helyett
Valami másra vár.
Nem hat-e fel bús panaszuk
A szelid egekig? —
Jézus, ki házról házra jársz,
Adj mást is már nekik!

Szávay Gyula.

Régi pajtás.

A végtelenül felséges Isten magához intette az élet angyalát és így szólt hozzá:

— Fiam, a földre küldlek!

— Uram! — felelte, arcát széles nagy szárnyaival elfödve az angyal — a föld tövisek hazája, gonoszok tanyája, a bűnnek legmelegebb fészke, a halál angyalát bocsásd le reája, hadd söpörje ki a konkolyt belőle! . . .

De az angyalok kara rázendefette: „Szent, szent, szent seregek Ura, Istene, szent az ő akarata mindörökké! . . .“

Az élet angyala eltűnt.

Azon éjjel, midőn elhagyva régi hazáját, a föld felé vette útját, vastag rétegű sötétség lebegett a Teremtő lábainak számolya fölött. Csillag nem ragyogott s a következő napon az emberek mégis csillaghullásról rebesgettek. Ki gondolta volna, hogy az élet angyala a siralmak völgyébe száll?! Pedig szállt-szállt mindaddig, míg egy sivár pusztaságra nem akadt. Itt leereszkedett. Égre emelte szokatlan tüzzel égő szeméit, melyeknek sugarai áttörve az égboltozat felhőburkolatát, az Isten trónjáig hatoltak. Összerázta hosszú szárnyait. A föld megrendült. Az angyal közelében meghasadt s egy

marcona alakot lehelt ki gyomrának mélyéből. Kétezer év előtti római pogány lehetett. Durva vonások redőzték be arcát. Duzzadó melle, izmos karjai, melyek egyikében hegyes dárdá pihent, kemény tusákban edződötteknek látszottak. Óriási testéhez nehéz harci köpeny simult. Pajzsa, sisakja sirjában rejtőzött. Szeme vért szomjazva forgott üregében s vad szenvedélyek kísérteties tüze villogott benne.

Az élet angyala csak ennyit mondott neki:

— Itt vársz, míg újra el nem jövök!

A római gyanusan pillantott reá, de szemének sugarai a vak sötétségbe tévedtek. Rémes éjszakánál egyebet nem látott. S míg me-reven szegezte borongó tekintetét az üres némaságba, mintha életjelt keresne, az Isten küldöttje a szomszéd város halottainak birodalmában járt.

Megállt a közepén. Összekulcsolta kezét s meglebbentette szárnyait. A föld megregett. Több helyen megnyílt a kebele. Egymás után léptek ki belőle a világnak leghűségesebb fiai.

Az élet angyala csak egyet vett maga mellé, a többinek szigorúan meghagyta, hogy csak lassan kövessék őt.

A DEBRECZENI LESZÁMOLÓ BANK

m. sz. (Piac-utca 49., a főpostával szemben)

heti visszafizetéssel olcsó kölcsönöket folyósít.

sőt a ma elszórtan levő, részint saját részint bérelt hivatali helyiségekből még némi haszon is várható.

A mi programunk tehát mint e szemelvényekből is látható, nem meddő; — de nem is léha üres hiu ábrándok után törtető. Komoly céltudatos a mi irányunk, melyen rendíthetetlen nyugalommal büszke önérettel, tántoríthatlan következetességgel kívánunk haladni, városunk és annak minden rendü és rangu polgárságának érdekeit megvédeni.

E nagy és hatalmas városi program mellett elveinkhez hűen hazánk függetlenségének országos érdekeit sem téveszthetjük szem elől és azért midőn tagunkat újabb erővel is kiegészítettük; mindig figyelemmel kell ott lennünk, hogy csak olyanokkal történjék az, akik elveinket osztják, törekvéseinket támogatni készek.

Midőn most a párt nevében kérjük hűveinket régi jelölteink iránti bizalmuk megújítására az ujaknak pedig bizalmuk előlegezésére; tesszük ezt abban a biztos tudatban és jó reménységben, hogy hűek maradva régi zászlójukhoz, most sem hagyják cserben kipróbált vezéreiket.

Ha fel mertük venni a harcot annak idején, a hatalom árnyában tömörülő nagy 67-es párttal, sőt diadallal meg is vívtuk; mennyivel inkább vehetjük fel azt ma a legkülönbözőbb érdekcsoportokból összeverődött kalauz hadakkal szemben és mennyivel biztatóbb ma a siker reménye.

Ugy de ehhez csak polgártársaink kötelességtudása segíthet bennünket, ha t. i. e hó 29-én minden függetlenségi és 48-as választó polgár élni fog legszébb jogával és leszavaz a párt hivatalos jelöltjeire.

Ezt várja, ezt kéri önöktől

A párt.

Elvtársaink!

Mint annyi évtizedek súlyos válságai, nehéz küzdelmeiben mindig; úgy ma is teljes bizalommal fordulunk önökhöz, kérve hű támogatásukat.

Fogadják szívesen eljáróinkat, kik önöknek üzeneteinket viszik, örizzék meg jól az önöknek átnyújtott névsorát jelöltjeinknek és semmi szín alatt el ne mulasszák f. hó 29-én teljesíteni polgári kötelességüket, megjelenve az urnánál leadni szavazataikat.

Nehéz időkben tömör és egységes ellenséggel, az elvi alapon álló 67-es kormánypárttal, megbirkóztunk és győztünk; most a legkülönbözőbb érdekcsoportokkal szemben ne tudnánk helyt állani? — lehetetlen, bárha ez nehezebb az elvi harcnál, elismerjük.

Résen legyen, talpra álljon tehát 29-én minden igaz 48-as elvtársunk, hogy ne csak maga szavazzon le, hanem szomszédjait, jó embereit is szavazataiknak pártunk jelöltjeire adására ösztönözze.

A függetlenségi és 48-as párt elnöksége.

A függetlenségi párt a jogos társadalmi érdekek, a választás esélyeinek gondos mérlegelésével ejtette megjelölését. Itt adjuk az egyes kerületekben jelöltek névsorát. A jelöltek mindannyira régi kipróbált harcosa a függetlenségi pártnak, kiknek nevével diadalra lehet vinni a függetlenségi lobogót.

I. kerület: Csapó-utca.

1. Dávid Mihály fitanító Eötvös-u. 52.
2. Balázs Ödön gyógyszerész.
3. Szabó József csizmadia Rákóczi-u. 39.

4. Ménes András gazda Kölcsey-utca 24.
5. Varjas János gazda Veres-u. 15.
6. Várrai János kereskedő Meszena-utca 1.
7. Dr. Varga Lajos ügyvéd.*
8. Három évre: Thieszen Arthur festőiparos Darabos-u. 9.

II. kerület: Péterfia-utca.

1. Török Bálint gazda Kétmalom-u. 11.
2. Somogyi Pál egyházi főjegyző Bethlen-utca 43.
3. Jeney Miklós rendőr kapitány Garai-utca 20.
4. Kertész Imre gazda Bethlen-u. 51.
5. Sinka Sándor tanár Darabos-u. 46.
6. Ekli József sertéskereskedő Péterfia-utca 70.
7. Cziffer Nándor gőzmalom hivatalnok Péterfia-utca 71.
8. Három évre: Megyesi Ferenc gazda Eötvös-u. 4.
9. L. Nagy Bálint gazda Péterfia-u. 41.

III. kerület: Hatvan-utca.

1. Kertész Mihály gazdálkodó Mester-utca 31. sz.
2. Salánki Ferenc gubás Bethlen-utca 24. sz.
3. Szűcs István gazdálkodó Hatvan-utca 62. sz.
4. Györfi István gazdálkodó Kar-u. 37.
5. Csobán József egyházi hivatalnok Görbe-utca 9. sz.
6. Nagy Albert sertéskereskedő Hatvan-utca 46. sz.
7. Deutsch Sámuel kereskedő Hatvan-u. 4. sz.
8. Koszorus Kálmán városi hivatalnok Mester-u. 25. sz.

IV. kerület: Piac-utca.

1. Dávidházy Kálmán ipartestületi elnök Simonffy-u. 1.
2. Domahidy Elemér a „Debreceni gazdakör” elnöke.
3. Dr. Fejér Ferenc ügyvéd Piac-utca 27. sz.
4. Kecskés István gazdálkodó Barna-utca 16. sz.

* Mint alábbi sorainkban olvasható: Dr. Varga Lajos a jelöltek közül töröltette nevét és így helyette utólag más jelöltet fog állítani pártunk.

Engedelmeskedtek. Mintha a földhöz nőttek volna, meg se moccantak helyükről, midőn az angyal egyik társukkal megindult, aki reszketve ballagott vezetője oldala mellett. Amint azonban a homályból kibontakozott rómaina esett tekintete, veszett sebességgel rohant feléje.

— Pajtás! — kiáltott fel lelkesedetten s nyakába akart borulni az ismeretlennek.

A római zord ridegséggel taszította el magától a tolakodót s kevés hiba, hogy dárdaja be nem szaladt ennek behorpadt mellébe.

— Pajtás! — ordított most már a mai világ szülőtte — ébredj! . . . Nem ismeresz? . . . Ugyanaz vagyok, mint te kétezer év előtt! . . . Ugyanaz — testileg-lelkileg . . .

A római kérdőleg függesztette szemeit a szólóra.

— Pajtás! . . . — rikácsolt teljes erejéből emez. Bizonyíték kell? . . . bizonyíték? . . . Van akávmennyi! . . .

A római igenlőleg bólintott.

— Ifjuságom derült tavaszi nap gyanánt jót, rosszat egyaránt megízlelt. Szerettem lányt, nem egyet . . . Foglalkozásom: étel, ital, dőzsölés, tánc és vigalom . . . Öregebb koromban? Istentagadás, élvezet és élvezet, amelyet nyújtani képes a világ . . . A földhöz tapadtam,

eszményi kérdés nem lekesített . . . Kell-e több?

— Elég! . . . Elég! . . . — harsogott a „pajtás” szava ércesen.

— Pajtás! . . .

— A szegényén s gyalázatát! . . .

— S a tied is! . . .

— Az enyém?! . . . Soha! . . . Ifjuságom tavaszát harci dicsőség aranyozta be. Szerettem a női sziveket, de szerettem hazát is s e dárda érte járta át ellenei szívet . . . Sok istenem volt, mindegyikben hittem, neked csak egy volt, azt is meggyaláztad hitvány! . . . Márványhidegnek látszó keblemet a honnak üdve, jóléte, szabadsága hevíté s a tied? — fásult volt, mint a cédrus husa! . . . S ti mint kívántok tőlem — fordult azokhoz, akik az angyal parancsa szerint csiga módra mászva csak most jutottak hozzá.

— Barátaid vagyunk s köszöntünk mind!

— Mi jogosít fel erre?

— Barátod vagyok — szólt az első — mert éltem fölött egy nap se áldozott le, amikor érzéseimtől megvontam volna valamit —

— Én a szerelmet imádtam —

— Istenem! a szép asszonyban leltem —

— A tudományt gyűlöltem egész életemben s a test parancsát követtem —

— A pénznek, kincsnek, hirnévnek halálsa voltam én.

— Hitet, becsületet öltem szakadatlanul.

— Marsáak szelleme dühöngött bennem.

Vagy száz ártatlant menesztettem párbajban a másvilág felé.

— Bacchus volt a példaképem.

— Én meg a szolgálja éppen.

S ki számíthatná el azt a sok mindenféle okot és ürügyet, melynek révén a rómainak barátja óhajtott lenni mindegyik?!

Csak az utolsó nem tudott ujat kitalálni s azért hévvel ragadva meg a római kezét, hízogó hangon ezt dörögötte:

— Pajtás! Annyi az istenünk, félistenünk, mint neked egymagadnak volt; éltünk egyformán lepergült, hát barátok vagyunk így is, úgy is . . .

A római kevélyen és megvetőleg hordozta körül tekintetét az új pogányokon s csak ennyit mormogott fogai közt:

— Nyomorult söpredéke az emberi nemek! . . .

— Találkozunk pajtás! — kiáltották utóljára valamennyien, mert kakasszóval lejtett el mellettük a nyugati szellő, mire mindnyájan szétröppentek . . .

— Csend honolt mindenütt. Az éjszaka kisebb gomolyokban fuja sötétségét a szendergő földre . . .

Szeghy Lajos.

Sirolin

Ennel az étvágyat és a testvélyt, megpuhítja a köhögést, válódékat, éjjeli izmódást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

elles számtalan táncár és orvos által aspona ajánlva.

Mintegy évtizedeken utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenképp „Roche” eredeti csomagolását.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svjc)

„Roche”

Rapható orvosai rendelésre a gyógyszerárban. — Ára övegenként 4.— korona.

5. Kernhoffer József az Osztrák-Magyar bank debreceni fiókjának főnöke, Arany János utca 3.

6. Kertész János gazdálkodó, József kir. herceg-u. 38.

7. Koppányi Dávid iparos Miklós-u. 40.

8. Molnár József gazdálkodó Külső-vásártér 5.

V. kerület: Varga-utca.

1. Dr. Derekassy István orvos.

2. Beregi Nagy Sándor ügyvéd.

3. Berényi Lajos máv. felügyelő.

4. Dr. Dezső Kálmán máv. titkár.

5. Szutor Ferenc máv. ellenőr.

6. Szűcs István m. vizsg. főkalauz.

7. Tóth Gergely tímár.

8. Tóth Sándor kereskedő.

VI. kerület: Kossuth-utca.

1. Juhász Ignác ügyvéd Kossuth-u. 56. sz.

2. Kálmán András gazda Teleki-u. 20. sz.

3. Dr. Burger Péter orvos Dégenfeld-tér 10. sz.

4. Boldog Sándor gazda Burgundia-utca 5. sz.

5. Dr. Bakonyi Samu orsz. gyűlési képviselő.

6. Varjassy Imre kovácmester Berek-utca 4. sz.

7. Herczeg János tanító Ispotály.

8. Kulcsár Gábor iparos Kossuth-utca 47 szám.

Pártunk Csapó-utcai városatyja jelöltjeinek névsorában változás történik. Ugyanis dr. Varga Lajos ragaszkodik az Intéző Bizottságban már előterjesztett, de nem méltányolt azon kéréséhez, hogy a jelöltek közül kihagyassék. Ezért illetékes helyen bejelentette, hogy bizottsági tagsági állásáról megválasztása esete is lemondana és kérte nevét a jelöltek névsorából kihagyatni.

SZEMLE.

Közeledünk az ó évnek utolsó napjához, melyen a keresztyén ember elszokott számolni magával. Hogy tehát ez alkalommal lelkiismeretünk rendben legyen, illőnek tartjuk független polgártársainknak hű emlékezetébe visszaidézni Kossuth Ferenc pártelnök levelét, melyet a függetlenségi párthoz tartozó összes képviselőkhöz intézett. Azt írja ebben a levélben egyebek közt: „Legerősebben oda kell hatnod, hogy a törvényhatósági választásoknál a függetlenségi párt függetlenségi jelölteket állítson s ezeket válassza meg bizottsági tagoknak; . . . szűnjék meg az a visszasság, hogy függetlenségi megyék és városok bizottságainak többsége más párthoz tartozó legyen.“

Négy nap mulva mi is törvényhatósági bizottsági tagokat választunk. Országos pártunk elnökének bölcs szavait véssé jól lelkébe minden függetlenségi választó s adja szavazatát csak olyan derék polgárookra, kiknek függetlenségi pártisága felől teljesen meg van győződve.

A megtevés ellen ekként fölfegyverkezve bátran nézhetünk a december 29-iki választás elé.

Az állami tisztviselőknek fáj, hogy Debrecen ma is a harmadik lakbérosztályba sorozták. Mozgalmat indítottak tehát, hogy a II. osztályba sorozzák s ezáltal az ő lakpénzüket emeljék.

Ez eddig rendben van. De már az nincs rendben, hogy Debrecenre nézve a mai osztályozást lealázzonak, megbélyegzőnek, szegénytelennek, vérg sértőnek nevezik s városunk közgyűlését is belevitték olyan határozatba, a mellyel a magán ügyet közüggé minősítették

s a várost beleártották, pedig nem is tartozik rá.

A dolog egyszerű. Az állam és tisztviselői közti ügybe városunknak nincs joga beavatkozni, mert azt találják válaszolni, hogy a magad háza előtt seperj. — De városunknak oka sincs a beavatkozásra. Hiszen az a III-ik, II-ik, I-ső lakpénzosztályba sorozás semmi egyebet nem jelent, mint azt, hogy a lakások némely városban aránylag olcsók, másutt drágábbak s harmadik helyen még drágábbak. — Nem szegény tehát, ha Debrecen abba az osztályba sorozták, melyben az olcsó lakásokkal dicsekvő többi városok vannak.

Legfeljebb tévedés lehet a dologban, de nem sértő, lealázó, megszegyenítő. — Kár volt annyira felfujni. Nem hólyag, legjobb esetben is csak szappanbuborék.

De alkalmas bűnbak az a „Márton-klikk“ elnevezés, hogy a függetlenségi párt ellenfelei mindent rákenhetnek. Ezt a nem létező klikket teszik felelőssé a párt „zülléséért“ amit pedig megállapítani ma szintén elhamarkodott dolog, mert nagy megpróbáltatásai közepette a függetlenségi párt eddig emberül helyt áll s csak életrevalóságát demonstrálta.

De hát a tegnapi városi közgyűlést is olyan módon iparkodtak leírni a városi pártiak, hogy a dolognak lényegéről eltereljék a figyelmet.

A lényeg t. i. az egyes bizottságok s választmányok megalakításánál nem az, hogy egyik-másik függetlenségi tag kibukott belőle, hanem az, hogy függetlenségi jött-e a helyükre.

Sajnálattal kell megállapítanunk, hogy a közigazgatási bizottságnak kilépett tagjai közül míg négy volt függetlenségi s csak kettő a más pártállású: addig az újonnan választottak közül öt más pártállású s csak egy a függetlenségi, az is olyan, akitől nem sok jót tudunk várni.

Az igazoló választmányból is két függetlenségi maradt ki s nem függetlenségi jött a helyükre.

Az állandó választmány nemcsak így járt, hanem benne a tagok számaránya is erősen a nem függetlenek javára dőlt el.

Mindebből pedig nem az a tanulság, amit a farizeusok hirdetnek, mintha a városi pártiak csupán a „Márton-klikket“ akarták volna kihagyni. Hanem az a tanulság, amit tegnap irtunk, hogy a városi párt az egész függetlenségi pártot akarja a közgyűlési terem-ből ki és leszorítani és ebben a függetlenségi polgármester szépen közreműködik.

Igy cáfolja meg tettel, amit december 3-iki levelében irt és fogadott!

Dolgozik az „intelligencia“.

Adatok a városi párt jellemrajzához.

A városi párt kiadta a jelszót, hogy a polgárságot, szerintük a „csizmákat“ ki kell buktatni a város közgyűlési terméből. Értjük. Az összeverődött klikkekből álló városi pártot kised játékaiban, szabad garázdálkodásaiban akadályozza a józan gondolkodású, tiszta látású független polgárság, ezért nem tetszik nekik a „csizmák“ büvös illata. Csak az a furcsa, hogy mikor ők a városfejlesztés hangzatos jelszavával és egyébb mézesmadzagokkal megválasztatásuk érdekében a polgársághoz folyamodnak, ugyanekkor ezt a polgárságot lebecsmérlik és lekicsinylik.

Még reflektálni sem érdemes erre az ildomtalan eljárásra. Olyanforma ez, mint mikor a tengerbe valaki belé köp. A tenger azért nem zavarodik fel. A hullámok örökös mozgását semmüsem akadályozza meg.

Ez alkalommal csak egy pár tükörképet akarunk adni a városi párt egyes tagjainak — tisztelet a kivételeknek — intelligenciájáról. A

városi párt jelöltjei közül nagyon soknak égető érvényesülési szükség, hogy bejusson a város parlamentjébe. A hiányzó tekintélyt s egyéni céljaik eléréséhez a lépcsőt, az alapot a törvényhatósági bizottsági tagsággal remélik elérni. A mandátum tehát nekik ha török, ha szakad, kell. Ezek az urak szépen magukhoz veszik azt a listát, melyen ők is szerepelnek, magukhoz veszik az „intelligenciát“ is és elmennek korteskedni — maguk mellett.

Mindenesetre gyomor kell hozzá. De az mellékes. Aztán keresik a nem — „intelligens“ választó polgárokat. Ilyenkor nem érzik a „csizmák büvös illatát.“ Fút-fát ígérnek, rekedtte korteskedik magukat. Elmondják, hogy ők a polgárság érdekeit tiszteletben tartják, szívükön viselik, hazug ráfogás, mintha ők bármivel is sértették volna a polgárságot.

Legtöbb esetben persze a józan felfogású választó nem ül fel a hizelgő szavaknak és kereken megmondja, hogy ő kitart a függetlenségi párt mellett. Erre mintha ágyut sütőttek volna el az „intelligens“ kortes füle mellett, felcsattan és mialatt a gyors távozás mezejére lép, magából kikelve ordítja:

— Hát jól van. Majd megmutatjuk mi, hogy egyetlen csizmás paraszt, sem iparos, sem kereskedő be nem jut a közgyűlésbe. Most mi jövünk, majd fognak maguk még táncolni.

A következő pillanatban persze az „intelligens“ kortes nagy gyorsan viszi „előkelő“ irháját.

Ilyen eset pedig nem egy, hanem számtalan megtörténik. Hűséges, derék eljáróinkat nyílt utcán inzultálják és a reprodukálhatatlan szavak és kifejezések egész özönével illetik. Nem tudjuk, hogy az ilyesmi az intelligenciával összefér-e, de hogy a városi párt „intelligenciájának“ megfelelő, azt az elmondottakból mindenki láthatja.

Ezt az „intelligenciát“ semmiesetre sem szabad beereszteni a közgyűlési terembe. Párt-szemponctól, az igazi közérdektől eltekintve, ezt még a józólés is tiltja.

A központi bizottság ülése.

A választók névjegyzékének lezárása.

Hány választó van Debrecenben?

A központi bizottság tegnap délelőtt 11 órakor a városháza kistermében ülést tartott Kovács József polgármester elnöklésével. Az ülés jegyzőkönyvét dr. Tóth Emil vezette.

A polgármester előadta a bizottságnak, hogy a képviselő választóknak 1909. évi névjegyzéke össze van állítva s az ellen felszólamlással nem éltek s így azok lezárhatók. Ezután dr. Tóth Emil felolvasta a névjegyzék adatait, amely a következőket tartalmazza:

Debrecenben van összesen 6878 választópolgár. Ebből az első kerületre esik 1775, a második kerületre 2764 és a harmadikra 2338 választó.

Az egyes kerületekben az utcarészek szerint a választók száma a következőkben oszlik meg. Az első kerületben a Péterfia-utcai részre esik 861, a Csapó-utcai részre 914, a második kerületben a Hatvan-utcai részre 854, a Piac-utcaira 1811 s a harmadik kerületben a Varga-utcai részre 1340 s a Kossuth-utcaira 998 választó.

A névjegyzékek kerületenként négy-négy példányban vannak elkészítve s azok egy példányát áttették a tanácshoz, egyet felküldték a belügyminisztériumhoz, egyet Lestyán Adorján kir. közjegyzőhöz s egy a bizottság birtokában maradt, mint ahogy azt a törvény paragrafusai előírja.

A központi bizottság így elvégezvén munkáját az 1909-re vonatkozó névjegyzékek dolgában, az elnök az ülést berekesztette.

Eredeti és új Bösendorfer
valamint
Wirth zongorák,

a helybeli piacon kizárólag **Szendrő Sándor** zongora és hangszer raktárában kaphatók. — Legkisebb méretű „MINIATUR“ zongorák hárfá-pedállal. Előnyös zongora bérlet. Mindennemű javítások és átújítások szavatosság mellett mérsékelt áron esz-közöltetnek. The Gramophon Lid-féle beszélő gépek és lemezek. Eredeti gramophonok 70 kor.-tól feljebb Üzlethelyiség Szent-

Anna-utca 3. szám.

A debreceni állomás kibővítése.

Miniszteri leirat a városhoz.

Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett Debrecen városához a vasúti állomásnak fokozatos módon leendő kibővítése tárgyában. Az állomás kibővítésével ugyanis régebben foglalkoztak odafönn s a tegnap leérkezett leirat következtében a kibővítés ügye egy lépéssel ismét tovább haladt.

A leirat a következőképen hangzik;

Debrecen szab. kir. város közönségének.

Debrecen állomásnak az 1894. évi 743—8. szám alatt kelt rendelettel megállapított bővítési terve a fokozatos végrehajtás során némi módosítást igényelven, mielőtt ezen módosítás tárgyában határoznék, közgazgatási bejárást találtam elrendelendőnek, melynek vezetésével Ney Ferenc kir. tanácsos központi szolgálattételre berendelt m. államvasúfi felügyelő urat bízom meg.

A bejárás megkezdésének határidejéül Debrecen sz. kir. város tanácsstermében való összejövetellel folyó évi december hó 30-ik napjának d. e. 9 óráját tűztem ki.

Felhívom a közönséget, hogy a bejáráson magát megfelelőleg képviseltesse.

Budapest, 1908. dec. 12.

a miniszter megbízásából:

Hegyesalmi Lajos
min. tanácsos.

Ezen leirat szerint először a közigazgatási bejárást fogják megtartani s csak ezután fog a miniszter a kibővítés ügyében határozni, amelynek terve a bejárás folytán módosulást fog szenvedni.

A közigazgatási bejáráson a városi tanács részéről Körner Adolf, Magoss György és Aczél Géza, a közigazgatási bizottság részéről dr. Fejér Ferenc és Latinovics Mihály vesznek részt.

A katonai engedmények és a trónörökös.

A politika hírei.

Beavatott forrásból jelentik, hogy a katonai engedmények dolgában a királyon és közös hadügyminiszteren kívül szó illeti Ferenc Ferdinánd trónörökös is, akit egy idő óta minden katonai kérdésben megkérdezznek és véleménye többnyire döntő befolyással van az illető ügyre.

A magyar katonai engedményekkel szemben elfoglalt álláspontját még illetékes körök sem ismerik, azonban a döntésnél fenntartotta magának a nyilatkozás jogát.

Wekerle miniszterelnök a karácsonyi ünnepeket Budapesten tölti és újév előtt nem utazik Bécsbe.

Bécsből jelentik, hogy Wekerle miniszterelnök tegnap közvetlenül Bécsből való elutazása előtt fölkereste Prangert, az osztrák—magyar bank főkormányzóját, kivel a bankszabdalom meghosszabbítása tárgyában hosszas tanácskozott.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter állapota annyira javult, hogy or-

vosai kijelentése szerint állapota már nem súlyos. Dél előtt az ágyban fekvő minisztert meglátogatta Wekerle miniszterelnök s több függetlenségi politikus is látogatást tett a miniszternél.

A hipnotizált tanítónő.

A Nyáry báró sajtópöre.

Annak idején nagy érdeklődést keltett az az ügy, mely onnan keletkezett, hogy Faragó Irén tanítónő egyik helyi lapban leleplezéseket közölt báró Nyáry Albert kultuszminiszteri segédtitkárról, azt állítván róla, hogy öt három éven keresztül folyton hipnotizálta, ami idegrendszerét teljesen tönkre tette.

Báró Nyáry Albert Faragó Irén ellen sajtópört indított, melyben azonban nem került ítéletre sor, mert a törvényszék elrendelte Faragó Irén elmeállapotának megvizsgálását. Faragó Irén a kitűzött elmevizsgáláson nem jelent meg, úgy hogy a vizsgálóbíró karhatalommal való elővezetését rendelte el, csak így volt megterthető az elmevizsgálás, melynek azonban semmi pozitív eredménye nem lett, amennyiben Horváth Károly ellenőrző orvosszakértő abban a véleményben volt, hogy Faragó Irén öt évi rendes tsnitónői működését tekintve nem lehet elmezavarodott. Azt pedig megállapítani nem lehetett, hogy másfél évvel ezelőttá vádlottnő milyen lelki világot élt.

Az egész kínos ügy különben most már befejezést nyert, annyiban a kir. ügyész a sajtópört beszüntette. Dehogy a dologban mi az igazság, az ugylátszik rejtély marad. Faragó Irén, ki tegnap felkereste szerkesztőségünket, még mindig azt állítja, hogy Nyáry báró öt évekig hipnotikus hatalma alatt tartotta. De most már az érdekes rejtély aktái le vannak zárva.

SZINHAZ.

Műsor:

Pénteken délután Kutya van a kertben, bohózat. Bérletszünet.

Pénteken este Dollárkirálynő, operette. Bérletszünet.

Szombaton délután Csókkirály, regényes daljáték. Bérletszünet.

Szombaton este Baba, operette. Bérletszünet.

Vasárnap d. u. Trapezunti hercegnő operette. Bérletszünet.

Vasárnap este Viola az alföldi haramia, népszínmű. Bérletszünet.

* **Gyermekelőadás.** Tegnap délután gyermekelőadást tartottak színházunkban. Színre került a Tündérszerzem. Zilahy Gyula honosította meg azt az életrevaló eszmét, hogy mialatt a gondos szülék a Jézuska eljövételéről regélő karácsonyfát díszítgetik, a színházban szórakoztatja az apróságokat. Enni való kis szöszke babák kandikáltak ki a páholyokból s töltötték meg a nézőteret. Feszült kíváncsisággal várták a függöny felgördülését s aztán gyönyörködve szemléltek a meséskönyvből életre kelt tündéreket s jól mnlattak azok bohókás táncain, mókáin. A felvonások végén pedig lelkesedve verték össze aranyos kacsóikat s sokat tapsoltak Horváth bácsinak Zsigmondy és Gerő néniknek és a többi szereplőknek.

* **Radó Anna sikere.** A színügyi-bizottság figyelmét sem kerülte ki az az eléggé el nem ítéhető mellőzés, amiben Radó Annának szintársulatunk e rendkívül szimpatikus tagjának van része. E szezon folyamán alig léptet-

ték fel egyszer-kétszer s akkor sem kapott egyéniségének megfelelő szerepet. A Koldus gróf előadásán aztán a véletlen végre szóhoz juttatta. A közönség meg is ragadta az alkalmat, hogy kifejezést adjon iránta érzett szeretetének s hódoljon a Radó Anna kiváló ének-művészetének. — A második felvonásbeli dala után nyílt színen percekig tapsolta s felvonások után is többször hívta a lámpák elé. — Ezek után érthetetlen, hogy miért nem foglalkoztatják gyakrabban Radó Annát. Reméljük azonban, hogy az igazgatóság a jövőben jóvá fogja tenni ezt a hibáját.

* **Szintársulatunk Kisváradon.** Ma kaptunk egy meghívót a Kisvárad, Kereskedő Ifjak egyesületétől, amely 1909 január hó 9-én színházi estélyt rendez, amikor is a debreceni szintársulat bemutatja a „Császár katonái“-t. Erről a kirándulásról azonban — tudomásunk szerint — a szintügyi bizottság legutóbbi ülésén nem esett szó, sőt ha jól emlékezünk, a szintügyi bizottság határozatlan megtiltotta, hogy Zilahy egyidejűleg más városban is előadást tartson. Annyival inkább csodálkozunk Zilahy eljárásán, mert többször hangoztatta, hogy a szintügyi bizottság minden határozata parancs neki, amit föltétlenül respektál. — Mi különben csak szóvá tesszük ezt a dolgot s az ügy elbírálását a szintügyi bizottság és a közönségre bizzuk.

Gyujtogatások Mikepércsen.

Két tüzeset.

Mikepércs község lakosságát sürű egymásutánban történt tüzek tartják izgatottságban. Békés emberek nyugalmát egészen felzavarták ezek a gyujtogatási esetek, amelyeknek tetteseit eddig még nem sikerült kideríteni.

Tegnap Császlai Imre jó módú gazda ember háza gyuladt ki. Mire észreveték, a tűz annyira elharapódzott, hogy minden mentési kísérlet hiába valónak bizonyult. Szerencsére azonban emberéletben nem esett kár.

Ma ismét tüzeset fordult elő Mikepércsen. Gali János udvarán levő szénakazalba dobtak eddig meg nem állapított módon csóvát, úgy hogy az teljesen porráégett.

A hatóság széles körű nyomozást indított meg.

Feltört iroda.

Betörés a Riesz-féle kocsigyárba.

Vasárnap éjjel a Riesz Henrik-féle Hatvan-utcai kocsigyárba betörés történt. Ismeretlen tettes álkulcs segítségével behatolt az irodahelyiségbe, hol felforgatott mindent. A betörő felfeszítette az egyik íróasztalt, melynek zárt fiókjában 600 koronát talált. Ezt azt összeget magához vette és anélkül, hogy valaki észrevette volna, távozott.

A vakmerő betörést Riesz Henrik azonnal jelentette a rendőrségnek, mely három napig nyomozott a betörő után.

Dóbos József rendőrbiztosnak tegnap végre sikerült elfognia a betörőt Nagy János 22 éves fényezősegéd személyében, kit mindjárt le is tartóztattak.

Nagy János a kocsigyárban volt alkalmazva hosszú ideig. Riesz Henrik szolgálatában állott, mint tanuló is, pár héttel ezelőtt azonban a munkából elbocsájtották.

Goldstein Karolina

orvosilag elismert mellfűző műterme
Debrecen, Piac-u. 61. Szent-Anna-utcával szemben.

A legérzékenyebb alakra angol és francia legújabb szabásu **MIÉDER** mérték után szabva 6 óra alatt készül **3 koronától feljebb.** Mellfűzőkben állandó nagy raktár. Kivánatra árjegyzék ingyen.

Bösendorfer, Wirth zongorák legnagyobb választékban kizárólag kaphatók
SCHMIDT S. zongora és hangszer raktárában.

Nagy János a viszonyokkal teljesen ismerős volt, így könnyű szerrel juthatott be az udvarra, majd pedig átkulcsos az irodába. Mikor a rendőrség elfogta, akkor már a 600 koronából egy krajcár sem volt nála. Valószínű, hogy elrejtette. Egyébként teljes beismerésben van. Tegnap már át is kísérték az ügyész-séghez.

Ki legyen Kiss Albert utóda?

A debreceni lelkészválasztáshoz.

Megirtuk már lapunk mult heti számában, hogy a debreceni református hívek nagy része Illyés Endre balmazújvárosi lelkész körül csoportosul a lelkészválasztás kérdésében. Ezen kérdés pedig most, a szent ünnepen még inkább aktuálisvá válik s valószínű, hogy a református egyház híveiben a mai napon leginkább felébred a vágy, hogy a megüresedett lelkészi állás minél hamarabb be legyen töltve, még pedig olyan férfival, aki erre leginkább méltó.

Körülnézünk tehát egy kissé azok között, akiknek neve a lelkészi állás betöltésénél szóban forog. Emlégetik Kovács Jánost, aki jelenleg nem is funkcionáló lelkész, Zih Sándor berettyóújfalui, Gergely Antal mezőturi lelkész, Uray Sándor vallásánárt és Illyés Endre balmazújvárosi lelkészt.

Ezen említett lelkészek közül a debreceni hívek Illyés Endrét ismerik legjobban olyanak, aki a hívek várakozásának legjobban megfelel. Hisz évek óta itt működik egy mellettünk levő egyházban s szemünk előtt folytak le a balmazújvárosi egyháznál véghezvitt áldásos működései, amelyek ezen egyházat virágzóvá tették.

Szónoki képességéről nem szólunk. Hiszen ebben a tekintetben elég garancia nekünk azon illusztris küldöttség véleménye, mely pár nappal ezelőtt Balmazújvárosra meglátogatta a templomot s meghallgatta a kiváló szónokot. E tekintetben csak Gergely Antal vetekedhet vele, akiről bizonyosan tudjuk, hogy Budapestre vágyik s hogy az lenne legfőbb öröme, hogy Debrecenből hívnák meg budapesti lelkésznek. Itt hagyná tehát ő Debrecen és a debreceni egyházat mihamarabb s ezen helyzet a híveket ismét a heves választási harcokba ragadná.

Mint egyházférfit szembe állítják némelek Illyés Endrével Zih Sándort. Sokat fáradozik az egyház javán s minden működése oda irányul, hogy egyháza fejlődjék és hatalmasodjék. De hiszen ez nem érdem, ez kötelesség, melyet minden lelkésznek erkölcsi kötelessége egyházával szemben gyakorolni és gyakorol is, aki a lelképásztori magasztos hivatást fel tudja fogni. És Illyés Endre e hivatását a legnagyobb lelkiismerettel fogta fel és teljesíti, amint az egyháza körüli működése és tevékenysége mutatja.

Komoly pályázók még a debreceni papságra Kovács János és Uray Sándor. Jelenleg mindkettő vallásánárt. Az egyik a különféle nem református vallású intézetekben tanít, a másik a Dóczy-intézetben. Szóval egyik sem funkcionáló lelkész. Ez még hagyján, de Kovács János szónoki képessége nem felel meg a debreceni hívek ízlésének, Uray Sándor ellen pedig azt hozzák fel, hogy még igen fiatal s a debreceni papságra nem alkalmas már koránál fogva sem. S csakugyan, ha ezen a hívek körében meggyökeresedett véleményt tekintetbe vesszük — s ezt figyelmen kívül hagyni a hívek véleményének megvetése volna — Uray Sándor legkevésbé alkalmas a debreceni papságra. Meg kell futnia neki is azt a küzdelmes pályát, mely a lépcsők alján kezdődik s csak amikor a küzdelmekben megédző-

dött, akkor haladjon fel azon a lépcsőn, mely a debreceni papsághoz vezet. Hiszen a kitűnő férfiak egész sora így kezdte pályafutását s nem volt még olyan ember, aki a sok lépcsőfokot átugorva, egyszerre a szédületes magasságban találja magát.

S ha most Illyés Endrére térünk át, ha az ő személyét vizsgáljuk, azt mondhatjuk, hogy neve mindenütt tisztelt és becsült s munkálkodása csendes, zajtalan, de annál intenzívebb és tevékenyebb.

Ami személyét illeti, a debreceni református főiskolában kapta a kitűnő szellemben való nevelést s ezzel az erős református szellemmel ment ki lelkésznek s ezen erős szellemben neveli és tanítja most is a népet Isten alázatos tiszteletére s a haza bensőséges, munkás szeretetére.

Hisszük, hogy azon kevés számu hívek is, akik még őt nem ismerik, hozzá fordulnak s őt óhajtják pásztoruknak, aki híveit mindig higgadt, komoly s felelősségteljes lélekkel tanította és tanítja. És éppen akkor, amidőn nagyemlékü Kiss Albert helyének betöltéséről van szó, éppen akkor csak Illyés Endre jöhet szóba, aki pótolni fogja a súlyos csapást, mely bennünket Kiss Albert halálával ért. És ha Illyés Endre lesz a debreceni lelkész, akkor meg fog nyugodni a hívek lelkiismerete, mert félig-meddig leróta a nagy férfiúval szemben a kegyelet adóját.

Egy zászlónk legyen tehát csak, amelyre fényes nevekkkel van írva: Éljen Illyés Endre.

Karácsony.

Az ünnepi istentiszteletek.

Ma reggelre kelve a harangok érczúgása jelenti, hogy ismét elérkezett a kereszténység legszebb, legpoétikusabb ünnepe, a karácsony, A szeretet ünnepe ez, mely hófehér sugaraival bevonja még a legsivárabb ember lelkét is. Ez az ünnep az, mely misztikus fenségességével megremegetti koldusnak, gazdagnak, szegénynek, milliomosnak, gyermeknek és aggastyánnak a szívét. Ez az ünnep az, melynek tiszta, vidámitó színei akár színés, cifra lángocskákban, akár egyszerű mécsvilágban egyformán eljut a palotákba és a kunyhókba.

Karácsony szent napján a legmegrögzöttebb ember szívében is visszhangot ver a harangzó és vonzza őket a templomba, hol diadalmas Halleluják hangzanak föl.

Az ünnepek alatt Debrecen templomaiban az istentiszteletek a következő sorrendben tartanak.

A református templomokban.

Karácsony első napján délelőtt a Nagytemplomban prédikál Dicsőfi József lelkész, ágendázik Kecskeméty Lajos vallásánárt. A Kistemplomban prédikál Szarka Boldizsár s. lelkész, ágendázik Baróthy Istvan s. lelkész. A Kossuth-utcai templomban prédikál K. Tóth Kálmán lelkész, ágendázik Boér Károly s. lelkész. Az Ispotály templomban prédikál Szele György lelkész, ágendázik Szele Miklós s. lelkész. A Csapó-kertben a szolgálatot Vágó Károly s. lelkész, a Homokkertben Sárközy Lajos szénior, a Szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki titkár végzi.

Karácsony első napján délután a Nagytemplomban Peleskey Sándor 4. th., a Kistemplomban Sárközy Lajos szénior, a Kossuth-utcai templomban Papp Géza 4. th., az Ispotály templomban Bodnár Gábor 4. th. prédikál.

Ünnep másodnapján délelőtt a nagytemplomban Sárközy Lajos szénior, a Kistemplomban Peleskey Sándor 4. th., a Kossuth-utcai templomban Bodnár Gábor 4. th., az Ispotály templomban Papp Géza 4. th. prédikál.

Ünnep másodnapján délután a Nagytemplomban Bodnár Gábor 4. th., a Kistemplomban Papp Géza 4. th., a Kossuth-utcai templomban Bodnár Gábor 4. th., az Ispotály templomban Papp Géza 4. th. — A Homokkertben az ünnepek alatt a szolgálatot.

A róm. kath. templomban.

A római katolikus templomban a következő sorrendben lesznek megtartva: Ma Karácsony előnapján d. u. 3 órákor litánia. Éjjel 11 órákor rózsafüzér, 12 órákor éjjeli mise; Karácsony első napján, reggel 6 órákor pásztorok miséje, 7 órákor szt. mise, 8 órákor egyik kegyesrendi tanár a főgimn. ifjuság részére csendes szent misét mond, 9 órákor ünnepélyes szt. mise, melyet Gróh Ferenc prépost plébános tart segédlettel, utána szt. beszéd, háromnegyed 11-kor csendes szt. mise, fél 12 órákor szent mise. Délután három órákor ünnepélyes vecsernye, utána szt. beszéd, ezután rózsafüzér. Karácsony másod- és harmadnapján az istentiszteletek mint rendesen vasárnap és ünnepen.

Az evang. templomban.

Az Ág. hitv. evang. templomban holnap, karácsony első napján, pénteken délelőtt 10 órákor az istentiszteletet Materny Lajos főesperes végzi, melynek végeztével az Urnak szt. vacsoráját Hudák János segéd-lelkész fogja kiosztani. D. u. 3 órákor Hudák János segéd-lelkész prédikál. Karácsony másodnapján d. e. 10 órákor az istentiszteletet Materny Lajos főesperes végzi. Urvacsorát oszt Hudák János segédlelkész. D. u. 3 órákor Ima. Vasárnap d. e. 10 órákor az istentisztelet alkalmával prédikál Nikodemess József theológus, a liturgiát Materny Lajos főesperes végzi.

Kisgazdák szervezkedése.

Szövetséget alakítanak.

Végre a magyarság gerincét képező kisgazdák is megértvén a kor intő szavát önálló hazafias szervezet alkotását mondták ki s ez év folyamán Kisujszálláson, majd Pécssett folytatólagosan tartott kongresszusokon megalakították a „Magyarországi Kisbirtokosok Országos Szövetségét.”

A Szövetség az ősz folyamán kezdte meg működését s eddig az országban máris mintegy husz fiókegyesület szervezett, Békésen, Gyomán, Kisujszálláson, Karcagon, Töröksztr. miklóson, Szentgáton, Takácsiban, Sikátoron, Nagyigmádon, Garamsztygyörgyön stb. stbt helyeken s még e tél folyamán mintegy ötven helyen alakítja meg helyi szervezeteit.

A kisbirtokos szövetség élén mind valószínűs 100—200 holdas magyar kisbirtokosok állnak s teljesen függetlenül szervezkednek a nagybirtokosok vezetése és hangzatos nevei mellett mesterségesen csoportosított ilyenmű gazdatestületektől.

Vezérek mind önálló magyar kisbirtokosok így elnökük: Oláh Mihály tekintélyes gazda Békésen, ugyanígy Csontos Imre alelnök Karcagon. Szövetkezeti központjuk irányítója pedig a legteljesebb vezérük Herczegh Sándor az ország egyik legtehetősebb ezer holdas kisbirtokosa Turkevén, sőt lelkes apostola különösen a Szövetségnek Szabó István országgyűlési képviselő, aki maga is egyszerű kisgazda Csokonyán. (Somogy m.)

A szövetség önálló, hivatalos lapot tart fenn, a „Magyar Lobogó” címűt s ugy ezen lapja, mint agilis szervező szónokaival erőteljes akciót kezdett a kisgazdák érdekeiért és igazaiért.

Jellemzően domborodik ki a szövetség működéséből, hogy az ország súlyos helyzetért elsősorban a legtehetősebb nagybirtoko-

FEKETE karácsonyi ujdonságaival

DEBRECZENBEN, Kistemplom mellett

meghódította az URİKÖZÖNSÉGET.

Karácsonyi és újévi

ajándékokat

igen olcsón lehet beszerezni a Debreczeni Nagy Áruházban. Menyasszonyi kelengyék és női felöltők.

Gelbmann és Rosenfeldnél

DEBRECZEN, Piacz-u. 19. sz.

sokat kárhoztatják s legsürgösebb feladatként hirdetik a hitbizományok és egyéb kötött javak birtokosainak erőteljes beruházásokra való kényszerítését s általában ilyen javak kezelésének és jövedelmei hova fordításának illetékes hatósági ellenőrzését. Gazdasági téren pedig a szövetség már a legközelebb saját intézményei áruraktárai, hitelintézetei stb. révén is szolgálni fogja szövetkezeti alapokon tagjai igényeit.

A szövetség központi irodája Budapesten, Csengeri-utca 82. szám I. em. van, ahonnan az érdeklődők teljesen díjtalanul kaphatják meg a szövetség kiadványait és ismeretöit.

Vérben fagyva az utcán.

Böszörmény szenzációja.

Különös esetről beszélnek Hajduböszörményben városzerte. Az esetben nagyon sok a titokzatos dolog és csak annyi bizonyos, hogy Puskás András városi végrehajtó nagy fájdalmak között eltört lábbal fekszik lakásán.

Puskás Ferenc tegnap este a böszörményi polgári körből ment hazafelé. A körben egy kicsit italozott barátaival s úgy 9 óra tájban virágos jókedvvel igyekezett lakása felé.

Utközben egyszerre elvágódott s csak órák mulva tért eszméltre a lakásán. A bal lábán irtózatosszerű zúzódások s törések voltak. Megrémült hozzátartozóinak először azt mondta, hogy a sikos járdán elcsuszott és így törte össze lábát. Később azonban, mikor a fájdalom csillapultával tisztult emlékezése, úgy adta elő a dolgot, hogy őt az egyik sötét utcán három alak megtámadta és kirabolta. Mikor pedig ellenszegült támadóinak, akkor az egyik rabló egy vasbottal a lábára ütött és erre rogyott össze a nagyfájdalomtól, de hogy aztán mi történt vele, arra már nem emlékszik.

Az egész eset így lett mindinkább rejtélyesebb. A böszörményi rendőrség azonnal vizsgálatot indított, de eddig vajmi kevés eredménnyel. Legvalószínűbb még az, hogy a végrehajtó bosszu áldozata. A nyomozás ezirányban is folytatják.

A bandavezér felesége kasszírónő.

Serafov özvegye Magyarországon.

Serafov Borisz, a meggyilkolt bolgár bandavezér felesége magyar leány, Molnár Magda volt. Egy békéscsabai lapban most azt olvassuk, hogy Serafov Boris özvegye, Molnár Magda, Békéscsabára került és ott él, mint egy helyi kávéház kasszírónője. A város természetesen fölötté érdeklődik a híres és bizony nem irigylendő helyzetbe jutott özvegy iránt, sőt a szóbanforgó helyi lap meg is „interviewolta” és pedig oly irányban mondana el egyetmást regényes életéből. Erről az interviewról a következőket olvassuk:

Akárhányszor ajkáról elhangzott a Serafov név, zokogásba tört ki és sirt, sirt keservesen. Csak munkatársunk szavaira hagyta abba a sírást a kalandos multu leány s elkezdett beszélni a multáról.

— Uram, nem hittem soha, — kezdte — hogy valaha ide kerülök. Én, aki mindig az elsők közt voltam, most itt vagyok. Az apám Molnár Géza háztulajdonos Budapesten és a Desseffy-utka 16. szám alatt lakik. Vele, amióta otthagytam őket, nem érintkezek. Egyedüli gyermeke vagyok s azért mégis hagy engem itt így nyomorogni és szenvedni. Mert higgye meg, szenvedés az életem. Én, aki hozzá voltam szokva az örökös kénye-

lemhez, most nézze mit csinállok és rámutatott a kezében lévő kávéscsészére, amit törölgetett.

Nem hiszem, hogy sokáig bírjam ezt a sok szenvedést — folytatta — mert ha így tart még soká, elpusztítom magam. Hát nem jobban tenném, mint így kinlódjak? És erre sirni kezdett újra.

Majd letörölte a könnyeit és munkatársunk kérésére elmondta, hogy Serafov Borissal Budapesten ismerkedett meg egy bulgáriai származású lakójuk által, aki távoli rokona volt a hadvezérnek.

— Nekem nagyon megtetszett — mondta a jómodoru, dalias bolgár ember. Azt hiszem, ő is úgy volt velem. Szóval megszerettük egymást. megkért és én odaadtam a kezem, az apám tiltakozása ellenére is. Majd elvitt az ő hazájába, Bulgáriának fővárosába, Szófiába, ahol igen gyönyörű kastélya volt neki. — Ott laktunk, ott éltünk boldogan. Amit a szemem látott, mindenem meg volt, de ha semmim se lett volna, akkor is vele lettem volna, mert szerettem.

— Az nem igaz, hogy engem kitiltottak Szófiából, hanem én azért költöztem onnan el, mert a Boris ellenségei engem is meg akartak öletni. Hívtam őt is, hogy jöjjön, költözzön ő is el onnan, a rossz bolgárok közül, de nem jött, hát megölték. És most megint elkezdett sirni. De a könyveket le kellett törölni, mert jött a pincér és szólt:

— Kisasszony, három cognacot! . . .

IRODALOM.

Kő-ember.*

Nagy, lázas esték, szent daldiadalmak
Csillagfényes gyönyöre után,
Mikor a szó ránk, mint királyra hallgat:
Jönnék a szín, fény után tétován
A meddő, tompa, szürke, rossz napok . . .

Mint a szerelmek ura, Don Juan,
Az ölelések közt, miket kapott
Látott véstjósón, zordan oldalán
Sötét, félelmes, nagy kőalakot . . .
Jönnék a meddő, szintelen napok . . .

Ledermed a lelkünk sas-röptü szárnya,
Ereje, lángja el-kihamvad ott;
Egy kő-ember rejtelmes borzadálya
Észbontón fáradt agyunka kapott
S jönnék élőhalott, komor napok . . .

Kuthi Sándor.

(Szávay Gyula verseskönyvei. Szávay Gyulától, a neves poéta tollából két verses kötet is jelent meg a karácsonyi könyvpiacra. Az egyik címe: Az ezüst pohár és más újabb versek, a másik pedig a Géczy Istvánnal együtt írott Világosság című 3 felvonásos mesejáték, mely a tél folyamán a fővárosban is színre fog kerülni. A két könyvre, mely a karácsonyi könyvpiacnak valóban érdekessége, még visszatérünk. A kötetek kaphatók a szerzőnél (kereskedelmi és iparkamara) és minden könyvkereskedésben.

HIREK.

— Az új polgármesteri titkár. Debrecen város polgármesterének eddigi titkára, dr. Vargha Elemér tudvalevőleg a restaurációs közgyűlésen tanácsnokká lépett ekő. Így ezen állás megüresedvén

* A költőnek január végén Singer és Wolfner kiadásában megjelenő második verseskönyvéből.

a polgármesternek új titkárt kellett választania a jegyzők sorából. Mindeddig több hír keringett, hogy kit választ maga mellé a polgármester, míg végre tegnap eldőlt az állás sorsa, amennyiben a polgármester Szabó Eleket, a tisztviselői kar fiatal rokonszenves tagját választotta titkárának. Hisszük, hogy új állását oly pontosan és lelkiismeretesen be fogja tölteni.

— Választmányi ülés. A debreceni kir. közjegyzői kamara csikszentkirályi Lestyán Adorján elnöke alatt folyó hó 23-án választmányi ülést tartott. A megüresedett szilágycsehi kir. közjegyzői állásra pályázók közül megejtették a hármas kijelölést s azután a beérkezett kérvényeket felterjesztették az igazságügy-miniszteremhoz.

— Jutalom a gazdasági cselédeknek. A földmívelésügyi miniszter ez évben nagyobb összeget utalt ki s több oklevelet szánt hű és szorgalmas gazdasági cselédek jutalmazására. Csodálatosképpen ezen jutalmak elnyeréséért az idén még kevesen folyamodtak. Akik pályáznak ezen jutalomra s az oklevélre, azok e hó végéig még jelentkezhetnek Király Gyula városi tanácsnok hivatalos helyiségében.

— A városi Múzeum karácsonykor kétszer lesz nyitva díjtalanul a nagy közönség számára. Ugyanis az ünnep második és harmadik napján, szombaton és vasárnap, mindig délelőtt 10—12 óra közt.

— A diószegi-uti feljáró ügye. A diószegi-uti vasuti feljáró ügyében a városi tanács tegnapi ülésén 1909. év január ötödikére tűzte ki azt a napot, amelyen egy bizottság helyszíni szemlét fog tartani s intézkedni fog, hogy ezen feljáró építése alatt a közlekedés miképp történjék. A tanács a bizottság tagjaitul Körner Adolf tanácsnokot, dr. Magoss György főügyészt és Aczél Géza főmérnököt küldte ki. Ezenkívül értesíteni fogják a környékbeli érdekelteket is, akik a szemlén és a tárgyaláson megjelenhetnek.

— A Vasutas Otthon köréből. A napokban megalakult Vasutas Otthon elnökeül dr. Deseő Kálmán máv. titkárt kandidálták, aki — mint értesültünk — e kitüntető tisztséget elfogadja. A Vasutas Otthon, amely rövid fennállása óta számos jelét adta tevékenységének, nagyon sokat fog nyerni dr. Deseő Kálmánnal, aki városunk társadalmi életében eddig is jelentékeny szerepet játszott. Itt említjük meg, hogy a Vasutas Otthon vezetősége tegnap mese-délutánt rendezett, amellyel szép számú gyermekeseregnek szerzett élvezetes, gyönyörűködtető órákat.

— Derecske a városi múzeumnak. A derecskei képviselőtestület értékes régiségeket engedett át letétül városi múzeumunknak. Igen nehéz, leleményes zárral ellátott, diszes nagy vasláda az egyik, amely az 1849. aug. 13-án vívott debreceni csata óta van a község birtokában. Az oroszok elől menekült honvéd sereg hagyta ott. Öreg emberek tanúsága szerint Nagy Sándor József tábornok hadi pénztára volt e hatalmas láda. A másik régiség szépen faragott

COGNAC

Bevásárlásnál határozottan **Gróf Keglevich István utd.** hirneves gyártmányait kérjük.

Bel- és külföldön kizárólag diszoklevéllel kitüntetve.

Nincs már gondja

hogy miként vegyen karácsonyi ajándékot, hogy nekelljen sok pénzt egyszerre kiadni miután csekély havi részlet fizetésre vehet mindennemű fegyvereket, gramafonokat hangszereket, fényképező gépeket, látszóveket és valódi Meidinger kályhakkal, a minták láthatók Schwartz féle pipa üzletben a városházzal szemben. — Levélbeni meghívásnak eleget teszünk. — Diszkrétio biztosítva.

birói karosszék, amely 1810-ben készült. Mindkét ajándékot rövid idő múlva szállítják be a muzeumba.

— **A szegények karácsonya.** Tegnap délelőtt osztotta ki dr. Vargha Elemér polgármesteri titkár a város szegényei közt a tanács által megszavazott 500 koronát. A szegények között nagy volt az öröm, hogy a szeretet ünnepét velük is megédesítették a kicsiny adománnyal.

— **A debrecen—nagyvárad vasút ügye** csak lassan halad előre, mert a hozzájárulási összegek jegyzése nem megy a kívánt mértékben előre. Bihar-vármegye legutóbb tartott közgyűlése is foglalkozott e kérdéssel és örömmel vette a vasut ama jelentését tudomásul, hogy a kereskedelemügyi miniszter jelentős állami támogatást helyezett kilátásba. Nagyvárad városa e célra már 50.000 koronát megszavazott.

— **A vármegye és a város ünnepe.** A karácsonyi ünnepek alatt a vármegyén teljes munkaszünet lesz, amennyiben a hivatalos órák mindhárom napon szünetelni fognak. A városházán az ünnep első napján teljes munkaszünet lesz, második és harmadik napján a rendes vasárnapi hivatalos órákat tartják be.

— **Hitelesítő közgyűlés.** Tegnap délután négy órakor ismét közgyűlés volt a városházán, amelyen a 23-iki közgyűlés jegyzőkönyvét hitelesítették. Együttal Weszprémy Zoltán főispán a tiszteletbeli tisztviselők felesketését hétfőn délelőtt kilenc órára tűzte ki. A kevés számban megjelent bizottsági tagok a főispán lelkes életetése közepett oszlotak szét.

— **Karácsony az árvaházban.** A karácsony ünnepe már szerdán előre vetette a maga örömteljes fényét. Abban a megható ünnepélyben, melyet a tanítói árvaház rendezett — igaza volt az árvaház igazgatójának — az emberi érzés megnemesül s leveti durva keménységét. Az ünnep valóságos vallásos áhitatot keltett a szívekben, amit emelt az igazgatónak, Kozma Lászlónak, a közönséghez intézett záróbeszéde. Szem nem maradt szárazon s a közönség érezte, hogy az emberszereket legmagasztosabb és igaz templomában van. A Hertelendy Jenő által betanított szép zene-számok, a művészi előadott Kelemen Mária tanítónő által vezényelt vegyes kar, ugyancsak Vida Ilona és Mares Géza által betanított vallásos költemények remek szavalása mind-mind emelte az ünnepély fényét. Megkapó kép volt a jutalmak kiosztása. Az az örömtől fénylő boldog sok gyermekarc mindig kedves tárgya marad visszaemlékezésünknek.

— **Öngyilkos leány.** Tegnap délelőtt az Arany János-utca 34. számú házában öngyilkosság történt. Aranyos Zsuzsanna 18 éves cselédleány a fászkamarában felakasztotta magát. Az életunt leány Tár Sandor államvasuti ellenőrnél

szolgált. A szerencsétlen szerelmes volt valami kocsis legénybe, aki azonban elhagyta. Már egy izben megkísérelte az öngyilkosságot, de ekkor észrevették. Tegnap, míg gazdasszonya a piacon járt, kiosont a kamarába és felakasztotta magát. Mire az öngyilkosságot észrevették, már halott volt.

— **Előkészületek a Petőfi-dalkör-estélyére.** A Petőfi-dalkör január másodikik estélyének rendezése ezután is fölkéri a megalkotott hölgybizottság tagjait, hogy vasárnap délután három órára az egyesület helyiségeibe gyűlésre összejönni sziveskedjenek a thea és a tombola ügyében végleges döntés céljából.

— **Uj színház Budapesten.** Budapestről jelenti tudósítónk, hogy Braun Sándor a Nap főszerkesztője megvásárolta a Royal orfeumot és a helyén Erzsébet színház néven egy modern operett-színházat létesít.

— **Köszönetnyilvánítás.** A következő sorok közlésére kértek fel bennünket: özv. K. Vértessy Istvánné urnő a mai napon 20 koronát a siketnémák, 20 koronát pedig a népkönyha céljaira juttatott kezeimhez, mely kegyes adományért fogadja ez intézmények nevében nyilvános, hálás köszönetemet. Debrecen, 1908. december 24. Oláh Károly tanácsnok.

— **Schaf János táncmester** az új tánczstanfolyamát az iparos osztály részére 14-ikén hétfőn, a gazdálkodó ifjak részére 22-ikén, kedden nyitja meg. Karácsony mindkét napján estélyt rendez.

— **Hajdumegye 10,000 lakosu községében** 40 év óta fenálló rőfös és vegyes kereskedés más vállalat miatt bármikor átadandó, cím a kiadó hivatalban.

— **A rejtelmes betegek.** Ezerszámba járnak közöttünk emberek lehorgasztott fejjel, sápadt arczal, roskadozó testtel, a legkülönbébb fájdalommal, feldult kedéllyel, akik nem tudják, hogy mi bajuk. Kétségbeesésükben fűhöz fához kapkodnak, pedig sok baj kuforrása tulnyomó része ideggyengeségben, vérszegénységben, emésztési zavarokban rejlik, amely állapotok gyökeres gyógyítására legjobb szer a FERROMANGANIN. E szernek hatása az, hogy új vért visz a vérbe, gazdagítja a vérszöveteket, a test minden szervének működését fokozza, s ezzel egyrészt helyreállítja a jó emésztést, másrészt rendbe hozza a homladozásnak indult idegrendszer. Vérszegények, sápkorosok, ideggyenge betegeknek, görvélyek és angolkoros gyermekeknek ajánlják legkiválóbb orvosaink eme vérszaporító, idegerősítő jóízű, kiváló készítményt. Dr. T. Gy. főorvos így ír: A FERROMANGANIN nevű gyógyszerkészítményt. vérszegények, sápkorosok, lábbadozók igen jó eredménnyel használják. A legkényesebb gyomor még hosszabb időn át is jól tűri. Az erősödés, jólérzés, kinézés, szemelláthatólag fokozódik. Egy üveg ára 3 kor. 50 fillér. Vásárlásnál ügyeljünk a FERROMANGANIN névre és a — Leányfej — védjegyre s utasítsunk vissza minden más hasonló nevű készítményt. Kapható minden gyógyszerertárban, de biztosan Török József gyógyszerertárban Budapest, Király-utca 12. és Andrassy-ut 26. Debreczenben

kapható: Központi drogeria, Mihalovits Jenő, Grósz Nagy Ferencz, Muraközy László gyógyszerészeknél.

— **Mesés szép gyermekjátékok és mindenféle karácsonyi ajándék tárgyak** meglepő olcsó szabott árak mellett kapható Mentze Henrik áruházában Kossuth-utca 4. szám. 1916

— **Bálbizottságok figyelmébe** ajánlja kiváló szép táncrend készítményeit Dávidházi Kálmán és Társa könyvkötő és díszműves üzlete, a hol egészen új modorban, művészi kivitelben készülnek táncrendek és rendezőjelvények. 2343

— **Vigyázzon!** Uraktól levetett ócska ruhákat igen tisztességes áron vesz Rósenberg Béni, Bádogos-u. 4. 2194

— **Tajtékpipák, hermónikák, czipők, csizmák, kézi- és láda-kufferek és piaci táskák** a legolcsóbb áron szerezhetők be a „Munkás bazár“-ban, Bádogos-u. 4. 2195

— **Karácsony előtt mi legyen a cél?** Aczél antiquáriuma és papirkereskedése, ahol mindenféle ajándékkönyvek gyermekek és felnőttek részére, ugyancsak gyönyörű díszlél-papírok, emlékkönyvek, képeslap-albumok stb. stb. mesés olcsón kaphatók. — Tessék próbát enni. Kérem kirakataimat megtekinteni. Karácsonyi és ujévi képeslevelezőlap ujdonságok. Telefon 575. 2396

— **Kugler czukorkák** eredeti csomagolásban 1 és fél kilogrammos eredeti fadobozokban, valamint színházi csomagokban kaphatók a Hegedüs és Sándor czégnél, Kossuth-utca 11. Naponta friss szállítmány. Telefon 54. szám 2395

— **A Debreczeni Leszáoló Bank m. sz.** (Piacz-u. 49. főpostával szemben) olcsó kölcsönöket folyósít. 2374

— **Percel Carola** tánciskolájában a beiratkozások megkezdődtek. Szent-Anna-utca 22. szám. 2176

— **Divatós őszi és téli női és Leány felöltöket, boákat, model kalapokat** csak a Hajdumegye legnagyobb Rózsa-féle áruházban Kistemplombazár lehet már mátoi kezdve olcsón vásárolni. Kérem meggyőződni! Legnagyobb raktár.

— **Alföldy Károly** tánciskolájában a második tanfolyam szép számu jelentkezőkkel megnyitott. Beiratkozások mindég elfogadhatnak Péterfia-utca 2. sz. alatt. Telefon 510.

— **Vizvezeteki, fürdő, csatornázás és szivattyu berendezéseket** gyorsan szakszerűen készít és javít jótállás mellett, Wilhelm Ede, Hatvan-utca 4. 2267

— **A kinek nincs téli kabátja, de pénze sincs, forduljon Kaiser Salamonhoz,** Hatvan-utca 2. 2294

— **Ötven év! Ennyi idő telt el „AZ ANKER“ élet- és járadékbiztosító-társaság** alapítása óta. A félszázad alatt elért kiváló eredményeken kívül bizonyára a közönség legszélesebb rétegeit érdekli a társaság lapunk mai számában megjelent hirdetésének azon publikációja, hogy új biztosítási módozatot alkotott, melynek hivatása az élet- és nyugdíjbiztosítás előnyeit egyesíteni. Ezzel a társaság régóta érzett hiányt pótol.

A Központi Czipő Kalap áruház Dréher sörcsarnok mellett.

decz. 31-ig az összes raktáron levő posztó- és bőr czizmákat. Női- és férfi posztó és bőr czipőket, kalap, sapka és más uridivat czikkeket tulhalmazott raktár miatt mélyen leszállított árakban bocsátja a t. közönség rendelkezésére. Telefon 43.

Kivonat.

1 klg. Családi vegyes kávé 2 kor. 1 klg. Törmelék csokoládé 1.80 f. 1 klg. Orosz tea, finom 6 kor. Dessert csokoládé, 1 doboz friss teastütemény 1/4 kilós 50 fill. Szép malaga és datolya.

K o h n H e n r i k
déli gyümölcs és czukorka kereskedésében
Hatvan-utca 5. szám. Telefon 388.

Az üzletátalakítás

befejeztével az **olcsó kézimunkavásár** megkezdődött

KRAUSZ GYULA

●●●●● kézimunka és rövidáru üzletében, DEBRECZEN, Kossuth-utca 15. szám. ●●●●●

— „A Kinematográf“ című szaklap, mely mint a Magyar Kinematografusok Országos Szövetségének hivatalos lapja az egész országban általános népszerűségnek örvend, legújabbban a mozikkban rendkívül kellemetlen női kalapok ellen indított harcot, amiről Boda Dezső dr. főbispitány is nyilatkozik. Ez az originál is újság a technika nagyjelentőségű vivmányát, a mozgófényképtűgyet szolgálja, mely a laikus közönséget épügy érdeklí, mint a színtalalok világa, mert itt is csak az előadás látja, de a kulisszák mögötti ismeretlen életről sejtelve sincs. E lap minden száma érdekes „leleplezésekkel“ szolgál, melyek, azonban époly érdekesek, oktatók és tanulságosak, mint maga az előadás. A lapot Lenkei Zsigmond szerkeszti, ki szívesen küld mutatványszámot. Budapest, Sándortér 4.

— Az újföldön 8 hold föld rajta lévő épületekkel eladó. — Ugyanott 10 hold épületekkel eladó. Értekezhetni: Péterfia-u. 71.

— A hölgyvilág nem használ zsiros kenőcsöt, vagy krémet, hanem csupán KRIS-TALINT, egy növényekből összeállított kristálymasszát, mely a bőrt széppé és vakító fehérré varázsolja, szeplőket, vimmerliket és májfoltokat eltávolít, a ráncokat elsimítja és az ifjúkori üdösséget visszaszerzi. Kapható mindenütt. Vezérképviselő Magyarországon részére Budapest, Baross-utca 91. Egy próbadoboz ára 50 fillér, üvegdobozé 3 korona. Kristalin szappan 1 korona, Kristalinpuder 1 korona. — Pósta szétküldés naponta.

A török-magyar egyezés.

A balkáni események.

London, dec. 24. Itteni diplomáciai körökben tudják, hogy Pallavicini török nagykövet Konstantinápolyban átadta a monarchia memorandumát a nagyvezérnek. A monarchia hozzájárul a török vámtarifának 15 százaléknyi emeléséhez, a törökországi magyar posták bezárásához, ha ugyanezt teszik a többi hatalmak is. A monarchia ezenkívül kész lemondani az albáni katolikus protektoságról. Hir szerint ezt az egyezséget Törökország nem hajlandó elfogadni.

Isvolszky megy.

Pétervár, dec. 24. Stolfin és Isvolszky között komoly nézeteltérés támadt a külpolitikai helyzet miatt. Az hírlik, hogy Isvolszky megválna állásától és Rómába megy nagykövetnek.

Regény-csarnok.

9

Regény.

A nagy rejtély.

Oly nyugtalanság vett erőt rajtam, hogy képtelen valék nyugodtan ágyban fekdni. Férjem mélyen aludt oldalam mellett. Félve, hogy feltalálnám ébreszteni, felkeltem és felhuztam pongyolámat s papucsaimat.

Az ablakhoz mentem. A nap épen kimerkedett a nyugodt szürke tengerből. Egy ideig az előttem feltároló látvány nagyszerű méltósága csillapítólag hatott izgatott idegeimre. De nem sokára, a régi nyugtalanság ismét jelentkezett. Lassan fel s alá kezdék járni a szobában, míg beleuntam e foglalkozás fárasztó egyhangúságába; — leültem és olvasni kezdtem. De figyelmem nem tudott a tárgynál maradni. Az író képtelen vala eszméimet le bilincselni. Ismét felkeltem és Eustacehoz közeledve, hosszasan rátekinétek; bámultam, szerettem nyugodt, csendes álmában. Visszatértem az ablakhoz s

ismét beleuntam a gyönyörű regg szépségébe. Leültem a tükör elé és önmagamot szemlélttem. Mily rosszul néztem ki! Hogy megviselt a mai reggeli álmatlanság. Ismét felemelkedtem, nem tudva mi tévő legyek. A zárkózottság itt e négy fal között elviselhetetlenné kezdett válni. Felnyitám a férjem öltöző szobájába vezető ajtót és beléptem. Tán jót fog tenni e változás, gondolám.

Az első tárgy, mely feltűnt, toilette-szekrénykéje volt, mely nyitva állt az asztalon.

Kivettem az üvegeket, tégelyeket, keféket és fésűket, a késeket és ollókat az egyik osztályból s az író készletet a másikkól. Szagolni kezdém az illatszereket, hajkenőcsöket; gondosan letöröltem zsebkenőcsmmel a port minden tárgyról, amint egymás után kiraktam őket az asztalra. Lassacskán teljesen kiürítettem az egész szekrénykét. Kék bársonnyal volt bélelve. Egyik sarkában keskeny kék selyem szalagot vettem észre. Mutató és hüvelykujjam közé véve a szalagot, felfelé kezdtem húzni s nemsokára kitért, hogy a szekrénynek első feneke egy másodikat rejt, t. i. egy titkos helyet, levelek és papírok számára. Sajátságos állapotomban, veszélyes, kutató, kíváncsi hangulatomban, valóságos multság volt nekem e papírokat ép úgy kiszedhetni, mint a hogy azelőtt a toalettkészletet szedtem ki.

Néhány kifizetett számlát találtam, mely csöppet sem érdekel; azután leveleket, melyeket mondanom sem kell, hogy olvasatlanul félre tettem, miután a címetek elolvastam; végre legalól egy fényképet, arccal lefelé s hátulján írást mutarva fel. Megnézem az írást s e szavakat pillantom meg:

„Szeretett fiának — Eustace“-nak.

Ez volt anyja! azon nő, ki oly kegyetlenül, oly makacsul ellenezte házasságunkat.

Hevesen megfordítottam a képet, egy szigorú, haragos, visszautasító női arcot várva. Meglepetésemre az arc nagy szépség maradványait tüntette fel; s a kifejezés, bár feltűnően határozott, mégis megnyerő, nyájas és jóságos volt. — Az ősz hajzat ó-dívatú apró füstsorokba volt rendezve, s az areot mintegy keretbe foglalá, az egyszerű csipke főkötő alatt. A száj egyik gödröcskéjét egy kis jel ékesíté, mely az egész arc sajátosságosan vonzó jellegét még jobban emelte. Hosszasau elmélázva néztem a képet, míg annak minden vonása emlékemben meghonosult.

E nő, ki engemet és rokonságomat oly mélyen megsértett, a látszat után ítélve, kétség-telenül oly lény volt, ki ritka vonzerővel és bájjal bírt, s kit ismerhetni kiváló élvezet és kitüntetés lehet.

(Folyt. köv.)

Ékszer, zsebórá

bizalommal

jótállás mellett

Halász Nándor

órás és ékszerésznél

2212

lehet vásárolni

Debrecen, Piac-u. 24.

(Fehérló szálloda épület.)

Gyengéséget

még ha betegség után való szervi betegség is, könnyen le lehet győzni, valamint az egészséget és az erőt gyorsan s biztosan helyre lehet állítani SCOTT-féle emulsió által.

Kényes iny és gyomor

amely nem bírja el a közönséges csukamájolajat. a

Az Emulsió vásárlásnál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt kérjük figyelembe venni.

SCOTT-féle Emulsió-t,

eszményi gyógyszerként fogadja. Ehhez még az az előny is járul, hogy háromszorta táplálóbb, mint a közönséges csukamájolaj.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50.

Kapható minden gyógytárban.

Legjobb, legszebb
**karácsonyi és újévi
 ajándékokat**
 legolcsóbban
Gasparik Adám
 órás, ékszerésznél szerezhető be.
 Piac-utca 85. sz. Royal szállodával szembe.
 Ugyanott órá javítások a legolcsóbban eszközöltetnek.
 2384

Kossuth Ferencz levele!

Tek. Balázsovich Sándor gyógy-szerész urnak Sepsiszentgyörgy.

„Csuzos bántalmaknál az „INDASZESZ“ bedörzsölése jó hatásnak mutatkozott. Kérem legyen szives nekem három üveggel küldeni.“

KOSSUTH FERENCZ.

Számos előkelőségek és orvosok igazolják, hogy a törvényesen védett székelyhavas

INDASZESZ

gyógyfü sóborszesz

legjobb szernek bizonyult a test és izmok edzésére. Üdit és frissít. Megóvjá a testet a hideg káros befolyásától. Massagehoz (gyuró-kenő-kura) felette ajánlatos. Leghatásosabb szer csuz, köszvény, rheuma, fejfájás, nátha, influenza, tagszaggyatás, és mindennemű meghülésből eredő bajok ellen. A székelyhavas „INDASZESZ“ össze nem tévesztendő más sóborszesz készítményekkel, melyek egyszerű szeskeverékek, holott az „INDASZESZ“ székelyhavas gyógyfüvek-ből előállított és hatásában felülmulhatatlan gyógyszerkülönlegesség.

Készíti Balázsovich Sándor gyógyszerész Sepsiszentgyörgy. A törvényesen védett székelyhavas „INDASZESZ“ kapható 2 és 1 koronás üvegekben az országban mindenütt. Főraktár Debrecen: Központi brogériája. Városház épület. 2352

Társasági és báli selyem

bluzok és ruhákra, minden árban, továbbá mindig a legújabb fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 75 krtól 11 frt 35 kr.-ig mként. Bérmentve, elvámolva, házhoz szállítva. Minta postafordultával.

Az 1908-as nagy divat a — tull és selyem muszline — továbbá ajánlom Messaline, Rádium, Taft, Crépe de Chine, Eolienne, Vorlo, Schott, Chiné, Pekin, Damaszt. Megrendelések bármely nyelven intézendők Seiden-Fabrik Hennenberg Zürich, a német császárné udv. szállítója. 111.

Karácsony.

Karácsony.

Sokszor kérdezzük magunkban talán fenszóval is, másoktól is, — mi az oka s honnan van, hogy a karácsony minden évben megújul s mégsem avul el soha. Örökké ugyanazon formában, ugyanazzal a kisérettel jó, még sem lesz unottá soha. — Mi titkos bűverő van benne?

Bizonyára nem egyedül az, hogy a gyermekek s ezáltal a családok ünnepevé tette magát — ámbár a gyermekek ugyan felnőnek, aztán meg is vénülnek, de a gyermekvilág nem vénül meg soba, mint a tavasz, mely évről-évre újra kizsendül s virágokat hajt; és a karácsony, mint gyermek-ünnep s a gyermekek örömszerzője, kétségkívül a legháladosabb tért s a leghálásabb közönséget is biztosította magának.

Nem hinné az ember, milyen nagy előnyére van a karácsony-ünnep hatásának a kedélyekre, majd azt mondjuk; a karácsony népszerűségének, hogy téli időszakra s épen a legrövidebb napok és leghosszabb éjszakák idejére esik. A hóvilágos hosszú téli éjben van valami rejtelmes, a képzeletet izgató s egyszersmind vonzó hatalom amelytől nem szabadulhatunk s igazában nem is akarunk szabadulni. Alig mult el a napnak egy pár déli órája, rövid alkonyra azonnal az este következik; négy órakor már öreg este van, a szobában a gyertyákat, az utcán a lámpákat meg kell gyújtani. Az emberek azért járnak-kelnek, lábok alatt a friss hó csak úgy ropog, hidegvette fülökre jól ráhúzzák a meleg téli sapkát, kezeiket összeverdesik, hogy melegessék kissé; az éji őr már hét órakor elkezd kiáltani az órákat, pedig még vacsora ideje sincs, nem hogy lefekvés ideje volna; falun a járó-kelők csoportba verődnek, beszélgetnek, egy-egy vigénekre is rágyújtanak, hogy jó kedvök belső melegével pótolják a külső meleg hiányát; városokban pedig a boltok kirakatai szokatlanul szép s világos fényben usznak is seregestől magokhoz csábitathatják a kíváncsiakat.

Mikor aztán éjfél ut a téli éj csöndében megkondul az éjféli mise hangja a toronyban. Ifju s agg, nő és gyermek — templomba siet s míg a házak fedeleit s az utcákat vastag hólepel borítja, a szivekben a karácsonyi érzések melege ünnepel. Évekkel ezelőtt láttam egy ilyen karácsonyi képet, egy kis felvidéki városkában, de még mindig emlékemben van. Az ódon város, hegyoldali fekvésében, magasan fekvő templomában, fióktornyokkal szegélyezett nagy tornyával, egyenesen égfelé mutat, ahol a felhők közt lebegő angyalkák a fénykörben uszó gyermek-Jézust környezik — míg oldala a családi kör szentéje nyílik meg, s zaj, élet vá-

rakozás, — valami rejtelve csoportosulás, melynek áradata egyenesen a templom felé tart, ahol az alatt már megzendült az orgona s az Alleluják erős hullámmal törnek a magasba.

De mégis a házakban benn, a szobákban van a legjobb világ, a legvidámabb élet. Ilyenkor bezzeg megbecsülhetetlen a kandalló tüze! Egy-egy uj hasábot dobnak rá, ha megszenesedett s hamuvá dült az előbbi rakás; s fellobban újra s vidám piros fényt vet a beletekintő arcokra. A nagyok mesét mondanak, vagy történeteket beszélnek el, ami velök esett meg, valamikor régen; a gyermekek hallgatják, és csodálják, vagy kérdezősködnek, új meg új kérdéseket támasztanak; sokszor a hihetőt sem akarják elhinni, máskor a hihetetlenen sem akadnak fel. — A messziről hazajött fiú világlátogatottsága csodadolgait beszél, tapasztalásaival kérkedik; bámulatos vadászkalandokat mesél el — a nagy leány a közeledő farsangra gondol, tervez, szalagjait rendezi vagy az imént elmúlt Andrásnap iólmöntés szeszélyes alakjait találgatja még, ki lesz a vőlegénye? Az iskolás-fiúk félre tették könyveiket — két hétre kaptak vakációt — s korcsolyájukat szedik elé, igazgatják a meglazult szíjjakat, próbálgatják a két ujjú szörkeztyűt s találgatják, vajjon elég erős lesz-e a jég holnapra, hogy megtartsa, ha rámennek. A mama diót, aszuszilvát, mézes kalácsot, töpörtyüs pogácsát rendez egy nagy kerek tálon, kiszámítja, hogy mindeniknek mennyi jusson belőle; míg az apa évi számadásait nézi át, s gondol a házban és házonkívül levőkre.

Mennyi öröme van a télnek.

Hát még a karácsonyi készület rejtelsei! Mindenkinél van valami dugdosni valója a többi elől és senki sem veszi rossz néven a titkolózást. Egyszer, esti órában, mikor már elaltatták a kis gyermekeket (pedig dehogy alusznak, csak úgy pislognak ki a dunna alul, mint a béka a tóból) — valahonnan egy kis zöld fácska vándorol be a házba, gyökere helyett négy kis lába van — és suttog! Csak beoson a szobába. Vajjon miféle fa lehet? honnan került? zöld ágaira, levelei tühegyére még rá van tapadva néhány hópehely; de az vajmi hamar elolvad a szoba melegében s apró — zöld, veres, fehér, sárga gyertyácskák rakodnak rá, s ágakon piros alma, arany dió terem s tarka cukorsütemények himbálózhatnak; ki látott valaha kertben, vagy erdőn, ily csoda-fát, ilyen csoda-termést! Hát mikor egyszerre, hogyhogy nem, az asztal közepére terem, felgyulnak rajta az apró gyertyácskák, s úgy lobognak, úgy mosolyognak s oly nyájasan hintik szét világukat.

Ez a karácsony-est valami különös! Annyi emléket ébreszt, annyi hasonlatra

hivatkozik! Mindenkinél eszébe jut a bájos és csodás rege, mikor messzi keleten, — ahol nem ilyen hideg a tél s december végén is van mint legelni a nyájnak a mazón — a bethlehemi mezőn pásztorok virrasztottak s nem tudtak elaludni a hosszú éjszakában. A csillagok egymás után kigyultak az égen, — a pásztorok minden csillagot jól ismernek, — nevet adnak mindeniknek: ez a göncöl, az a kaszás, az ott a Jákób pácája, ez a fias tyúk, hat kis csirkéjével, hetedmagával a kotló és a többi. Nini! ezt a csillagot nem látták még, pedig szebb a többinél... Ugyan honnan került? Ez volt a karácsonyi csillag, melyet azelőtt soha sem látott a világ, de azóta soha sem aludt ki többé, sem az angyali szózat, mely azt megmagyarázta, nem némult el többé s ma is, mind a világ végeig, hirdeti az örömet, mely az egész népnek öröme léssen: ma született nektek a megváltó, a ki az Ur Krisztus, a Dávid városában!"

Ennek az első karácsonyi éjszakának a fénye ragyag vissza, most már az 1908-ik karácsonyra, ami azóta fordult, és sem az a csillag nem vesztett semmit fényéből, sem az általa akkor költött meglepetés nem lankadott meg; ma is épen oly vidám, épen oly meglepő. Ez nem engedi meg elavulni a mindig évről-évre megújuló karácsony s egyre zengi a Halleluját a gyermeki szivekben s minden emberi szivben, mely örvideni tud a mások öröme.

Jövel azért karácsony a te mindig-ugyanazon s mindig új képeid szép csoportozatával. Töltsd be sziveinket épen — most is, mint minden esztendőben. S ne hagyj elfelejtünk, hogy ezt az örömet a világnak az a bethlehemi csillag szerette, mely egy ilyen éjszakán először fellobbant vala, vagyis az akit az a csillag jelentett akkor a pásztoroknak, most már az egész keresztény világnak — s majd egykor az egész emberiségnek!

— á —

Fráter Aranka.

Irta: Vértessy Gyula.

Egy ügyvéd jóbarátomnál voltam látogatásban s javában beszélgettünk egy csomó régi diákkori élményről, meg jogászetünk vidám és szomorú kalandjairól, mikor az irnok bejött jelenteni, hogy Fráter Aranka megint itt van.

Csak hádd legyen — mondta szinte hargosan az ügyvéd — Kezd már bosszantani ez a vén skatulya. Minduntalan a nyakamra jár! — Miféle Fráter Aranka? — kérdeztem tőle. — Csak nem az a híres, szép Fráter Aranka? A kivel együtt bálóztunk, a bájos, gazdag Fráter Aranka?

— De épen hogy az. A bájos, gazdag Fráter Aranka. Azaz, hogy csak volt bájos is, meg szép is.

— A híres Fráter Aranka?

— Az, az. Ippi, érkeserűi Fráter Aranka.

A Fráter Lénárt leánya. A ki után te is bomlottál, meg én is. Érdekes történet ez. El is mondok neked róla mindent. Megirhatod. Azt tudod, hogy a büszke szépség, aki minket is, meg másokat is keveselt, megszökött valami cseh tisztcskével.

— Nem tudom én.

— Nos hát akkor hallgasd meg. Mondom, hogy megszökött. Valami rongyos, koldus legénytel. Képzelted Lénárt bátyánk dühét. Kifagadta a leányát s egy garast sem adott neki. A szegény cseh csehül járt. Be kellett állania valami irnoknak, vagy nem tudom én miféle kishivatalnoknak. Hanem hamar ráunt a nyomorgásra s főbepuffantotta magát. Lénárt ur, aki különben ezalatt elverte mindenét, halani sem akart a leányáról. Azóta itt él Pesten a szerencsétlen asszony. Volt ez már minden a világon. Nevelőnő, gazdasszony, fölolvasonő, bonne, házvezetőnő, kaszirnő, boltikisasszony, társalkodónő, pénztárnoknő, de sehol sem tudott megmaradni. Tudod, a Fráter vér. A büszke, lusta Fráter vér! Azt akarta volna, hogy a hová ő ment el szolgálni, ott őt szolgálják ki.

Mig fiatalabb volt, nőtlen öreg uraknál csak el volt egy darabig, abban a reményben, hogy valamelyik majd csak elveszi; de amikor egyik sem akarta elvenni, hát szépen odébb állt mindenünnen.

Igy aztán szépen lassan kikopott minden helyről. Mikor hozzám először beállított, hat fillér volt a zsebében. Pedig hozzám már igazán a végszükség kergette. Mert bizonyára csak akkor jött, a mikor sehol sem kapott már semmit.

Képzelted, milyen nagyot néztem, mikor koldulni jött hozzám Fráter Aranka! Az a Fráter Aranka, a kit, hiszen emlékezhetsz rá, hogy körülrajongtunk! Az a Fráter Aranka, a ki egyszer nekem ígért egy szuppécárdást s azután a vacsoránál azt kérdezte tőlem, hogy igaz-e, hogy az apám szücsmester, mert akkor nem tánczol velem.

Az ügyvéd arcza még most is föllángolt erre a megszégyenítésre, annyi, annyi év után.

— Azt kérdezte. Persze, hogy azt mondtam neki, hogy az apám az és hogy nem szégyenlem, hogy az. Azzal ott hagytam.

Kaczagva felelte, hogy csak ezt akarta, mert ugyanis jobb szereti Bay Abrissal táncolni a csárdást.

Bay Abris! Az hires legény volt. Emlékszel rá? Azóta ez is járt nálam. De erről később.

Aranka azon a bálon csakugyan Bay Abrissal táncolni a csárdást, én pedig senkivel sem táncoltam, úgy fájt annak a leánynak a lelketlen megszégyenítése.

Hanem másrészt talán ennek köszönhetem azt, a mit eltertem. Mert csak ettől az időtől kezdve feküdtem komolyan neki a tanulásnak, a munkának. Ez a sértés ébresztette föl az önérzetemet, az ambíciómat. Meg akartam mutatni, hogy a szegény szücs fiából külömb ember lesz, miat a Bay ur Ábrisából. Valamivé akartam lenni, hogy valamikor én szégyenítsem meg ezt a hengegő szépséget, hogy valamikor éreztessem vele, hogy kár volt engem félre lökni az utjából.

Oh, hogy gyűlöltem, akkor is s még azután is sokáig mind a kettőt!

És a sors bsodálatosképen elégtételt szolgáltatott. Akkor, amikor már eszembe sem volt a bosszu. Mindakettőt a kezembe adta.

Bay Abris még a mult télen járt nálam. Az egykori hires gavallér rongyos és piszkos volt; éhezett fázott s szinte térdenálva kért, hogy tegyem be akárhová, akárminek. Felöltöttem, jól tartottam s el sem eresztettem, addig míg a városhoz be nem tettem díjnoknak.

Persze, hogy nem becsülte meg magát. Néhány hét mulva csak bóllintott s újra elpanaszolta, hogy kicsapták a díjnokságból.

— Miért?

Én, olyan komisz parasztnépség között nem élhet meg az ur. Komiszkodtak, én meg nem türtem a komiszkodásukat.

Adtam neki egy pár forintot s elküldtem, mikor pedig megint eljött, be sem eresztettem. Azóta nem tudom mi történt vele.

Ez volt az egyik. A másik, Fráter Aranka nem sokkal ezután jött hozzám. Olyan volt, mint valami kisasszony.

Dehogy is gondoltam a bosszura. Igaz, szájalom és mély részvét fogott el. Arra kért,

hogy szerezzek neki bárminő állást. Eddig nem becsülte meg magát sehol, de ezután megfogja.

Napokig jártam a dologban, fütőfához, de végre is csak annyit értem el, hogy betettem egy dobozkészítő gyárba fedélkészítő munkásnőnek.

Eleintén szorgalmasan dolgozott. — A tulajdonos még dicsérte is. De nem sokáig tartott a szorgalom. Hamarosan beleunt. Már a második héten kezdett későn bejárni a gyárba s mikor megintették, dühösen odavágta, hogy ő nem paraszt, aki föl tudjon hajnalban kelni.

Már akkor kidobták volna, a gyárból, csak rám való tekintetből túrték. De mindig baja volt. S ilyenkor mindig a nyakamra jött. Bizonyosan megint kifelé a rudja most is azért jött.

Kérte a barátomat, hogy hívassa be.

— Vagy idegen előtt restelli magát?

— Oh azon már tul van.

Magas, sovány, fekete ruhás nő lépett be. Fekete kendője a sok használatból zöldre vált ráncsal. Csak két nagy fekete szemé őrizte meg régi fényét.

Valaha három vármegye fiatalsága versengett ennek a szemnek egy meleg tekintetéért!

— Nos, mi jót hozott? — kérdezte az ügyvéd.

— Jót én sose hozok. Bocsásson meg, hogy megint alkalmatlankodom. Nincs egy fillérem sem! Tegnap óta egy falat se volt a számban.

— Hiszen tegnap kapta ki a fizetését?

— Igen, de még tegnap el költöttem.

— Sajnálom.

Én nem sajnálom, hogy elköltöttem. Hallgassa meg ügyvéd ur, hogy történt a dolog. Vendéglőben már tudniillik olyanban, a minőre nekem telnék, nem tudom megenni az eledelt. A gyárba szoktam magammal vinni mindig egy kis enivalót és egy kis kávéházban, a gyár mellett szoktam megenni. Tegnap is ott voltam. Egyik asztalnál egy ember ült, aki a pincért tegette, uri módon parancsolgatott és hordatta a konyakot. A ruhája nagyon nyüttes volt, a pincér gyanakodott be a sok parancsolgatás után szerették volna látni már a pénzét is.

Epen mikor befejeztem az ebédemet, akkor állt elő a kávé, hogy fizessen.

— Mi az ördögből fizessenek? kiáltották, a részeg emberek rekedtes, nevető hangján. A kávé rendőrt hivatott s be akarta kísértetni.

A részeg ember még részegségében is méltósággal állt föl s valami irásfélét dobott oda a rendőrnek:

— Én Bay Ábris vagyok. Az apám Bay Péter volt, az alispán! Nemes embert nem szabad elfogni.

Csakugyan ő volt! A hires Bay Ábris, a ki valaha haláláig szerelmes volt belém. Kiköszaraztam, mert örült voltam. Talán én vagyok az oka, hogy önkrement. Talán az egész élettel tartozom neki, hát csak kifizethetem érte ezt a kis kontót.

— Kifizette a kontóját? Odaadta az egész heti keresményét?

— Oda hát.

— S Bay Ábris ur mit szól hozzá?

— Semmit. Nem is tudta meg. Azt mondták neki, hogy csak menjen haza minden rendben van.

S ha most nem adnék magának semmit? Éhezne tovább s nyugodt lenne, hogy a pénzét odadobta egy lumpnak a pálinkázása fejében.

— Éhezném tovább! Csak nem engedhettem, hogy egy Bayt becsukjanak! Mindnyájunk szégyene lett volna!

A megtört fényű szemekben mintha egy perere visszaállott volna a régi fény, a régi büszkeség lángja s megroskadó termete is egy pillanatra mintha kiegyenesedett volna, mig ismételte:

— Mindnyájunk szégyene lett volna, mindnyájunké, akik nemesek vagyunk. . .

Tekintete egy pillanatig mintha ott kalandozott volna a multban s mintha ott látta volna maga körül repdesni a Fráter cimere aranyos darvát, meg a Bayék ezüstös szárnyu sas-madarát — és azután büszkén nézett az ügyvédre, mintha azt akarta volna neki mondani:

— Érted is te azt! A te apád szücsmester volt!

Hanem hamarosan kialudt ez a büszke tekintet. És a rimázkodó, szegény levert teremtes lett újra, aki alázattal kérte az ügyvéd urat, hogy „kölcsonőzzön“ neki néhány koronát . . .

Ti vándorok . . .

Ti vándorok, látjátok ott

Kelet felé a csillagot?

Még tegnap nem volt társi közt,
S új fényben ma mindent fűrészt!

A többinél tisztább, nagyobb,
Mindannyinál szebben ragyog;
Tüzesebb a fény, mit szerte vet,
És mégis enyhébb, szelidebb.

A többi úgy rezeg, lobog;
Kigyúll, meg ellobban legott,
Talán nincs benne fény elég —
Ez egy öröklő fényvel ég!

Honnan ez örök fény?

Mi tartja fönn az ég ivén?

Ti vándorok, nem értitek,
Talán még nem is kérditek.

De közelítek angyalok,
Azok megmondják, mi dolog,
Az ég ivére fönn amott
Ki tüzte föl e csillagot?

Megoldik a rejtély hamar,
Zeng a dicsőült égi kar,
És égen-földön hire lett:
Hogy a Megváltó született.

Csillag fénylik, csillag ragyog!

Örülnek kicsinyek s nagyok;

Ti vándorok mások felett:

Hogy az első hir tietek!

A nagymáju Vér György.

Egy ügyész elbeszélése után.

A „Debreczen“ számára írta: **Pataky István.**

A „Csillag börtön“ udvarán találkozott Tóth Mór, a kirendelt törvénytészék egyik ügyésze Klemm István csendbiztos, a későbbi csendőrszázadossal.

— Hát maga mit maskorázik Jusztin?

Klemm ugzanis egy másik társával az akkori lócsiszárnak szokott öltözetében volt.

— Indulunk a Kukai pajtással.

— Azt hittem pedig, hogy délután együtt agarászhatunk. Pompás solóagaram van.

— Most nagy vadra megyünk a cimborával ügyész ur.

— Hova?

Klemm körül nézett, hogy nem hallja-e valaki hármójukon kívül, amit mondani akar. Mert bizony megesett, hogy a hivatalbeli emberek közt akadt áruló. Nem egy csendbiztos hevert a csillagbörtön kazamátáiban.

— Makóra. Hlszen tetszik tudni?

Tóth Mór elnevette magát.

— Hiszen már egy félév óta suttogja ezt maga meg Laucsik ur, meg a kormánybiztos ur.

— Igaz, igaz; de most Laucsik ur azt mondta, hogy mindenről jót áll, ha Vér György bekerül s feltétetheti vele az ólomálarcoff másrészt semmiről sem áll jót.

— Hm. Magam is ugy látom, hogy vagy két gyilkosság, vagy két rablásban benne van azaz ur. De hát miért öltöztek lócsiszároknak?

— Mert azt hallottam, hogy sokszor van olyan lova több is, amiről szereti, ha nem kérnek tőle paszust.

— Azt én is hallottam; de hát ketten Kukaival akarják elfogni?

— Hát . . . de elmegyünk a főispánhoz s kérünk pandurokat is.

— Na, az öreg Návay Tamás bácsi nem igen fog adni maguknak.

Klemm Jusztin nevetett.

— Itt az irás a Ráday aláírással.

— Bizony az nagy név most Jusztin. Akinek másként nyugodt a lelkiismerete megremegne, ha ezt az aláírást látná. Emlékszik a kisteleki ispánra? Menyi tanu, menyi bizonyíték koholt ellene és csak félév mulva sült ki, hogy minden bizonyíték koholt volt, mert az

ispán a betörés napján egész nap a gazdájának számolt s előkerültek a kétségtelenül akkor iródott számadások.

— Tudom ügyész ur. De én csak azt teszem amit mondanak, nyomozok abban az irányban, amit kijelölnek. És az is igaz, hogy Laucsik ur ritkán téved.

— Nem is jó volna, ha gyakran tévedne. Különbben nem is úgy akartam én mondani, hogy a főispán ha látja a Laucsik és Ráday neveket nem fog akarni adni pandurokat . .

— Hanem?

— Hanem, hogy lebeszéli magukat arról, hogy pandurokat vigyenek.

— Hogy, hogy?

— Na én csak úgy gyanítom Juszti. Különbben Isten velük. Nagyon szeretném. ha jó egészségben találkoznánk ismét — — —

Klemm Juszti a fejét csóválta erre a bucsuzásra, majd szólt Kukai Matyihoz.

— Ugye Matyi megteszük, amit lehet?

Kukai Matyi ránézett az öles termetű, nagy erejű Klemmre, majd rá gondolt arra is, hogy ha ő is sok emberrel meg bírt már s bizakodva felelt: Azt hiszem mi is tudunk valamit. Hja, de eddig nem a gazdag, nagy tekintélyű, Makó város senátoráról, a sok titokkal bélelt Vér Györgyről volt szó.

Az egész Makó polgársága esküvel állította volna, hogy Vér György egy talpig becsületes ember, akihez a gyanu árnyéka sem férhet, pedig legalább egy harmada a legbiztosabban tudta, hogy Vér György azt az öt-hat tanyát nem a maga véresverejtévé, hanem sok ember vérenek kiontásával szerezte.

Mint egy kis király járt Makó utcáin Vér György s ha intett sok-sok kébbe öltözött, tiszteletben álló férfi remeet meg vagy intett vissza fejével.

Nagyot bámult Klemm, midőn a főispán csakugyan lebeszélte ilyekézzel őket, hogy pandurokkal menjenek.

— Nem jó lesz Juszti öcsém, nem jó lesz. Én nem bánom, de nem jó lesz. Ezekben a pandurokban sem lehet bízni, ha a Vér György elfogásáról van szó. Higgye meg Juszti öcsém nem talál rá, ha én pandurokat rendelek ki.

Klemm Juszti végre engedett.

— Hm — gondolta magában — talán még az öreg főispán is fél attól a betyártól. Na Matyi úgy látszik, hogy a Tóth ügyész urnak volt miért kívánni, hogy bárcsak jó egészségben találkozhattunk.

— Hiszen csak nem ejt meg kettőnket.

— Igazad van Matyi, hisz ketten vagyunk.

Az ám. Csak ketten. De hány ellen? De észébe is jutott ez Klemmnek míg az utcán járva a templomból kijövőket nézegették.

— Majd csak kézügybe k pjuk — gondolta Klemm, vagy meglessük estve. Egy kébbe öltözött hatalmas termetű polgár közeledett most, dolyfős, hányveti léptekkel.

— Hej uram — szólt Juszti — mi lókupeccek vagyunk, nem tudná kitől lehetne jó lovakat venni.

— Hm, jó lovakhoz sok pénz kell.

— Az van hiszen kastonra dolgozunk — felelt Juszti s kihuzta nagy veres bugyelárisát, ami jól meg volt tömve — ócskapapírral és csak felől voltak bankók.

A duzzadt tárca láttára a polgár szeme felcsillant.

— Valami Veres Györgyöt ajánltak nekünk Vásárhelyen — szólt Klemm, nagy közömbösen dugva el a nem sokat érő duzzadt tárcát.

— Nem Vér Györgyöt?

— Azt is — felelt vállatvonva Klemm — de azt mondták, hogy az nagyon drágás. Ha drágán vesszük, hol a haszon?

— Barom volt, aki azt mondta, fiatal barátom. Én vagyok Vér György. Nemes állaton lehet-e többet nyerni, vagy a paraszti lovon?

— Hát persze a nemesen.

— Na lássa nem lehet anyiért venni fajlovat, uri lovat, mint girhest.

— Igaz, igaz Vér uram. Na Matyi próbáljuk meg.

— Két, hárommal, nem bánom.

— Van nekem most négy is — szólt Vér György — de kint az egyik tanya jó járó föld. De én befogatok s ebéd után kimegyünk. A feleségem hoz harapni valót, borom meg ott is van.

Klemm Juszti valami hideg futott végig a hátán.

Laucsik Máté beszélt neki, midőn erre a veszélyes kirándulásra rábirta, hogy adja van arra, hogy két gazdag sertés kereskedő sertés vásárló végett kiment Vér György és a feleségével egyik távol eső tanyájukra és azóta a kereskedőknek híret sem hallották. Vér György és a felesége pusztították el.

Igaz, hogy volt 8—10 tanu arra, hogy a tanyáról a két kereskedő 3 idegen hajtsárral 100 sertést hajtottak el s ők maguk is jó egészségben mentek a nyáj után.

— Hova vannak szállva? — Kérdé Vér.

— Ide a nagy korcsmába.

— Na jöjjenek hozám.

Klemmnek észébe jutott valami A déli harangszót már elhúzták, az utca majdnem néptelen volt.

— Igen ám, de valami Kovácstól . . arra lakik . . nem . . hanem arra . . vagy nem is tudom már hol az a ház két lovat vettünk. Azt hiszem nem drágán. Tennénk neki enni valót. Nem nézi meg?

— Nem bánom.

És bementek a korcsma udvarra. Az is néptelen volt. Beléptek az ólba, elől Klemm, utánna Vér s hátul Kukai.

Vér körül nézett az ólban.

— Hiszen itt nincsen ló . . . Mi az?

Klemm Juszti is, Kukai is revolvert tartott kezében.

— Az, hogy a kormánybiztos nevében letartóztatunk.

— Engem?! Gebedj meg.

Ekkor nekiugrott Klemmnek s megkapta a revolvert s ahogy csavart egyet, a Klemm kisujja kitört s végig vágódott a földön. De odaesett Vér is.

A hatalmas erejű ember rugta, fojtogatta Klemmet, de a revolvert nem tudta kivenni a kezéből.

Kukai Matyi egy pillanatig meglepődve bámulta a szörnyű harcot, majd aztán odaugrott s a revolver aggyal addig verte a Vér fejét, amíg el nem szédült. Aztán megkötözték, pokrócokba csavarták s feltették egy fuvaros szekérré. A Vér szája be volt tömve, mert bizony, ha Vér tudott volna kiabálni, nem hiszem hogy kijutottak volna vele Makóról.

Egy kis ujtöréssel bizony ez hatalmas ember fogoly volt. — — —

Másnap reggel ólomálarccal az utcán vezették Vér Györgyöt Laucsik Máté ellé.

Ott az ör levette az álarcot.

— Na György gazda — szólt hozzá Laucsik — már régen várom, régen ismerem a dolgait, de magát nem.

Vér nagyot sóhajtott.

— Itt vagyok.

— Azt hiszem nem sok bajunk lesz. Oly sok ujságot fogok mondani magának, hogy reméltem maga is fog nekem.

— Meglátjuk tekintetes uram.

— Mert látja én őszinte vagyok. A maga vallomása nélkül nem sokat érünk. De maga majd vallani fog.

— Meglátjuk.

Másnap reggel halva találták a cellában Vér Györgyöt. Valami gyufa szilánkot tudott keríteni, s azzal feltépdelte az ereit, úgy hogy reggelre elvérzett.

Laucsik Máténak nehezebb volt a dolga, de így is legombolyított a makói pert.

Messze vágyom.

Messze, messze, vágyom,
Hol szavam megértik,
Hol könnyeim árját
Arcomról letörlik;
Ahol gyógyírt tesznek
Szívem mély sebére,
Balzsamot öntenek
Háborgó lelkemre
— Oda, oda vágyom . . .

Messze, messze vágyom,
Hol szavam megértik,
Az Istent s a hazát
Szeretve-szeretik;
Hol védőkart nyujtnak
A védtelen felé,
Tiszta szív elé
— Oda, oda vágyom . . .

Oh! de hát hol a hely
Hol sovárgó lelkem
E megmérhetetlen
Kincsben bővelkedjen?
Melyik honban honol
Mondjátok meg nekem! . . .
Szélvészen rohanok
Mégis felkeresem
— Szívem tán meggyógyul . . .

Bebolyongta lelkem
Az egész világot;
Nemzetek, királyok
Szívembe lopózkodt,
— S szeretet nincs sehol . . .
Csak bűnös-bűnt talált
Mitől meggyüölle
Életet és halált; . . .
— Hol hát a szeret? . . .

Messze, messze vágyom,
Hol szavam megértik,
Hol könnyeim árját
Arcomról letörlik,
— Oda, oda vágyom . . .

Élni születtem . . .

Élni születtem s halva élek,
Bétörve a nyomor békóiba
Üldözve a sors haragjától
Mindenkitől elhagyatva . . .

Csak a remény egyetlen társam,
Mely megacélozza szívem,
Viszi elől megtépett zászlóm
S én mind a sirig követem.

Boros Sándor.

Széljegyzetek Dorottyáról.

„Emlékezzünk a régiekről!” A Dorottya, mint irodalmi mű is elég régi, főszereplő személye, Dorottya kisasszony pedig már akkor is volt, mikor a nevét viselő „furcsa vitézi verszet” megszületett! Bocsánatot kell kérnem, az itt megjelent bájos hölgyközönségtől, hogy ez-alkalommal nem velük foglalkozom, hanem nagy hírnévre vergődött dicső elődjüktől, Dorottyával! A neheztelések elhárítása végett, amely azért érhetne, hogy Dorottyát a vénkisasszonyt a hölgyközönség elődjének nevezem, legyen szabad arra a körülményre hivatkoznom, hogy Dorottya a költemény végén leveti a vénség szegyenét, gyönyörű széppé lesz és férjhez megy, így tehát udvariassági és fejlődéstani szempontból egyaránt nevezhetem elődnek!

Tekintettel arra, hogy a Csokonai-kör irodalmi társaság, legyen szabad az irodalmi szempontokat félretenni é a széptani komoly elméletek nehézkes kotunusa helyett, kérjük kölcsön a vidám Muzsa könnyed soccusait, ne feszegessük a Dorottya irodalmi értékét, hiszen ezt már megtették régen az arra hivatottak, mi csak maradjunk meg Dorottya mellett, a tipikus vénkisasszony mellett!

Mielőtt azonban tárgyamhoz kezdenék a magam igazolására elmondok még egyet-mást! A Csokonai-kör két részből áll, u. m. választmányból és közönségből. Felolvasáson keretében erre a két fontos tényezőre tekintettel kellett lennem. A választmány mindig komoly irodalmi értékű felolvasásokat kíván, felolvasáson irodalmibb része tehát ha ugyan lesz a mélyen tisztelt választmánynak szól; kiket könnyű lesz kielégítenem, mert Csűrös Ferencz kollegám már az irodalmi szempontnak eleget tett! A közönség azonban a követelmények megszabásában enyhébb — hála legyen neki ezért — és nem sokat törődik ezzel, hogy mit szól a felolvasások nivójához Bóthy Zsolt, Gyulai Pál, Géressy Kálmán és Kardos Albert, a fő az, hogy ha nem is mulat valami jól, de legalább ne legyen kénytelen ásitozni; felolvasásomnak az ásitás innenső határáig szóló része tehát a mélyen tisztelt közönségnek szól!

Irodalmi művek csak akkor lesznek klasszikusokká, ha az örök embereinek szólnak. Csokonai Dorottyája klasszikus, mert az emberi társadalomban vén leányok örökké lesznek, sőt klasszikus jellemvonásaikat véve tekintetbe örökké olyanok lesznek, aminőknek Csokona látta őket. Ő meglátta az örök és változhatatlan vonásokat, s ha a vénleányok mostanában csak egy parányit is kedvesebbek lennének Dorottya nem lenne klasszikus mű; de a jelek, ből ítéllet hova tovább mindig klasszikusabb lesz!

Maga Dorottya azonban, mint vénleány nem tökéletes!

Először azért, mert fiatallá és széppé lesz, másodsor mert férjhez megy. Az igazi vénleány ilyesmire nem képes! No de hát ez csak költői fikció, a költők fantáziája a lehetetlenségeket és megfűrészi a valószínűség vizében, amelynek cseppjei a logika legelső lehelletére leperregnek és megszáradnak.

A Lilla dalok édesszavu költője ebben a művében bizony csufondárosan öltögeti a nyelvet az elaggott és megcsunyult szépszemre! Meg van ennek is a lélektani alapja! Vitéz Mihály szerette Lillát és csalódott benne, a szerelmükben csalódott emberek nagyon hatalmasak az általánosításra s így állott bosszút az egész női nemen, az egyetlen Lilla miatt. És alapjában igaza volt, mert a természet örök és megmásíthatatlan törvényei szerint a legszebb és legbájosabb Lillák is idővel bizony zsörtös Dorottyákká formálódnak. Még azt is meg kell jegyezni, hogy a nagyon erős jelzőket és kifejezéseket az eredetiből kölcsönöztem!

De ne tessék azt gondolni, hogy Csokonai minden erős kifejezését tartózkodás nélkül citálhatnám! Oh nem! csak a szalidebbjeit! Ha itt nyilvánosan felolvasnám a Dorottya borsosabb részleteit, rendőri beavatkozást vonnék a fejemre, mint közszemérem elleni kihágó!

És ezt a Dorottyt még kéziratban számos hajdon leány elolvasta, ahol pedig maga Csokonai hölgytársaságban részleteket olvasott fel belőle, mindössze is egy-két gyengéd legyező legyintés volt a büntetése, vagyis inkább jutalma! Oh az a ausien korszak társalgása nagyon szabados volt! A sima parketten a lábak soha, de a nyelvek nagyon gyakran elcsusztak, az előbbi megbocsáthatatlan esetlenség lett volna, az utóbbi közkedvelt csemege! A költők jól ismerték a kor izlését és hogy divatosak legyenek bőven ontották ezeket a nyalánságokat — nem kizárólag férfiak számára!

Nem mernék pácát törni a felett a kérdés felett, hogy vajon Csokonai kora volt-e, vagy ami korunk őszintébb e tekintetben, de azt tudom, hogy napjainkban a pornografikus irodalomnak több a titkos, mint a nyilvános olvasója! És most lássuk Dorottyt!

Mint minden vén leány Dorottya is kegyetlenül ráunt a pártára! 65 esztendő elemédett korában is csak egyetlen hő vágya van, a férjhez menés és ez a tiszteletreméltó vágya uralja egész valóját annyira, hogy a költő szávaival élve:

„Most is a legényért mindjárt kardra kelne
Csak vén oldalához dörgölő fát lelne!”

Pedig annyira ráncos már az arca, mint a csigapergő borda! Szemei pislogók, „mint a kocsonyába fagyott varos béka” s „haját a vénség béverte puderral, foga összesen kettő van” „a hamut, mamunak, a szősz pösztnek ejti,“ karjainak gömbölyűsége és tellettsége a cérnaszállal vetekszik, egyéb bájai pedig szörnyűségeen hervadtak. Meg is botránkozik Csokonai rajta, hogy ezen szálnalmas külsejű hölgy nem az olvasót pergeti, hanem farsangot!

A farsang a régi becsületes világban a boldog házasság végállomásának kiinduló pályaudvara volt, amennyiben itt váltották meg a hosszú és töredelmes utra a jegyet, azon sokak, akiket a hamiskásan mosolygó szempárok varázslatos tüze vonzott és elbűvölt!

A hat hetes farsang untig elég volt a házasság lebonyolítására.

Ezen kor hölgyeinek, csak egy ellenségük volt, a matrikula, az anyakönyv, haragudtak is az anyakönyvvezető karneválra, hej! mennyire megváltoztak a viszonyok; napjainkban a legkivánatosabb ember az anyakönyvvezető, most az ellenség szerepét a tejjekönyvvezető vette át! Szóval régente a farsangban jegyezték el a lányokat nagy számmal és itt a hölgy közönség nevében megbotránkozást nyilvánított, hogy korunkban ez az üzletág, még a farsangban is meglehetősen pang! Csudálatos dolog, pedig a férfiak és nők most is szakasztott olyanok, mint Csokonai korában. Még a beszédtemák is ugyanazok.

„Egy hét leánynézés, második szeretés,
Harmadik, negyedik, ötödik hirdetés . . . .

Igy ment ez! Akkoriban vasut sem lévén még, sem a fél, sem a szabadjegyek nem voltak divatban, mint ma, innen van, hogy ma az

egész jegyesek kontójára utaznak a kedvezménynek is és talán ez az egyik oka, a házasság boldog révébe való utazás nagyon minimális személyforgalmának.

Akkoriban azt vitatták a férfiak, hogy meghalt-e Bonaparte, most meg azon rágódnak, hogy miért lett miniszter Kossuth Ferenc. A katonakori élmények is járták csak úgy, mint ma, dicsekedtek pápával, paripával, agárral, puskával, asszonnyal pedig mindeniknek volt valami, a természetével jövő szépség hibája; az asszonyoknál még ha meg is volt a szépség épen olyan hiba volt, midt manapság. A hő ha maga nem kell senkinek, ha szép mindenkinek kegyence! Igen ám, csak hogy már akkor is megrögzött és egyedül törvényes forma volt a monogámia!

Ilyen ostoba körülmények közt aztán mit tehetnek a szegény hölgyek?? Vagy beletörődtek, vagy nem törődtek a formáságokkal. Ha összejöttek, jártas nálok is az emberszólás, amit Csokonai így foglal versbe:

A dámák előtt is források materia,
Az a szép gavallér kinek az urfia?
Az a jeles köntös ugyan hol készül?
Az a füllönfüggő mennyibe kerül?
Miért van ennek s ennek most oly ritkasága?

A kávé, a cukor, mért oly méreg drága?
és e sorokat Vitéz Mihály engedelmével s Szávay Gyula hatása alatt, megtoldjuk kettővel, hogy a mi korunkat is teljesen fedje:

Ha már fogyóban van a sok materia
Jövel elő lakás s csetédmizéria!

Bizonyosan vannak a mélyen tisztelt közönség soraiban sokan, akik azt mondják, hogy ma már más témákról is foly eszmecsere női társaságokban és felületességgel vádolnak meg, amiért kihagytam, a feminizmust, a gyermekek felvilágosítását, a nők szerepét a parlamentben, (a picit drágaságot, a közös konyhát) és a jótékonykodást! Készakarva tettem! A feminizmus nem új dolog, mert a nők már a világteremtése óta azon törték huncut kis fejcskéiket, hogy miként kerekedhetnének a férfiak fölé és valahányszor kenyértörésre került a sor, mindig megadással túrték, sokszor fölgyjított alárendelt helyzetüket. A jó Ovidius Naso egyik elégiájában találtam meg minden női küzdelem klasszikus jellemezését, amit szabadon így fordíthatok le magyarra „küzködnek, de csak azért, mert nem akarnak győzni.” A gyermekek felvilágosítása sem új! sőt azt mondhatnám, hogy nagyon is avult, hiszen napjainkban már a gyermekek világozták fel a szülőket sok esetben későn! A nők parlamenti szereplésével pedig nyitott kapukat döngetünk! A nők mandátum nélkül is a világ legfurfangosabb és legrettegettebb diplomatai és szónokai!

Az igaz, hogy a szónoklat történetében eddig csak férfiak szerepelnek, de ennek az az oka, hogy a férfiak között csak egy-egy században akadnak szónokok, de a nők kivétel nélkül szónokok, egyik nagyobb, mint a másik, úgy hogy a női szónoklat történetét képtelenség lenne megírni.

A piaci drágaság is meddő tárgy, segíteni nem lehet rajta, a közös konyha meg már ugyanis belefutott a saját zsirjába, a jótékonykodásra pedig gondolni sem jó, mert ez a női sport kizárólag a férfi-erszényekre utazik! Ha jól emlékszem Madách mondja a hölgyekről azt, hogy az anyagnak és az ördögnek a keverékéből van gyurva. Hát nagyon igazat mondt, ha a jótékony hölgyekre gondolt, mert ördögi furfanggal csalják ki férfiak vérszegénységre hajlamos erszényéből az utolsó garasokat is azért, hogy anyagi jóságukkal letöröljék a szinylődők könnyeit!

De törjünk vissza Dorottyaéhoz, mert majd megnehezelt lévén a hölgyeknek általános jellemvonásuk a nehezeltés akkor, ha nem foglalkoznak valük! No meg a választmány kedvéért is!

Csokonai azt mondja, hogy a hölgyek 12—64 éves korukig a legveszedelmesebbek:

Mert ez a két határ, amaz epsehában,
Melyben már s melyben még van tűz a dámában.
Aki az időnek e két pontja közt él,
Az a férfiképtől holdvilágon sem fél.
Legyen kicsiny, vagy nagy; szelid, vad, vén

A következő sort a rim miatt sajnálom elhagyni, de az illem kedvéért kénytelen vagyok elhallgatni, félvén a rendőri beavatkozástól. Szegény Dorottya tul lévén a 64-en már nem volt veszedelmes korban. Ott is volt már

a matrikulában a neve mellett az aszalt füge, nyilván mert má neki fügét mutattak a legények. Akik azonban férjhez mentek, azoknak a neve mellé veres keresztettek.

Minő hazug symboluma ez a házasságnak, a nő neve mellé tették a keresztet, holott az emberiség történetének tanubizonyosága szerint a keresztet mindig a férfi viselte és viseli ma is mig a világ világ lesz!

Dorottya tehát hatvanötöd fölül szörnyűségesen el volt keseredve kortársaival egyetemben a férfiak és az évszámokat nyilvántartó Carnevál ellen.

Valljuk meg a vénség kigunyolása nem is valami izléses dolog ebben a költeményben sem! Ez a tegezősebb támadás a női nem ellen. A hölgyek minden irányu gorombaságot megtudnak bocsátani, de az évszámokra vonatkozó minden legcsekélyebb célzás különösen, ha matrikulával is bizonyítható, megbocsáthatatlan, mert igaz! Az igazság pedig kellemetlen dolog és csak abban az esetben kedves, ha (egypár évvel) valakire nézve kompromittáló! A 80 éves matrónának is hizeleg, ha egypár évvel fiatalabbnak nézik, tehát a 65 éves Dorottya haragja indokolt, mikor annyinak mondják, amennyi tényleg. Most jegyezzük meg, hogy a 30-on felüli évek nem rokonszenvesek a hölgyeknél. A bakfis — a mama szigorú parancsából kifolyólag 15 éves 5 évig, a nagy leány 20 éves 10 évig, a pártában maradt leány 30 éves legalább 20 évig és csak mikor már 50-en felüli befejezett vénlány, akkor kezd 31 éves lenni!

Ennélfogva érthető, hogy Dorottya és társai, miért a világa-unt és megszáradt avar,

Melyet a homályos délinél felkavar,
Mindenik úgy susog és morog magában,
Élélt idejének kelletlen voltában!

Elkeseredésének nem egy helyt ad epés kifejezést, de legbővebben önti ki bubánátát abban a monológban, amelyet a második könyvben olvashatunk és amelyet megkisérünk röviden prózában összefoglalni.

Felpanaszolja, hogy ő csak azért született, hogy a népesedési statistika megjavítására semmit se tehessen, pedig milyen türelmesen várt annyi évtizeden keresztül. És várása mégsem nyert jutalmat, pedig minden kelleke megvan, ami a nőnek a szerelmi boldogság szempontjából szükséges. Nem nézte volna sem pénzét, sem esztét, sem képét, sőt mint inkább nőhöz illik, még a szemét sem. De ez utóbbi meg gondolatlan túlzás volt Dorottya részéről, amit maga is belát, mert hozzá teszi, hogy csak azt nézte volna, hogy férfi legyen. Könnyelmű ígéreteket is tesz, hogy a tenyerén hordozta volna férjét. Ismerjük az ilyen ígéreteket, amelyek a gyakorlatban úgy módosulnak, hogy a férfiak hordozzák gyakran a női tenyerek varázs lenyomatait az arcukon. Bolondnak nyilvánítja mindazokat, akik őt meg nem kérték! Miért lett nő és miért nem férfi, vagy ha már nő lett is, miért van férfi a világban, vagy ha már van, hát miért nincs? Már előre szégyenli magát, hogy pártában lesz kénytelen bevonulni a menyországba — mit szólnak majd hozzá a szentek? — s így kiált fel:

Oh szégyenletemben meg kell halmom ott is
Mikor vén lánynak mond egy hitvány halott is.

Borzasztó boszu gondolata fogamzik meg agyában, elhatározza, hogy férjhez megy, hogy idős létére erővel is ifjat kerít a kezére!

A gondolat borzalmasságát csak az enyhíti, hogy nem lehetett oly könnyen keresztül vinni! Hiszen ha a férjhezmenés a nők elhatározásától függne csak, akkor ismeretlen fogalom lenne a vénlány, sőt tekintetbe véve azon körülményt, hogy számra nézve a nők vannak tulsulyban ezen a sárteken, amennyiben minden egy egész férfira, egy egész két tizedrész nő esik, tán az egyneűség erkölcsös intézményének szük kereteit és tágitani kellene, két tized rész erejéig, ez pedig a vénlányok emberi jogain tútne a korábban férjhez mentek részéről tekintélyes csorbát. Jaj lenne annak a két tizedrészenek!! Dorottya rövid elmélkedés után maga is rájön, hogy bosszuterve, a férjhezmenés formájába kivihetetlen és ekkor a női nem legfélelmetesebb fegyverét akarja a harcba vinni — a nyelvét! Ezen gyilkos főfegyvernem mellé azonban beosztja mellék fegyvernemnek a körmeit is!! Tessék ennél a pontnál megengedni, hogy egy kis szemlélt tartsak a női nem sok-

oldalúsága felett. Már előre is kimerem mondani, hogy a nők minden tudományok gyakorlati művelésében óriási mértékben felette állanak a férfiaknak, akik örökké csak a szürke elméleteket keresik, kutatják.

Nem a nyelvészet és a szónoklattan csupán az a terület ahol a nőknek utólrhetetlen sikereik vannak, oh nem! az összes tudományokban!

Van-e olyan hölgy a világon, aki heroszkóp nélkül a férj szemének csillogásából azonnal meg ne tudná állapítani, hogy hány deciliter szeszt fogyasztott? Ime a nők mint csillagászok!

Van-e olyan hölgy, aki a férj bármily szűkös jövedelméből is azonnal ki ne tudná számítani a toalettokra szükséges quótát a lehetséges maximum határain jóval túl is? Ime a nő, mint fináncseni! Van-e olyan nő aki a háztűzhely bizalmas melegségével ne tudná enyhíteni és gyógyítani — ha akarná — azokat a sebeket, melyeket a férj az élet küzdelmeiben kapott? Ime a nő, mint orvos! Van-e olyan nő, aki a maga természetes jogaihoz minél többet el ne tudna csipni a férjéből? Ime a nő, mint jogász! Van-e olyan nő, aki a férje neveltségével meg volna elégedve és gyakran a paedagógia legradikálisabb eszközeinek használatától sem rettenve vissza, meg ne tudná tanítani esetleg keztyűben dudálni is? Ime a nő, mint paedagógus!

Avagy van-e olyan kitünően főző nő, aki zsarnokságra hajlamos, házastárs férjének idegeit le ne tudná csillapítani a párolgó és izletes ételek varázsával? Ime a nő, mint állatszédítő! Van-e olyan nő, aki a legtöbb esetben azt mondaná, amit gondol? Ime, a nő mint diplomata! Van-e olyan nő, aki bájainak ellentállhatatlan erejével (ha ugyan vannak) térdre ne állítaná és imádásra ne kényszerítené, a legistentelenebb férfit? Ime, a nő mint hittérítő! Van-e olyan imádott menyasszony, aki a vőlegényét teljesen és tökéletesen le ne tudná foglalni? Ime, a nő mint végrehajtó! Szóval van-e olyan tudomány vagy művészet, amelyben a nők ne tűnének ki? És végül a teremtés nagy munkája nem bennük és általuk folytatódik-e? Ha meggondoljuk, hogy mindeme kiváltságait a nő majdnem kizárólag a házasság keretein belül fejlesztheti a tökéletesség legmagasabb fokára, megérthetjük és méltányolhatjuk Dorottyá mélyseges elkeseredését, Csoda-e, hogy — — lelke a harag sovány mérgén legelt.

Most egyszer lehetett látni valahára,
Hogy ő piros színt is vehetett magára;
De az ő pirossa hamar elenyészett,
Pirja kékké, kékje hamar sárgává lett.
Láttatott szája is beszédformán tenni,
De annak nehezebb volt értelmét venni,
Mint amit a Delphis vén Pythiája mond
Ha Phoebus meglepi, jövendő s félbolond.
Egyszerre felugrott az ágyásokról — készült —
Megakart indulni — s újra a székre dült.

Dorottyá tehetetlen dühének festői leírása! Mit csináljon, mihez kezdjen, hogy férjhez mehessen! Vak dühében már az esküvőn is tul képzeli magát de a férfiak ellen érzett bosszújában nem modern, mert csak letörni és nem felrakni akarja a férfiak szarvait! (Hogy aztán ennyivel megelégedett-e, azt nem lehet tudni, mert a furcsa vítezi verszet ott végződik ahol a letört sarvak felrakása ismét kezdődhetik?) Már látja, mint sűrűg-forognak körülte a megalázott férfiak, mint csokolja kezét, lábát még Carneval is a leggyűlöletesebb ellenség. És itt következik a női cipő, vagy hogy világosabban beszéljünk, a papucs apothozisa, melyért, helyesebben amely miatt:

„Sok férfi ész, saját capitoliumát
Elhagyja s csokolni leszáll lába nyomát!”

A kép egy kissé tulzott, mert a 65 éves Dorottyá piskóta lábcskái bizony már a hadtörténet legöregebb zwibakjaival is felvehették a versenyt — szárazság dolgában „No de mind-egy, női lábcskáról lévén szó érthető Csokonai költői fantáziájának erősebb ragaszkodása! Ennek a valóban poetikus képnek az összhangját, csakis a mi általunk nem rokonszenvesnek ismert papucs ijesztő fogalma zavarja némiképp!

Dorottyá és társai három kemény pontozatba foglalják össze a békefeltételeket és pedig:

„Elsőben az urak saját tetszésünkre
Ezt a gaz Carnevált adják ki kezünkre.”

Modernizált formában ez annyit jelentene, hogy minden épkézláb telek- és keresztelési anyakönyvvezetőt kerébe kell törni!

„Másodszor haladék nélkül felkeressék
A nagy matrikulát, kogy megégettesék.”

Ez meg a mai viszonyok szerint, az indiskréte anyakönyvnek és a még indiskrétebb telek-könyvnek tűzhalálára vonatkozhatik.

„Harmadszor valakik most is nőtelenek
Minket solenniter mind megkövessenek.”

Ez meg az eljegyzések sürgős lebonyolítására célzott! Világos dolog, hogy eme lehetetlen békepontra.

„... az urak mind kacajt ütének“
Sajátságos, de jellemző vonása a női nemnek, a lehetetlenségek foganatosítása iránt érzett előszeretete! Ilyen körülmények között mi következtethet más, mint háboru! Méltóztassanak elnézéssel lenni, hogy ismétlésekbe esem, de kénytelen vagyok megjegyezni, hogy sajátságos, de jellemző vonása a női nemnek, a háboru iránt érzett előszeretete. Ezen előszeretete az indító oka a nők részéről a házasságnak, mert minden házasság egy-egy hódító hadjárat értékes vagy értéktelen területek anektálása iránt, mely hadjáratot véd és dacsözvetség fejez be. A véd és dacsözvetség keretein belül főként a saját jogait védik a hölgyek és férjeikkel dacolnak, s nem ritkán a statusquo tőrhetővé tétele és fentartása szempontjából titkon idegen nagyhatalmakkal (értsd házibarát) paktálnak. Szóval a hadászat is szakmájuk! Dorottyá is rendes hadsereget szervez a melynek természetesen ő a fővezére. Csokonai ennél a női hádsereg szervezésénél nyilván az osztrák armádiát vette típusnak, mert ott is mindig a legrokkantabbakat szokták megtenni fővezérnek. Dorottyá hadserege három részből állott.

A három részbe voltak beosztva a farsangi mulatságon házasságon kívüli állapotban megjelent hölgyek; az első hadtestbe a „fiatal szüzek,” a másodikba, a „vasasok nehezebb osztályába” az özvegyasszonyok és harmadikba azok a hölgyek, akik bár leányok, mégis voltak már keresztelők, még pedig saját gyermekük keresztelőjén. Dorottyá mélyseges hadvezéri belátással ezeket az utóbbiakat állította a centrumba!

Tiszteletreméltó gavalléria nyilvánul Dorottyá azon rendelkezésében, hogy a győzedelmes hadjárat végén rabul ejtendő Carneval heggel rangjához illően kell banni! Ez a rendelkezése a női nem ismert zsarnokságának csillapítására, szelidítésére vonatkozik, hej! mert a nők a rabul ejtett férfikkal nagyon kegyetlenül szoktak banni. Megindul a sereg, zászló alatt, melynek végébe

„Lengő pántlikákkal körül koszoruzva.
Tintukkal bodrozott főkötő volt huzva.
Az apróbb zászlók is lobognak szép sorral,
Kiken Vénusz látszott, bölcsővel s Amorrall.
Megindul a sereg; a selymek suhognak,
A pádimentomon a cipők ropognak;
Szikráznak a tüzek a dáma szemekben,
Keblekben kurázs van, fegyver a kezekben.
Hárnádel, striknádel, ördög-pokolnádel
Melynek külön nemét, ma sem számlálnád el
Almaevő kis kéz, etüis bicskia,
Szemnyilak, csókcsákány, mosolygás fringia.

A hadsereg felszerelése tehát láthatjuk, hogy kitünő volt mindenütt a legellenállhatatlanabb fegyverek, gyorstűzelő szemek, cuppanó csók uchácusok nagy távolságban is biztos hordóképességű kacsintás — mannlicherek, bár ezeket a női mannlichereket — engedelemmel legyen mondva — weiblichereknek is nevezhetnénk. Azután az a sok mindenféle tü, no meg a jelvények között Amor nyila és ennek logikai következménye a — bölcső!

Ezzel a hadsereggel szemben biztosra volt vehető a kapituláció. És mégis mi történt?! Az, ami a történelemben sem ritka eset, hogy az ellenséget (a nőket) a saját fegyvereikkel ugrasztották szét a férfiak. A nők kifogyhatatlan arsenáljával szemközt a férfi nemnek, csak egyetlen kipróbált fegyver áll a rendelkezésére — a fufang! A Dorottyában szereplő férfiak látván a jól szervezett hadsereget, a háboru befejezése előtt egy közvetítő indítványt kockáztattak. kiválasztották a nők hadfelszereléséből a legerősebb fegyvernemet a csókot, és mielőtt amazok, vagy mondjuk, az amazonok a döntő ütközetet bevezethették volna, előállott az Opor a következő dikcióval:

Halandó Angyalok! Kedves szép ellenség!
Kiket bennünk ural minden érzékenység
Kik birván szívünket a természet jussán
Törvényt szabtok nekünk, szépségtek trónusán.
Hogy ellenkezhetnénk tovább tivéletek?
Itt a kéz, itt a szív! csakhogy békéjtek.
Tudjuk, miért vagytok haragban erántunk;
Mert véletek nagyon hidegképen bántunk:
Nohát ezen vétünk jövátételére
En, mint a farsangi tábor fővezére,
Még ma egy kisasszonyt kívánok elvenni;
S tudom, vitézim is mind így fognak tenni,
De én, annak adom cserébe szívemet,
Aki legelőször megcsókol engemet.”

Es mi történt erre?! Az, amire a csóktól elszakadt Dorottyá egyáltalában nem számított; Édes kottói anyjok egy kotyogására
Hogy fut a sok csirke egy szem gabonára;
Minden kisasszonyok akként tódnának
Legelső csókjára Opor orcájának
Senkisésem ügyelt már zászlóra, vagy sorra;
Isten hozzád jó rend! hajde mind Oporra
Szintugy rugták egymás cipellője sarkát,
Tapodták, hasgatták egymás sleppje farkát;
Az első hátráltak az utólmenőket,
A hátulsók visszahúzták az elsőket;
Lármáztak, zajgottak, porfelleget vertek,
Asztalt, széket, bögőt, cimbalmot levertek.
Tört a pohár, palack, tányér, táca csörgött;
Ugattak a pudlik, ajtó ablak zörgött.
Ifjúként szaladtak még a vénlantok is
Sem hadnagy sem svadrom sem rend, sőt magok is
S keze, lába kitört marsal Dorottyának.

Ime! a példája annak, hogy a nagy dolgok is milyen kicsinységtől függnek! Igért csókkal sebeztek meg a férfiakat, és ők is igért csókkal szerelték le az egész hadjáratot. Aki azonban a szerelemben csak egy parányi jártassággal is dicsekedhetik, az bölcsen tudja, hogy a csókkal még nincs vége mindennek! Sőt! A ravasz férfiak igérték Opor nemcsak, hogy be nem váltotta ígértét, sőt körüláncsolta magát, előre gondolva ama bizonyos lélektani gyenge pillanatra, amelynek az egész csel csak kárát vallhatna volna. Így aztán a dámák szégyenszemre kénytelenek voltak visszavonulni meggondolatlanul elhagyott örölmásaikra, ahol a kötelességokról megfélekedett katonákat méltán megillető szidásban bőségesen volt részük Dorottyá fővezér részéről.

A veszített csata szűzenét a nők őszinte könnyzárporral mosogatták! Dorottyá, Opor csele következtében leesvén a fővezéri kanapéről, öreg testében végkép megtörve testamentumot csinál, melyben elsősorban alapítványt tesz a bécsi bolondokházában az olyan szűzeknek akik kőröknek kosarat adván végérvényesen pártában maradnak. A történeti igazság kedvéért meg kell jegyeznünk, hogy ezen alapítványra még eddig egy felvétel sem történt, mert Dorottyá óta, a hölgyek nem azért maradnak pártában, mert kőrököt kikosarazzák, hanem azért, hogy nem kéri őket. A végrendelet második pontja az erkölcsi alapot némiképen nélkülözi, mert szülészeti klinikai alapítvány a fentebb említett harmadik hadosztályu hölgyek számára.

A harmadik pont leánykiházasítási egylet felállítására vonatkozik, továbbá a divatból kiment lányok olyan otthonára,

„Melyben husz vén szűznek lakás rendezessék
De ugy, hogy mindnyája járjon főkötővel
Mert igen éktelen járn leányfővel“

Gondoskodik ezenkívül a poétáról, aki az ő tragikomikus történetét majd megírja, turnör-jét egyik, mopszliait másik kortársának testálja. A turnör és a mopszli az anszien-kor hölgyeinek épen olyan elmaradhatatlan kiegészítő járuléka volt, mint bájos kortársainknak a ridikül és a — házibarát! Végül kiköi Dorottyá, hogy fejfájára fel ne írják leány nevét, mert még a sirjában is megfordulna mérgében, ha valami maliciózus vándor mosolyra fakadna, olvasván, hogy 65 évig élt, mint leány. Így keresztényi módra elkészülve a halálra belép hozzá Rebeka, foglyul hozva Carnevált s zsák-mányul a matrikulát. Ez volt az életelixir! A holtravált Dorottyá erre ugy felpattant, mint valami 16 éves süldő leányzó, mikor a néneje eljegyzési vacsorája után rázendíti a cigány az első csárdást. Tombolt diadalmamórában és megfélekedvén a fenti gavalléros kiméletől Carnevállal szemben kimondotta a zsarnoki sentenciát:

„Sok lévén Carneval bűneinek száma,
Méltonak ítélte erre minden dáma
Hogy mátriculája porrá égettesék,
Maga hóhér által csonkán eresztessék . . .
Ki is ment husz dáma az oldalszobából
S rögust rakván a tört divánnak fájából,
A tüzet uagy öröm s tánc közt gerjesztették
És a matriculát hamuvá égették.
Innen van, hogy ma már, nincsen többé vén lány,
Mert az esztendeit már nem tudja hány:
S ha egyszer a képét jól kimázolhatja
Magát gyenge szűznek szabadon mondhatja.

Eddig hát rendbe jöttek volna a dolgok.
A dámák enyivel is beérték volna, hanem Csokonai Vitéz Mihály érzvén, hogy nagyon csúfult bánt a nőkkel költői módon igazságot szolgáltat nekik. Előrántja az eposzokban jó szolgálatot tevő „deus ex machinát.“ Leszáll Vénus a földre és minden vén lányt megfiatalít, természetesen Dorottya is, aki

„ . . . leveté a vénség szőnyegét,
Mint a kigyó szokta téli lebernyegét.
Bételének gyenge hussal agg ráncai,
Kinővének mind a harminckét fogai,
Egy szóval belőle — csudáltam magam is —
Delibb dráma válék, mintsem Semiramis.

Eme átváltozás után Amor megsebezte nyilával Opornak és az immár szép Dorottyanak szívét, a többi már sejtetheti a mélyentisztelt közönség —

„Dorottya Oporral mindjárt kezét csapott,
Levágatta tulkát, s hívatta a papot.“

A „furcsa vitézi versezet“ tehát ilyen nyárspolgáriasan ellaposodva házassággal végződik. Kár, hogy nem írta meg Csokonai az V. könyvet is, amelyből esetleg némi intimítasokat is megtudhatnánk, a csalifinta Opor és talentumos hadvezető Dorottya házasságából, Annyit így is jogunk van az előzményekből sejtetni, hogy kinővén Dorottya kisasszonynak mind a harminckét foga, harapós kis menyecske lett belőle, no de hát ez Opornak a legprivátabb ügye.

Záradékol Csokonai Dorottyjának a hölgyekre nézve örvendetes tanulságát akarom csak még felemlíteni, azt t. i. hogy a nőknél az évszámok tömkelege nem házassági akadály, és bár a közönséges életben Vénus nem jön fiatalító erejével segítségére a korosabbaknak, de van ennél sokkal nagyobb, vagy legalább is egyenlőértékű segítségük, amit a hölgyeknek tisztelniük és ápolniuk kell szüntelen és ez a minden korban kázasságot közvetítő nagy tényező nem más, mint a szerelmes férfiak vak-sága!

Dr. Nagy Vilmos.

Dalok.

Irta: Pekry Károly.

I.

Meg-megzavar a hangod,
Ó, mint a csalogány,
Mikor kesergve csattog,
Ó, mintha hallanám.

Te puszták csalogánya,
Hangod mi volna más:
Nekem kesergő bája,
Másnak vig kacagás.

II.

A tónak rezgő keblén
Pihen a holdvilág,
Vállamra hajlasz, édes,
Te ábrándos virág.

A tó keblén a holdnak
Ezernyi csókja gyül,
S te csak elnézed melán,
Oly mozdulatlanul . . .

III.

Elszenderült már minden,
Hallgat a csalogány,
Ott szunnyad párja mellett,
Nem kél dal ajakán.

Csak mi vagyunk, mi ébren
Virrasztva kebleden:
A hűvös nyári éjben
Ó, égő szerelem!

IV.

Ha nappal jutsz eszembe
Abrándos szép alak,
Rád gondolkodom merengve,
Szemem oly álmatag.

Ha éjjel újra látom
Csodás nagy kék szemed,
Hej, — elkerül az álom
S gyötör a képzelet.

Nyitu Ádám disznót hizlal . . .

Irta: Mórincz Pál.

Nyitu Ádám disznósikoltásra riadt fel. Alig pitymallott a zuzmarás téli hajnal. Nyakas szomszédék torkonszurtták a kövér hizót.

— Kövér hizó? . . . Nyitu Ádám kénytelen volt a száraz kortnyeléssel megelégedni, mert Nyakas szomszédék nem hívták meg a disznótörbe Ádámot. Ádám cigány busan karpargatta fésületlen boglyas fejét. Kebeléből sirámosan bőffent fel a szó. Feleségét, a harcsaszájú, kövér cigányasszonyt szólította:

— Hallottad, Náném?

Náné rozoga nyoszolyán, fülledt dunyha alatt nyüzsgölődött purdézval. Azonban az éhkoppfröstökre huzódzott a felkeléstől.

— Hallottam? . . . Hallottam hát, te rücskös.

— Nono, Náném.

— Csak te hallgass! Dandóék is kövér disznót öltek, pedig csak brácsás a negyedik bandában . . . Körteinél is visitott a disznó, pedig az csak özvegyasszony.

— Náném?

— Hadd el! Még annál a vén részeges Kankánál is volt disznótör, pedig ammar csak bandába sem jár, a bégét hordozza Lajiek után . . . Kukuék, Csikariék is — — —

— Náném!

— Murzukék, Poshadték, még csak — —

— Hadd el! Hadd el már, te vadasszony.

— Rézmives Tódorékról nem is beszél . . . Mindnyájan öltek kövér disznót. Node a Naplesi, meg te, soh'sem öltök! A Naplesit még értem, mert a sok purdézval veremben lakik, mnt az ürge. Annak jó az ürgehus, talán még a görényhus is?

— Hadd el már Náné!

— Ámde Naplesi csak szegény tapasztó cigány. Hanem te! Nagynyitu Ádám . . . Urhoz számítod magadat. Mindég kolbászra, hurkára, gömböcre, meg bőröspecsenyére vásik az a szép fehér fogad.

— Náném.

— Hadd el! Trombitás volnál, mi volnál! Flighihornyista . . . Első bandából. De utolsóbb vagy, mint amék nagybögön nincsen hur. Te még soha nem öltél disznót. Annyicskát sem, mint az öklöm.

Nyitu Ádámnak szikrázott a szeme.

— Hallgass! Náné, hallgas! Megeszlek! Majdnem hajbakaptak a nemlétező kövér disznón. Midőn egyszerre csak elvigyorodott Ádám, sőt kurjantott is Ádám:

— Megván!

Náné csak kimeresztette a szemét. Reménykedve emelte a pihés, borzas fejét. Cigányék még hisznek a csudákban.

— Mi van meg! Ha a disznó van meg, hol hát az a disznó? Ha mindjárt töviskes disznó is.

Nyitu Ádám ezenközben nyakába kapcsolta foltos csurakját. Visszaszólt az ajtóból:

— Lesz disznó, náném . . . Kövér disznó a jövő télre.

A tunyha Náné álmélkodva tekintett Ádámja után. Azután megszóptatta a kisebbik purdét, majd falnak fordult és gondtalanul hortyogott Náné . . . Pedig ez egyszer tisztán számított Ádám. Mert voltaképpen mi is szükséges a kövér disznóhoz? Csácsókék is így kezdik. Hogy kezdik? Előbb soványka malacot vásárolnak és addig hizlalják a soványka malacot, míg végül kövér disznóvá gömbölyödik. Már pedig mitől hizik legszebben a disznó? Talán a Makktól?

Arról csak álmodoznak a disznók. Akkor mitől? Kukoricától. Csöstengeritől.

— Ha tehát tengerivel rakom tele a padot, majd csak támad kövér disznóm is! Nyitu Ádám számított ilyenképpen, midőn jógazda Ormós Mihály háza felé kocogtatott. A Béni gyerek révén komások is voltak Ormós gazdával. Nyitu Ádám magában így vélekezett: — Majd kérek a nemzeti komától harmados földet, terem azon tengeri, futja abból disznóra is, hizlalni is . . . Magában vigyorgott a cigány.

Nyitu Ádám a szolgalegény fedezetével türethetőképen somfordált a verécén belülré, noha környékeztek a kutyák. Tisztességtudóan kopogtatta meg a kisház-ajtót.

— Bujj'be!

— Szerencsés jóreggelt kívánok nemzeti komám uramnak!

— Neked is cigány!

Ormós Mihály a buboskemence mellett enyhelyről derüsen fürkészte a hórihorgas cigányt. Falatozott a gazda. Lágy cipót. Hideg kolbászt.

Nyitu Ádám sóváran pislogott a terített asztalra. Elértette Ormós Mihály.

— Kóstold no! Ha a fogad alá való?

— Köszönöm a hozzám való jószágát.

— Soh'se hálálkodj cigány.

Nyitu Ádám boldogan vicсорitgatta a fehér fogát. Mégis előbb szemügyre vette a kínált karosszéket. Nincsen-e rajta szurok? Nem rejtőzik-e benne tü? . . . Nyitu Ádám ilyen gondos szemle után letelepedett a székre. Falatozott. Használták a rózsás kanesóban illatozó ürmös bort is. Ormós Mihály jólelkűleg hallgatta az Ádám terveit disznóhizlalásról, tengeriföld kapálásról és előre vidult, hogy majd a tunyha cigányok miként izzadnak a határ leg-távolibb csöcskére kutyagolvást. De meg a kapanyél sem pikula.

— Adok Ádám, hogyne adnék földet. Mindjárt a dorogi csárdalaposnál. Fel is szánatom. Be is vettem. A termés harmadrészét is padodra rakatom. De becsületesen végezzetek a munkáját, koma.

— Itt a kezem, nem disznóláb!

— Látom. Tudom . . . Azóta már meg is főzte volna Náné.

Ebben az esztendőben gazdag terméstől virult a nánási határ. Az Ádámék tengerije is gyönyörűen fejlődött. Dicsekedtek Ádámék, hogy az óperenciás tengernél is zöldebb a tengerijök. Hát még csövére?

— Tudjátok, úgy mondta Náné, a purdémnél is nagyobb.

A nyitu Ádámék tengerije addig nőtt, imhol következett a törés ideje is. Midőn a pántlikás szárazlevelek zizegve hajlongtak az őszi szélben és a hörcsög dudorodott pófával hordta vermébe az aranyárga kukoricaszemeket. Csutkából, napraforgó kóróból épült sok száz kunyhó a véghosznélküli kukoricarengetegekben. Ott, hol emberi tanya nem volt, most százával nyüzsgött az ember. Férfiak, nők, öregek, ifjak színes, vidám csoportja bujkált a kukoricatáblák rejtekében . . . Nóta is zendült. Rakott szekerek kattogtak a düllőutakon. A béres vigan pattogtatta karikás-ostorát. Csengett a cimeresszarvu jószág kolompja. Cambult kis csikók nyerezve keresték anyjokat. Az ostorhegyes paripa nyalkán görbitette nyakát.

Báránfelhők bodorodtak a kék égbolton. Mintha csak a tengeri-táblák közepéből, a csutka-kunyhók előtti szabadtüzekből szállingottak volna az égre. A paráznál sült gyengekukorica étvágygerjesztőn illatozott. Halomra gyűjtve vigyorgott a veres disznótök. Nyitu Ádámék egész cigányrokonságukkal kicsődültek. Garmadára törték, halomra rakták a szárazhéiban rejtőző kukoricacsövet és midőn eseteledett: a homályból imitt is, amott is tüzek lobbantak. Zümmögő hangok támadtak. Ilyenkor már hűvösek az éjszakák, de nincsen puhább, melegebb ágy a frissen hántott kukoricahéjnál. A purdénak fele sem látszott ki az illatos levélhalomból.

Kukoricacső-fosztás közben dallamok zendültek a melegvérű ifjak ajkáról. Majd a csillagok járasu felől beszélgettek. Ki sokáig nézte utjokat, mélaságba ringatózott . . . Mesélgettek is, Némelyik mese tréfás volt, másik háborzogató.

— Huh! mi zördült ott a tengericsutka

között. Még Náné is felsikoltott. De annál vidámabban kacagták a bogarászó bundás kutyát, midőn a zörgő kukoricaszálak közül elődugta fejét . . . Majd gyérült a szó. Édes szendertől lankadoztak a fáradt szempillák. Micsoda éjszakák voltak ezek!

— Jó éjszakát! Micsoda álmok repdestek a halálfeju pillék szárnyain.

És még nem is virradt, máris felzajdult a tájék. Kocsik zörögtek. Lármas vasfazék hánykódott az üres kasziban és a koránérkezők ringatták az alvókat:

— Hej, hó! . . .

— Csülökre cigányok! . . . Rakodjunk!

Kipkedtek-kapkodtak az álmos cigányok. Már virradt. Nemsokára özönlő napsugaraktól ragyogott az illatos, párás tájék. Garmadákban hevert az éjszakákon át fosztott kukoricacső. . . Máshol a gyermekek fáradhatlanul turkászgatnak a haragos vörös kukoricacsövek után, de ebben a garmadában:

— Hehehe, hihihi, haha! a Nyitu Ádám garmadájában nem tizenöt-husz cső vöröslött. Omló vérként piroslott az egész rakás. A napfényben szinte lángolt a sok ezernyi piros tengericső. Az Ormós Mihály gazda arca majdhogy kétfelé szakadt a kacagásra ingerlő gyönyörűségtől és ha már Mihály gazdának ennyire tetszett a csöves piros halom, még inkább kevélykedtek a cigányok. Vigyorogtak a fehér foguak, midőn a szomszéd földekről is gyülekeztek a hajduk a Nyitu Ádám verestengerijének bámulására.

— Ez már igazi veres csoda.

— No még ilyen eset Pócson sem esett! — kuncogtak a hajduk a vastag bajusz alól nevetgélve híresztelték a csodapiros tengeritermést, amelyből rakott szekerekkel jutott Ádámnak is. Ádám hetykén tekintgetett szét. Náné büszkén illette magát.

Ormós Mihály még a hátlováról is buzdította a cigányokat:

— Ez már csak gazdag termés. Vajjon megbirja a padod, Ádám?

Most már a cigánynak állott feljebb. Bizalmaskodva vicsozogta:

— Az én padlásomat sohse' féltse, koma! Kérisfa ágásra épült az, komám.

— Nono, Ádám! Mihály gazda elvágta, de utközben mindenhol figyelmeztette a szorgoskodó hajdukat Nyitu cigányra. Azt mondom, megnézzétek, mert az öregapátok sem látott ennyi piros tengerit egy rakáson . . .

Végre csilingelt a csengő. Ádámék kinyarodtak a kukoricás rengetegből és mindenfelől az utszélre sereglettek a hajduk. Százan is kurjogatták.

— Hej, Ádám! Nyitu.

— Állj meg már Ádám, hadd nézzük a tengerid!

Ádám eleinte dicsekvésre fogta. Büszkén mutogatta a sok piros tengerit és csak idő múlán kapott észbe, hogy csufolkodnak a „gázdsók,” midőn csak úgy harsogott feléje a csufondáros szó.

— Nyitu, honnét hozod ezt a sok pikulát?

— Nem pikula ez komám, hanem veres uborka . . .

— A kutyát bolondítsa kend, incselkedett a harmadik, tengeri ez! Piros tengori, ha mondom.

— Ádám, szólj már te is! Valójára ptros tengerit fuvarozol?

Már erre Ádám is nekivadult.

— Piros tengerit, hát! . . . A fekete halál sárgítson meg. Mit akarsz tőle?

Egy utszéli göröngy menten puffant Ádám hátán. Náné visitott:

— Jaj, megölik a rájom!

Kacagtak a magyarok. Az egyik sunyin kérlelte a többit:

— Ne bántsátok ezt az ijedt cigányt.

Tudja ez, mit csinál? Veres borjúkat akar nevelni ezzel a sok veres tengerivel.

— Bolond kend komám.

— Jól van no! Ha nekem nem hiszi kend, kérdezze meg Ádámától. Ugy-e Ádám pajtás, a burkus császár katonaságának kell az a sok veres borjú, merthogy a régiekbe moly esett?

Ádámnak a dühtől vérben forgott a szeme. Náné torka egész berekedt a kiabálástól. Ámde a hajduk nem unták el a tréfát.

— Én meg azt mondom, la! Ádám darut akar hizlalni.

— Inkább az előháti varjakat szeliditse meg, mert a disznó úgy is megvesződik, avagy ijedtében világgá szalad ettől a sok piros tengeritől! . . . És a pajkos magyarok mindjárt rá is kezdték a csufságos kardalt:

Nyitu, kár! Kár!

Nyitu, kru! kru!

Kár, kár! Kru nyitu.

Midőn pedig még azzal is ijesztgették, hogy a kuszmirnak sem kell az ilyen piros tengeri, Ádám keseredetten ugrott le a szekérről, Nánéját a veres tengerivel együtt faképnél hagyta. Oldaluton kocogott a város felé. Bujkált, mint az ordas farkas. Fogát csikorgatta. Sirt. Átkozódott. Meg sem pihent az Ormós Mihály gólyafészkes házáig.

— Ugyan hamar hazaértetek, Ádám. Ormós nagyártatlan arccal fogadta Nyitut.

— Jaj, nemzetes komám uram, miért cselekedte ezt velem?

Nyitunak rángatózott a szája, szemöldöke, még az orra is.

— Hát téged mi lelt, Ádám?

— Hisz még a kuszmirnak sem kell a piros tengeri.

— Ne bolondozz' már te; Ádám. Ormós Mihály is nekiveresedett a kacagástól, midőn Ádám a veres tengeri fuvarozása közben szenvedett csufoltatásait számolta elő ékes cigányi szóval.

— Jaj, nemzetes komám uram, jaj! A bandából is kikárognak ezek az irigy malaclopó cigányok.

Ormós Mihály vigasztalta a nekivadult cigányt.

— Mig engem látsz, ne busulj Ádám! Szívesen adok én neked veres tengerid helyett fehérét is . . . Ezt különben annál is inkább cselekedhette Mihály, mert hiszen szándékosan vetett piros kukoricát a Nyitu Ádám harmados földjébe.

Mindazonáltal Nyitu Ádám végleg akkor békült ki, mikor nemzetes komája göndörszörű fekete süldőt is ajándékozott bufelejtőül. Olyan gyönyörű hizóvá fejlődött ez a süldő. Náné is elösmerte! Nánási cigányháznál nem szurtak még ilyen nehéz, kövér barmot . . . A disznótör-szagra gyúlt éhes varjak ámulva károgták véres tetemeit.

— Kár, kár . . .

— Kár, kár . . .

Nyitu Ádám boszusan hessegette a varjakat. Magában úgy vélekedett Ádám, hogy még mindig azt a hirhedt veres tengerit káralták ezek az okos, ezek a csufondáros varjak is.

Karácsonyi legenda.

Irta: Szabolcska Mihály.

Amaz első karácsony
Bübájos éjszakáján,
A Betlehem határán
Pásztorokó juhászok
Buzgó álmélkodással
Háromszor borulának
Arccal a földre le.

Először akkor:
Midőn az angyal
Megjelent nekik,
S csillagsugárból
Volt a ruhája,
Égi örömhír
A mondókája,
S fény gyúlt ki rája
Földtől az égig!

Másodszor akkor:
Midőn legottan
Utra kelének,
És mint az angyal
Mondotta nekik,
Mindent úgy lelének.
Mikor meglátták
Szenderegni szépen
A gyermek Jézust
Mária ölében!

Harmadszor akkor:
Mikoron rózsás
Hajnal-időre
Visszakerültek
A selymes mezőkre:
— S ott a karám mellett
A pázsit szélén,
Aludt a bojtár

nyugodtan, mélyen.

Mellette, körülte

Juhok, bárányok

S e kör közepébe'

Fejét a bárányok

Hátára hajtva:

Egy anyafarkas . . .

A közeli nádas

Retteggett réme!

Amaz első karácsony

Bübájos éjszakáján

A Betlehem határán

Pásztorokó juhászok:

Buzgó álmélkodással,

Háromszor borulának

Arccal a földre le!

Félek.

Félek a nyári alkonyattól,
Ha lassan rám borul a csend;
Félek a sápadt hervadástól,
Mikor az ősz már megjelent.

Félek egy barna kislánytól
Sötét szemével ha rám nevet,
Féltem a csendtől, a hervadástól
S e szempártól a szívemet.

— szigeti.

A boszu.

Irta: Ötvös Béla.

I.

Csényi Zoltán hírlapíró teljes három órai járkálás és eredménytelen lakáskeresés után végre egy kis mellék utcába fordult be. A hosszúság járkálás fáradttá tette és a lakáskeresés kínos kellemetlenségei pedig idegessé. A három óra alatt legalább is harminc helyre benyitott, de alkalmas és neki megfelelő butorozott szobát sehol sem talált. A hideg is ugyancsak csipkedte az arcát és azért feltűrt gallérral haladt az utcákon át.

Alig tért be egy kis mellékutcába, midőn az eredménytelen lakáskeresés miatti boszusága némilg csillapodott. Az első ház kapuján egy táblácska függött, melyen e szavak voltak olvashatók:

„Csinosan butorozott utcai szoba magános ur részére azonnal kiadó.”

— Ezt még megnézem — mondta magában Csényi és megszemlélte a ház külsejét.

Csinos földszintes épület volt és újnak átszótt. A magas, bádog lemezzel bevont kapu középen volt és kőfal kötött össze két épületet, melyek az udvarhoz tartoztak. A házszám: 2. Csényi Zoltán a házszámot szükségesnek tartotta megjegyezni. Jó mindig tudni, hogy hol van az ember.

Midőn e kapue benyitott az udvaron egy középkori asszonyt látott, kitől megkérdezte, hogy mely lakásban kiadó k butorozott szoba.

— Jobbra az első ajtó — volt a rövid felelet, de a lakáskeresőnek ez épp elég volt.

Becsöngetett a jelzett ajtónál. Fiatal szobaleány nyitott neki ajtót

— Mondja kedvesem — szólta a szobaleányhoz — a butorozott szoba itt kiadó?

— Igenis. Tessék bejönni . . . Azonnal . . . Kisasszony! . . . — kiáltotta be a szomszéd szobába, ahonnan pár pillanat múlva egy üde szépségű, rózsás arcú fiatal leány lépett az etőszobába.

— Pardon, kisasszonyom — mondta meghajtva magát a hírlapíró — Csényi Zoltán hírlapíró vagyok. A szobát . . .

— Tessék ez az — szakította félbe a leány és Csényit bevezette abba a szobába, ahonnan pár pillanattal előbb kijött.

A szoba tényleg csinos volt. Butorzata finom és egyszerű, — de elegáns.

— Mi az ára? — kérdezte Csényi.

— Nem tudom uram — felelt elbájoló kedvességgel a leány — anyó nincs ideháza. Azonban jön mindjárt, tessék megvárni.

Csényi Zoltán leült olyképpen, hogy félarcával felé fordult. A leány hasonló pozícióban vele szembe helyezkedett el.

Pillatnyi csend. A hírlapíró a leányt nézte és ez viszont. A fiatal hírlapíró szépnek, nagyon

szépnek, kedvesnek, műveltnak találta a leányt. A hírlapírók különös emberismerő tehetsége nála sem hiányzott és lelkében érezte, hogy sem szeme, sem gondolata nem csalja meg. A különben nyugodt véru fiatalember már a leány első szavainál valami szúrás féltét érzett szíve táján, ahol ama bizonyos husdarab hirtelen hevesebben kezdett dobogni.

Jobban szétnézett a szobában. Azt is szépnek találta. A levegőben is mámoros párfümlatot érzett. A szobában félhomály volt. A téli koral este már vont a fátyolát a város felett és a kis szobára intim félhomály borult. Csényinek ismét a leányra esett tekintete és következő pillanatban elhatározta, hogy bámi lesz is a szoba ára, kiveszi. A leány észrevette a fiu zavarát és hirtelen megszakította a különben is csak pár pillanattig tartott csendet:

— Tetszik a szoba?

— Kifogástalannak találok. Föltétlenül kiveszem.

Ekkor belépett a leány édesanyja. Nem éppen fiatal, de szép arcu negyven év körüli nő, kin látszott, hogy fiatalkori élete örök nyomot hagyott lelkében és mostani gondatlan élete.

— Negyven korona egy hónapra a szoba ára — moodta bemutatkozás után. — Tetszik?

— Igen, Tetszik. Szép.

És a leányra nézett.

Nem volt különös tekintet, de az asszony sokat látott belőle. Anya volt és az anyák féltik gyermekeiket. Meg is szólalt nyomban:

— De . . . de azt hiszem mégis, hogy Önnek nem megfelelő.

Csényi Zoltán belélatott az asszony lelkébe. Észrevette a fufangot, de várt pár pillanattig.

Jól számított: a leány szólalt meg anyja szavaira.

— Miért ne volna megfelelő? Az előbb kifogástalannak mondta.

— Én néhány perce csak, hogy itt tartózkodom — felelt udvariasan, a leány felé fordulva Csényi — és nem ismerhetem a szobát, de édes anyja bizonyára minden zegézugát ismeri és tudja, hogy nekem nem megfelelő . . . Távozom . . . Bocsánat . . . Ajánlom magamat.

— De kérem . . . szolt utána a leány, de Csényi Zoltán vissza sem fordult, hanem távozott.

— Büszke asszony — mondta magában az udvaron — bizonyosan a leányára büszke. Megtörhetik még. És talán éppen az én kezemen. Idővel minden büszkeség megtörik.

Megnézte a lakók névjegyzékén a nevüket: Balázs Sándor dr. ügyvéd. Följegyezte kis noteszébe e négy szót és kilépett az utcára.

Már sötét este volt. Az utcai lámpák fénye visszaverődött a megfagyott havon és ő gyors léptekkel sietett a fő utca felé, ahol a szerkesztőség volt. A lakáskereséssel abbahagyott. De érezte, hogy a leányt sohasem felejtje el. Érezte, hogy a leánnyal még találkozni fog. Fülébe csöngött az a két szó, melyet az utána kiáltott. És szinte lelkiismeretfurdalást érzett, hogy nem fordult vissza a leány szavaira. De azzal mentette magát, hogy büszkeségét megsértették . . .

II.

Teltek a napok. Csényi Zoltán hol gondolt a leányra, hol nem. Néhány nap múlva azonban egy eljegyzési hirt kellett megírnia. Szólt pedig ez következőképpen:

Eljegyzés. Balázs Sándor dr. ügyvéd szép, kedves és nagyműveltségű leányát, Margitot eljegyezte Gálos Artur földbirtokos.

Csényi Zoltán, midőn ezt az eljegyzési hirt megírta, nem érzett lelkében semmi különösebbet. Éppen mintha egy szobaleánynak marólgos öngyilkosságát írta volna meg.

De aznap, midőn ez megjelent lapjában, a leány fölkereste őt a szerkesztőségben. Bájos, elragadó volt a leány, de Csényi kimért udvariassággal fogadta. A leány hirtelen sirni kezdett. A hírlapíró megfogta kezét. Remegett az.

— Miért sir? — kérdezte és ő is elérzékenyült.

— Szüleim akaratom ellenére készítenek ahhoz az emberhez. De mégsem leszek övé. Inkább meghalok. Védjen meg.

— Ne essék kétségbe. Legyen erős. Menjen nyugodtan haza. Segíteni fogok: — Szeret?

— Szeretem.
— Zoltán! Én nem leszek annak felesége. Érzem, hogy a halál menyasszonya vagyok.
— Margit, maga beteg, menjen haza, jóra fordul minden.

— Elutasít?
— Dehogya. Csak azért küldöm hazai, hogy pihenje ki magát és hogy a viszontlátás holnap esetleg a korzón annál örömteljesebb legyen.
— Megyek.

És megcsókolták egymást. Ösztönszerűleg. Igazi csók volt.

A leány boldogan jegyezte meg:
— Megkaptam tehát azt a csókot, melyre úgy vágytam. Isten vele!

Elváltak. A fiatal hírlapíró néhány pillanattig utána nézett a távozó leánynak, majd elővette a tollat és írt . . . írt. Az írás azonban most nehezebben ment, mint máskor. A hosszú kutyanyelveken minduntalan a leány arcát vélte látni. Megértette a leányt, de mégis valami motozkált agyában, ami fölizgatott kedélyét még jobban nyugtalanította.

— Ejh! esaltál leány! — akarta elúzni magától a leányra vonatkozó gondolatokat. — Am az nagy baj, hogy anyja kegyetlen. Vigyázni fogok reá! . . . És írt tovább, rótt a sorokat.
— Ebből még regény lesz — mondta később magában — sajnálom Margitot . . .

III.

Nem látta többé a leányt. Az a nap sem jelentkezett, melyen a leány esküvőjét akarta megírni. Egyszer azonban, hosszú évek múltán, midőn Csényi Zoltán már híres író volt, egy öreg, eltöpreődött anyóka kereste fel pompás lakásában.

— Nagyságos szerkesztő ur — mondta félféken az öreg anyó — bocsásson meg, hogy felkeresni bátorkodom, de üzenetet hoztam a másvilágról.

— Honnan?
— A másvilágról. Meghalt leányom utolsó szavait.

— Ki maga?
— Özvegy Balázs Sándorné. Nem tetszik rám emlékezni.

Csényi Zoltán, a nagy nevű író megremegett.

— Ő meghalt?
Egy napon eltűnt esküvője előtt. Tegnapelőtt betegen jött haza és tegnap meghalt. Ma temettem el. Ezek voltak utolsó szavai:

— Anyám keresd fel Csényi Zoltánt, mondd neki, hogy ő volt utolsó gondolatom is.

— Szegény Margit.
— Nagyságos uram. Én elszegényedtem, mióta férjem meghalt és most kétszeres a bánatom, mert érzem, hogy leányom gyilkosa én vagyok . . . Tetszik emlékezni: akkor régen, mikor szobát tetszett nálam keresni! . . . Ki kellett volna adnom, de észrevettem, hogy a leányom szerelmes lett Önbe és én a gazdag földbirtokoshoz akartam adni.

— Most már láthatja, hogy az ember büszkesége rendszeren a saját tetten török meg. De én megbocsátok magának, csak a halott . . .

— Ő megbocsátott: hozzám jött meghalni.

— Miből él maga asszonyom?
— Még támogatnak rokonaim, de a régi szép napokat nyomorúságosak váltották fel. Már régebben föl akartam a nagyságos urat keresni, de nem volt bátorságom. Most leányom küldött üzenetével.

Csényi Zoltán megsajnálta az öreg asszonyt. Lelkében fölidézte a halott arcát, szerelmét, majd hirtelen megkérdezte:

— Tud-e dolgozni?
— Eppen arra szeretném a nagyságos urat megkérni, legyen kegyes valami munkához juttatni. Birja meg a két karom.

— A kórházban ápolónőt keresnek. Elmenne oda?
— El.

Csényi Zoltán névjegyet vett elő, melyre pár sort írt. Aztán átnyújtotta a hálálkodó asszonynak:

— Menjen ki ezzel a kórházba és ápolónőnek biztosan alkalmazzák.

Az asszony eltávozott. Csényi pedig homlokát dörzsölve sötétben mondta magában:

— Még csak ezután fogsz bünhődni te bünsz asszony büszkeségedért, mellyel leányodat megölted. Örökös jajszókat hallasz, bete-

gek szenvedéseit kell végig szenvednek. A szenvedések tanyája lesz a lakásod, míg végre magad is kiszenvedsz. De tudom, hogy büszkeségedet drágán fizeted meg . . .

IV.

Csényi Zoltán ezután letölt íróasztalához és két hét alatt megírta Balázs Margit szomorú történetét, két kötetes regényben, mely sok pénzt hozott neki és nevét még híresebbé tette.

Ausztrália, mint az emberiség bölcsője.

Kevés hely meghatározásában merült fel oly sok különböző nézet, mint a paradicsom kertjének helyében. A legáltalánosabb vélemény, a melyet régi hagyomány támogat, a Tigris és Eufrates folyók vidékére, Mezopotamia tájára helyezi az emberiség szülőföldjét. Sok hive volt és van annak a pártnak is, mely Arábiában keresi az oly hamar elveszett paradicsomi boldogság színelvét, de azok sincsenek épen kevesen, akik azt hiszik, hogy Ádám és Éva története csak Indiában folyhatott le. Kevesebben vannak, ahonnan az emberi nem kiindult és elárasztotta az egész föld kerekességét. Most azonban egy új elméletet bocsátott világgá egy Schoetensack nevű heidelbergi tudós német, amely elmélet arra épen elég hogy nagyobb tegye, annyit pedig megérdemel, hogy mint kuriózumot fölemlítsük.

Schoetensack a berlini antropológiai társulatban olvasta fel fejtegetését, amelynek végeredménye az, hogy az emberiség bölcsője nem ringott Ázsia semmiféle vidékén, de Európában sem, hanem kizárólag csak Ausztráliában. Nézete indokolásául elegendőnek tartja a következőket.

Az emberiség, szerinte, nem született meg csak oly helyen, amelyen nincs semmiféle veszedelmes ragadozó állat. Mert különben ősalapotában, meztelen és fegyvertelen lévén, hijával mindennemű védelmi s támadó eszköznek s kezdetleges szellemi tulajdonságokkal felszerelten, nem ismerve azokat a módokat, melyekkel ruhára és melegre tehet szert, nem birva mást, csak növényi táplálékot szerezni, nem bírta volna sem megvédeni magát, sem fenntartani életét oly helyen, ahol gonosz indulatu fenevadak vannak. Így tehát csak ott élhetett az első ember, ahol csupa békés, szelid növényevőkből áll az állatvilág.

Ilyen vidék pedig, mondja Schoetensack, csak egy egy van az egész föld kerekességén s ez Ausztrália, amilyennek ma látjuk s amilyen lehetett egykor, amikor még egy szárazföld volt Szamatrával Borneóval, Jávával, stb. Csakhogy itt van egy bökkenő, amely a tudós német elmélete ellen szól: ennek az akkor a tenger által még szigetekre nem osztott szárazföldnek északi részén, különösen Borneó szigetén van egy állat, mely nem husevő ugyan, de mégis nem csekély veszedelmet okozhatott az ősembernek: az orang-után. Schoetensack megoldja ezt a nehézséget is, még pedig a következőképpen:

Az első emberek, nyilván az orángutángoktól való féltükben, elköltöztek az egykori nagy ausztráliai szárazföld északi részéből délre s a tenger időközben elválasztotta Borneót s a többi szí-

geteket, ami kétségkívül igen hasznos dolog volt, mert így legalább az orangutánok sem mehettek az elbujdosott emberek után, boszantani őket.

Mindez a harmadkorban történt. Ez időben pedig, veszedelmes fenevadak nélkül, Ausztrália nagyon könnyű zsákmányt nyújtott az ősembernek az ott élő szelíd emlős állatok alakjában, melyek közül különösen a különböző erszényesek jellemzetesek Ausztrália állatvilágára. Így élt aztán az emberiség, melynek Ausztráliában maradt része a mai ottani benszülőttek. A többiek közül, akik elsőként a föld kerekén, lett kellő átalakulások után a többi különböző emberfaj.

A nevezetes pedig a dologban az, hogy a pithecanthropus, az ismert legkezdetelegesebb emberfaj, csakugyan arról a vidékről való, ahova Schoetensack helyezi el az ember bölcsőjét.

Légszesz és villamos csillárokat,
ámpolnákat, falikarokat, menyezet, asztali-, zongora és éjjeli szekrény-lámpákat készít petroleum és légszesz csillárokat, izlésesen átalakít villamosra vagy légszesz és villamosra

Kulcsár József
bronzműves, Debreczen, Szent-Anna-u. 6. szám alatt.
Telefon 638. szám. **Telefon 638. szám.**

A Hazai Gázizzófény részv. társaság debreczeni képviselője tart állandó nagyválasztéku raktárt légszesz szerelvény különlegességekből.

A Modern technika óriási fölülmulhatatlan vívmánya a lefele égő légszeszlámpák 50 százalékos megtakarítással. Kül és belvilágításra ivlámpák gyönyörű hatású fényvel 3/4 rész megtakarítás villamos ivlámpa világítással szemben.

Non Oxid Porcellán invert égők 120 gyertya fény világítási erővel 50 százalékos légszesz megtakarítással 85 liter légszesz fogasztás óránként tehát 2 fillér.

Kiválóan tartós, állandó fényerejű „Radium fény“ gáz izzótesteket, (harisnyákat) melyek a legolcsóbbak.

Jókarban tartását jutányos árban elfogad, csillárok s. t. ujjátisztítását, valamint minden e szakmába vágó javításokat, elvállal gyorsan és szakszerűen végez.

Minden lőtulajdonos
csak az általános használatban lévő, minden tekintetben bevált védjeggyel ellátott **eredeti-H-sarkot** használja.
Állandóan élős! Csatléklépés kizárva! Sikos uton az egyedüli csészérenél!
Kovácsoknál és vaskereskedőknél Állandóan raktáron.

Figyelmeztetés: Csakis az eredeti-H-sarkok készülnek speciális acélból; óvakodjunk utánzóktól, melyek csekélyebb értékű anyagból készülnek és ennélfogva használhatatlanok. Bevásárlásnál ügyeljünk a fenti védjegyre, mely minden egyes eredeti-H-sarkon látható.

2350

Nincs többé szobafüst.

A JOHN-féle kéménytoldó
minden kéményt megjavít.
:: Leszállított olcsó árak. ::

Kapható Lukács Vilmos és Testvére cégnél
Hatvan-utca 5. szám alatt.

M. KIR. ÁLLAMVASUTAK SZÁLLÍTÓ-HIVATALA.

ROSENBERG ALBERT ÖZV. ÉS FIAI DEBRECZEN,
PIAC-UTCA 60. SZ.

Elvállal: költöztetéseket szabadalmazott butorszállító kocsikkal, helyben és vidéken, jótállás mellett.

Áruk szállítását, beraktározását. Gyűjtőkocsi forgalom Budapestről és Wienből.

Butorok szállítását; becsomagolását és beraktározását saját külön e célra épült raktárunkban.

Vámárúk elvámolását.

Sürgőnycim: **Rosenberg szállító.**

Alapítva 1870. Interurbán telefon 63.

Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank.
Alapított 1869-ben. DEBRECEN. (Iparbank-udvar.)

MAGY. KIR. OSZTÁLYSORSJÁTÉK FŐELÁRUSÍTÓJA.

Betéteket elfogad.
Kölcsönöket nyújt váltókra és ingatlanokra.
Törlesztéses kölcsönöket nyújt 600 koronán felüli ingatlanokra (földbirtok és házakra.)

Tőzsdei megbízásokat teljesít értékpapírok vételére és eladására.
Kölcsönöket ad értékpaprokra, záloglevelekre, vidéki pénzüzetek részvényeire és ékszereire.
Ércpénzeket vesz és elad.

Mindennemü felvilágosítással szívesen szolgál: **Az intézet üzletvezetője.**

BOSZNAVY J. és TÁRSA

női divatkelme ujdonságok áruháza DEBRECZEN, KOSSUTH-UTCA 6. szám.

karácsonyi vásárja

folyó hó 1-én vette kezdetét. — Ez alkalommal csupán

első minőségű cikkekét páratlanul olcsó árak mellett

árusítatnak el.

Különösen kiemelendők a jó minőségük és olcsóságuknál fogva a köv. cikkek:

Mosó delain 70 cm. széles jó mosó, ára most csak — — — — 23 kr.	Madeira himzett batiszt, szép áttört mintákban, ruhákra és bluzokra csak — — — — — 55 kr.	Tiszta gyapju, női ruha szövet sima serge 110 cm. széles — — — — 90 kr.
Francia gyapju delain, legalább 250 mintában, közöttük sok bordűrös — — — — — 57 kr.	Csipkeszövetek, bluzokra gyönyörű szép mintákban most csak — — — — 75 kr.	Bluz szövet, 110 cm. széles frt. 1:15 helyett most csak — — — — 75 kr.
Prima minőségű kretonok 38 helyett most csak — — — — — 27 kr.	Csikós bluz selymek most csak — — — — frt 115	Sima félgyapjn női ruha szövet 110 cm. széles 90 kr. helyett csak 65 kr.
A nyárról visszamaradt jó mosható kretonok ára — — — — — 21 kr.	Tennis flanel puha, meleg 70 cm. széles, megkülömböztetendő a keskenyebb és foszló még olcsóbb áron hirdetett minőségektől, most csak — — — — — 19 kr.	Divat szövetek 110 cm. széles frt. 1:15 helyett most csak — — — — 78 kr.
Sima ruha vásznak, melyeknek ára jövő tavasszal újra 90 kr. lesz, csak — — — — — 58 kr.	Tetjesen hibátlan jó mosható barchet, szegények felruházására most csak — — — — — 21 kr.	Egy sorozat angol divat kelme kosztümökre 120 cm. széles — — — — 115 kr.
Fehér brocsé vászon ruhákra és bluzokra, most csak — — — — 58 kr.	Széles erős, jó mosó, kitűnő minőségű barchetek ára most — — — — 32 kr.	Sima Tafft brillant selyem bluzokra és alsó szoknyákra frt. 1:50 helyett most csak — — — — 98 kr.
Selyem batiszt vagy 100 különböző szép divatos mintában, nyári és farsangi ruhákra 58 kr. helyett most csak — — — — 33 kr.	Brünni posztó 120 cm. széles vastag meleg, most csak — — — — 57 kr.	

Lényeges körülbelül 40% árkülömbőség a többi itt fel nem sorolt sima, divat és fekete kelméknél, valamint Bluz és ruha selymeknél.

●●●● Minták vidékre a szokott gazdag választékban szívesen küldetnek. ●●●●

Az

ISTVÁN GŐZMALOM TÁRSULAT

Alapított 1843-ban. DEBRECENBEN Alapított 1843-ban.

■ A magyar vidéki malmok egyik legnagyobb vállalata. ■

Kitűnő minőségű őrleményei valamennyi világkiállításon és belföldön képviselt iparkiállításon mindenütt elsőrendű kitüntetést és elismerő oklevelet nyertek.

Kedvező fekvésénél fogva a magyar alföld legjobb búzáiból készít darát, lisztet és korpanemüeket, — elvállal továbbá házi szükségletre mindenféle gabonanemüeket simaörlés és szitált örlés végett, a lehető legmérsékeltbb díjazás mellett és azok szakszerű kiviteléért szavetol. — Megrendelések úgy helyben, mint vidékre mindenkor a legelőnyösebb napi árakon nagyban közvetlen a malom telepéről gyorsan és pontosan foganatosítatnak, kicsinyben pedig

Csapó-utca 6-ik számú raktárunk

bármily mennyiségben naponta árusít.

Örlőképesség az első évben 18,000 métermázsa.

Mai örlőképesség évente: 720,000 métermázsa.

Debreceni Hitelbank

részvénytársaság

Piac-utca—Széchenyi-utca sarok. I-ső emelet.

Kölcsönöket adunk váltókra, kötelezvényekre és folyó számlára a legelőnyösebb kamat mellett.

Elfogadunk takarékbetéteket betét-könyvecskére és chek-számlára.

Törlesztéses jelzálog-kölcsönöket ad földbirtokokra és házakra.

Óvadékkölcsönöket ad vállalkozóknak és bérlőknek.

Elfogadunk tőzsdei megbízásokat értékpapírok vételére és eladására.

Kölcsönöket nyújtunk tőzsdén jegyzett értékpapírokra, valamint vidéki pénzügyintézetek részvényeire.

Leszámítolunk tárca-váltókat az intézet kebelén alakult hitelrészecs csoportban.

Ércpénzek és külföldi bankjegyek beváltása. Előleget adunk várható új termésre. A m. kir. szab. osztályosjegyek főelárusító helye.

Felvilágosítással készséggel szolgál

az Igazgatóság.

MÉSZ!

PÉNZ!

SZÉN!

Legjobb összeköttetés gazdáknak, malomtulajdonosoknak, téglagyárosoknak, építészeknek és szénkereskedőknek.

Klár Andor

kereskedelmi és bankirodája DEBRECEN,
Miklós-utca 23. sz.

BANKOSZTÁLY!

Törlesztéses kölcsönöket — földbirtokra és városi házakra I-ső helyre, — kötvény- és váltókölcsönöket II-ik és III-ik helyre.

Tárcahitelt kereskedőknek és gyárosoknak. Személyi hitelt, gazdáknak terményre pénzelőleget, gyorsan és biztos eredménnyel folyósítat.

ÁRUOSZTÁLY!

Mész! Bihari és dorogi elsőrendű darabos mész waggonszámra és egész évi kötésre.

Szén! Salgótarjáni, petrozsényi, porosz, karvini és más belföldi és külföldi minőségek. Ostrai és pécsi kovácsszén, kocsz, faszén, waggonszámra és 1—3 évi kötésre.

Minden állomásra a legjobban konvenióló minőségeket ajánlom.

Műtrágya! Mindenféle ásványi fosfor, káli és légenytrágyák!

Elsőrangú szőlőtrágya! A szárított fekátrágya tartalmaz 100 kg.-ként 2% fosfort, 2% légenyt (nitrogén), 1% káli.

Előzékeny, pontos kiszolgálás! Mielőtt szükségletét bárhol beszerezné, kérjen okvetlen ajánlatot.

Táviratcim: KLÁR ANDOR DEBRECEN.

Helyközi telefon: 445. sz.

Alföldi takarékpénztár

DEBRECZENBEN, Piac-utca, saját ház.

Társas viszonyban a Pesti Magyar kereskedelmi Bankkal Budapesten, alaptőke: 1.200,000 korona, tartalékalap: 545,000 korona. Affiliált intézetei: Kabai takarékpénztár rvtg., Nádudvari takarékpénztár rvtg., Hajdunánási gazdasági bank rvtg.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre

folyó- és checkszámlára és a betétek célszerű gyűjtésére nézve ingyen bocsát feleinek izléses kiállításu takarékperselyeket rendelkezésére.

Saját áruraktára van, mely ugy a központi, mint a vásártéri állomással közvetlen vágánnyal van összekötve. A beraktározott árukra előnyös feltételek mellett

••••• **ad előleget,** •••••

folyósít törlesztéses és kötelezvény-kölcsönöket betáblázás ellen.

Leszámitol váltókat kezesség, vagy betáblázás mellett, kereskedői tárczaváltókat ugy az intézetnél, mint a

hitelrésztes csoport

keretében.

Folyószámlahiteleket engedélyez értékpapír fedezet vagy ingatlanra való bekebelezés mellett.

Elfogad megbízásokat ugy vidéki intézetek részvényei, mint a budapesti vagy külföldi tőzsdéken jegyzet

értékpapírok vételére és eladására nézve.

Köztisztviselőknék törlesztéses kölcsönöket nyujt 10, 15, 20 évi visszafizetésre haví részletekben.

Foglalkozik a bankügyletek összes ágaiival

és különösen ajánlja szolgálatait $4\frac{1}{2}$ –5%-ot jövedelmező befektetési papírok vételére nézve.

Karácsonyi és újévi ajándéknak

Fésű, manicur és parfüm kazetták, Ridikülök. Férfi fehérműek, Nyakkendők, harisnyák s egyéb pipere és férfi divat cikkek. Bőr-, selyem és kötött keztük olcsó árak mellett

Györfi Sándor

keztü-, kötszer és férfi divat üzletében

DEBRECZEN, Simonffi-u. (Városi bérház.)

Az Általános Takarékpénztár

DEBRECZEN, Piacz-utca 34. szám Főposta mellett.

Előnyös kamattétel mellett :

Kölcsönöket nyújt váltókra, kötelezvényekre, folyószámlára, értékpapírokra és árukra.

Kereskedők tárcaváltói és könyvköveteléseinek leszámítása.

Gazdáknak személyes hitelnújtása az intézet kebelében létesült **hitel-egylet** által.

Betéteket elfogad gyümölcsötetés céljából **betéti könyvecskékre** cheque számlára és penztári jegyekre 4 és fél százalékos kamatozás mellett.

Előlegeket nyújt kézi zálogtárgyakra, várható termésre.

Óvadékkölcsönöket folyósít vállalkozók és bérlőknek.

Törlesztéses kölcsönöket engedélyez 10–65 évig földbirtokokra és forgalomképes házakra.

Tőzsdei megbízásokat elfogad értékpapírok vételére és eladására.

Külföldi pénznemeket bevált és ilyenekkel szolgál.

Hitelleveleket ad a külföld bármely piacára.

Közelebbi szó- vagy írásbeli felvilágosítással szolgál az intézet

Ügyvezető igazgatója.

~ Karácsonyi és újévi ajándék vásár ~ Kazár Jenőnél Hatvan-u. 4. sz.

Ujonan berendezett üveg és porcellán üzletben rendkívüli olcsó árakban kapható mindennemű **hasznos alkalmi nászajándékok**, függő és asztali lámpák, teás, kávé, moka és ebédlő készletek, sörös, boros és likőr készletek. Majolika és üveg gyümölcs készletek.

Mindenféle üveg- és porcellán árukban nagy választék.

Lefkovits Jakab

Debrecen, Széchenyi-u. 1. sz.

Modern butor raktár

Dus választék kiváló izlésű

ebédlő, hálószoba, salon

berendezésekben

legszebb és legjobb kivitelű

vas- és kárpitozott butorok

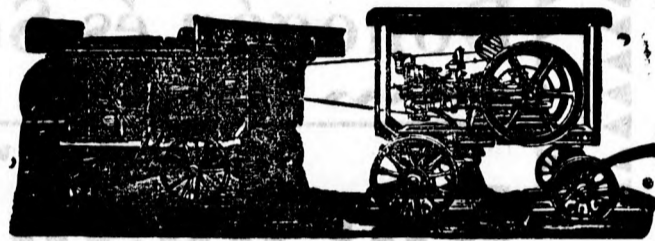
nagyválasztékban.

Czégre tessék figyelni!

Ozers és Bauer

Wien, XX., Dresdnerstrasse 81—38.

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 18.

Benzin lokomobilok
Benzin-motorok
szivógáz-motorok.

A jelenkor legolcsóbb üzemereje. Üzemköltség óra erőnként 2—3 fillér. Több száz telep üzemen. Kedvező fizetési feltételek. Elsőrendű, szilárd gyártmány. Árjegyzékkel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk. Az utóbbi időben a következőknek szállítottunk gépeket: Schlosz János és Társai, Szász-Vesszős 8 HP cséplő szerelvény, Papp János Iháros-Berény 8 HP, Nagy J. Tsa Boglár 6 HP, Takács Imre malomtulajdonos, Pásztor 75. HP szivógáz-telep, Stenger Vilmos Nagy-Topolovecz 50 HP és még számos nagy urad.

A „Debreczen“

motorerőre berendezett nyomdája

Kandia-utca 15. szám alatt.

A legújabb technikai eszközökkel szereltetett fel.

Modern gépek, új betűk s minden más eszköz rendelkezésre áll ahhoz, hogy a nyomda művészies és izléses nyomtatványokat állithasson elő.

Elvállal könyvek, levélpapír, boríték, eljegyzési értesítők, lakodalmi és bál meghívók s minden a nyomdai szakmába vágó munkálatoknak művészies és izléses előállítását.

Megrendelések a nyomdában és a „Debreczen“ kiadóhivatalában eszközölhetők.

Minták, árjegyzék s költségvetés díjtalan.

A „Debreczen“ nyomda
művezetője.

2272

Légszesz és villamos csillárokat, ámpolnákat, falikarokat, menyezeti, asztali-, zongora és éjjeli szekrény-lámpákat készít petroleum és légszesz csillárokat, izléseken átalakít villamosra vagy légszesz és villamosra

Kulcsár József

bronzműves, Debreczen, Szent-Anna-u. 6. szám alatt. **Telefon 638. szám.**

A Hazai Gázizzófény részv. társaság debreczeni képviselője tart állandó nagyválasztéku raktárt légszesz szerelvény különlegességekből. A Modern technika óriási föltulmulhatatlan vívmánya a lefele égő légszeszlámpák 50 százalékos megtakarítással. Kül és belvilágításra ivlámpák gyönyörű hatás fénynyel 3/4 rész megtakarítás villamos ivlámpa világítással szemben. Non Oxid Porcellán invert égők 120 gyertya fény világítási erővel 50 százalékos légszesz megtakarítással 85 liter légszesz fogyasztás óránként tehát 2 fillér. Kiválóan tartós, állandó fényerejű „Radium fény” gáz izzótesteket, (harisnyákat) melyek a legolcsóbbak. Jókarban tartását jutányos árban elfogad, csillárok s. t. ujjátisztítását, valamint minden e szakmába vágó javításokat, elvállal gyorsan és szakszerűen végez.

Egy és két éves szőlő-oltványokról különféle sima és gyökeres vadvesz-szöről szőlő kimutatás megjelent.

Kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldi a **Vállalati szőlőtelep** Billéd, Torontál-megye.

Donogán és Somossy cégnél

DEBRECZEN, Kistemplombazár.

1267

Kezdetét vette a nagy

Karácsonyi vásár

leszállított árban eladásra kerülnek selyem kelmék, — női ruha szövetek, — velezek. Mindenféle maradékok a legolcsóbb áron !!

LEOPOLD GYULA Budapest, Erzsébet-körút 41. 280 sz. (Köztemető közelében)

GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül olcsók, csak elsőrendű minőség. Kérjen határozottan: **Garvens-szivattyut** Garvens-művek, WIEN XX/2. Levélzés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TYUKSZEMHALÁL

Ára 70 fillér. A legjobb és legértékesebb sóborszesz az **ERŐ SÓBORSZESZ** Ára 2 K, 1 K és 30 fillér. Postán szállítja utánvét mellett a **KOSMOS** vegyszert és kozmetikai laboratórium. **GYÖR, BAROSS-UT.**

Csemege-konzervek

BARTA-féle erdei gyümölcsbeöntet, lekvár, szörpök, gomba-, hus- és fűszér-konzervek, nemcsak borovicskát, — legkülönbözőbb minőségben szállít — elsőkelőbb műanyagcsomagolásban. **Felkai Konzervgyár, Barta-József** Felka (Hécszemegye). — Kérjen árjegyzéket!

BÉLHURUT

(Tharsan), gyomor- és legelőbb gyomor- és bélhurutok legelőbb gyógyító, kapható gyógyszerárúháznál. 5 áruval 5 k-ért bérmentve szállít. **TOKAJI CHINA-VASBOR.** Rendkívül kellemes ízű, erősíti, tisztítja a vért. Kis üveg Ára 2-30 kor. Nagy üveg 6 kor. Kapható gyógyszerárúháznál. Postán küldi: **KORONA-GYÓGYSZERTÁR** Budapest, Kalvin-tér.

PLATSCHEK VILMOS

elismert legolcsóbb, legszilárdabb **FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza** Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

DIGESTOL GLÜCK

digestolkeletesebb emésztőpár **Bebé 2 kor.** Postán szállítja a **FESER GALAMB** gyógyszerárúháznál. **BUDAPEST, HUNGÁRIA-KÖRÚT 83** Kapható minden gyógyszerárúháznál és drogeriában.

FICHTENIN

Meglepő haladás! A legértékesebb, szabadalmilag védett szer, mely mindenképpen gyógyítja a leghalásosabb természetű **KRIEGER-1440** és egyéb fertőző és fertőző betegségeket és azok megelőzését. Legmeghívhatóbb védőerő és darabos ellen. Használati utasítás szerint való alkalmazás mellett biztosítja a feltétlen eredményt. **Vesérbérvizsgáló Magyarországi Vándor** **DIAMANT és VADAS** Budapest, VII., Damjanich-u. 36. — Telefon 21-61.

BOGDANY szerencsésje paratlan!

Vásároljunk osztály-sorsjegyet oszakis **BOGDANY S.** Budapest, Erzsébet-körút 41. sz. 20.

Dr. KOVÁCS KÉZPASZTÁJA

8 nap alatt biztosan hat. Tégely K 1-20 Dr. KOVÁCS gyógytára Budapest, Gyár-utca 17. „Tolltoll-étkor” ingyen.

Ha fáj a feje használjon azonnal

Beretvás - MIGRAIN - pasztillát, mely 5 perc alatt minden fejfájást megszüntet. 1 doboz 1 kor. 30 fillér. — Minden gyógyszerárúháznál és drogeriában kapható. **BERETVÁS TAMÁS** gyógyszerárúháznál **KISPEST,** utca 2. Ingyen postán szállítja 3 doboz rendelésnél.

PÁRIS SZÁLLÓDA

Szállás: Simon Pál Budapest, VI., Váci-körút 28. sz. 100 szoba 2-30 K-ig feljebb. Különleges éjszakai szolgálatokkal együtt Fürdő, elegáns kávéház, étterem. Villamos vasúti megállóhely az Árpád pályaudvar és a hálók felől.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?

Schuller Kaszinó-étterem VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz. Előrendő könyve! Naponta este-estély!

Dr. KOVÁCS J.

hemoptizál rendelő-intézet Budapest, Váci-körút 18. sz.

KATZER

szőrművelés és ruházati üzlet Budapest, Váci-körút 18. sz. Első és legnagyobb méretű szőrművelés üzlet.

Az albisi reform. egyház ötven ezer téglá

égettetéséhez egy jó téglá mes-
tert keres. Ugyanitt ötvenezer
téglát mások is égettetnek.

Értekezni lehet a ref. lelke-
szi hivattal Albison, posta
helyben.

Csak SICULIA névvel ellátott üvegek valódiak

SIKULIA!

A legjobb gyógy- és asztali üdítővíz

A Málnási forrásvíz

a gyomor-égést a zonnal megszünteti

Páratlan nyálkaoldó és étvágygerjesztő

A gége, torok, tüdőgyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmulthatatlan.

Magyarországi főraktár:

Brázay Kálmán Bpest
József-körút 37. Telefon 59-46

Kapható minden gyógyszár-
drogéria és fűszerkeres-
kedésben.

A sós savanyú vizek királya

A legnagyobb termést biztosít

kalászos-, lucerna-, csalamádé- és kapás növényeknél; feltűnő jó eredményt mutat ki szőlőben (70—95 hektoliter) a

fekálkompost-trágya

(emberürülék, tőzeggel szagtalanítva), felülmulja a műtrágyát, mert több évi termőerővel bír és tartós eső sem képes elmosni.

100 mm. a telepen átvéve . . . . . K. 70.—
100 mm. a vasutállom. kocsiba rakva K. 90.—

Vidékre külön ajánlattal szolgálunk az ottani állomátság bérmentve.

DEBRECZENI TRÁGYAGYÁR R. T.
Debreczen, Sas-utca 3. szám.

Császárfürdő B.-pesten.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar Irgalmasrend tulajdona. Elsőrangú kénes hévvízi gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, uszodák-, török-, kő- és márványfürdők; hőlég-, szénsavas- és vilamos vízfürdők. Ivó-kúra. 20 kényelmes lakószoba. Szolid kezelés, jutányos árak. Prospektust ingyen és bérmentve küld

Az igazgatóság.

Eperjesi cserépkályhák

gyári raktára és egyedárusítása Debreczen és vidékére

Kovács Gyula

vasüzletében

a „Bika“-szálloda mellett.

Elsőrendű

terméke a magyar pezsgőgyártásnak, melyben a francia jelleg kifejezetten érvényesült s mint ilyen a francia pezsgőket pótolni van hivatva Kapható minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben.

Debreceni faipar r.-t.

ajánlja 3 éves vágású tűzifáit: eldrótozva ólomzáros szekérben, házhoz szállítva és berakva:

Cserfát, Bükkfát, Gyertyánfát 4 felé vágva 10 mázsát 23 koronáért. — Vargafát 10 mázsát 24 koronáért. 5 felé vágva 1 koronával drágább.

Aprózott fát 5 m/mázsánként már hazaszállítunk.

Az aprózott fa tetszés szerinti mennyiségben mázsánként telepünkön átvéve 2 kor. 20 fill.

1 öl cserfát hasábban	33 koronáért
1 „ bükkfát „	32 „
1 „ gyertyánfát „	34 „
1 „ vargafát „	34 „

Hazaszállítás ölenként 2 korona 80 fill. Ugyan-ezen fák wagozsámra a legjutányosabb árak mellett kaphatók. — Megrendelések: telefon utján 544. szám, levelező-lapon, postautalványon a részvénytársaság elárúsióinál és BR. LL LAJOS megbízott tisztviselőnk utján esz-közölhetők. A szállítást 24 óra alatt teljesítetik. A pontos szállítást ellenőrző bérát kérjük figyelembe venni.

1212

Az igazgatóság.

Gramaphon és lemezek nagy választékban.

Molnár Testvérek

műszerészek
varrógép, kerékpár, villany felszerelés, Gramaphon és lemezek nagy raktára és javító műhely

DEBRECZEN,

Egyház-tér 3. sz.,
a nagytemplom mellett.

Óh jaj!

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatásuk az

Éljen!

Megfojt ez az átkozott köhögés.

„EGGER“-mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitűnő ízűek. Doboza 1 és 2 korona. Próbadozoz 50 fillér. Fő- és szétküldési raktár: „N Á D O R“ gyógyszertár Budapest, VI., Váci-körút 17. szám.

EGGER-mellpasztilla csakhamar meggyógyított.

Balázs Ödön, L. Kovách Nándor, Kocián Dezső, Mihálovics Jenő, Muraközy László, Radákovics Géza, dr. Rothschnek V. Emil, Mauthner Alfréd és Tóth Béla gyógyszerészeknél.

2202

Csodaszép ékszer kiállítás

látható a

Löfkovits Arthur és Társacég

kirakataiban.

Szőlőoltvány.

szállít fajtisztaságért jótállva legduzsabb választékban már évek óta elsőnek és megbízhatóbbnak ismert

Külföldi első szőlőoltvány telep; tulajdonos GASPARI FRIGYES Medgyes 25. sz. (Nagyküllő m.) Tessék képes árjegyzéket kérni! Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennélfogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

2210

Serravallo

Vasas Kina-bora.

A bécsi 1906. évi egészségügyi kiállításon
államdíjat és aranyérmét nyert.

Erősítőszert gyöngékedők, vérszegények és láb-
zók részére. Étvágygerjesztő, idegerősítő, vér-
javító szer. — Kiválóan jóízű.

Több mint 5000 orvosi elismerő nyilatkozata
Kapható:

J. Serravalló-nál

Triesz-Barcola.

A gyógyszerárakban 1/2 lit. ü. 2 kor. 60 fillér,
1 lit. ü. 4 kor. 80 fill.

ALAPITTATOTT 1858. ÉVBEN

AZ ANKER

ÉLET- ÉS JÁRADÉKBIZTOSÍTÓ TÁRSARÁG.
Magyarországi igazgatóság: BUDAPEST
AZ ANKER-PALOTA ÉPÍTÉSÉNEK BEFEJEZTÉIG
V., ERZSÉBET-TÉR 13. SZÁM.

Vagyon 174 millió korona. — Kifizetések 338 millió korona. — Biztosítási állomány 538 millió korona. — Magyarországon vagyonából 30 millió korona van elhelyezve.

Az összes szokásos tőkebiztosításokat halál és elérés esetére eszközli a társaság jutányos díjak mellett. Legujabban pedig új biztosítási módozatot alkotott, melynek hivatása

az élet és nyugdíjbiztosítás

előnyeit egyesíteni. Betegség vagy baleset folytán rokkantság esetén a díjfizetés megszűnik, azonkívül a biztosított tőke 5 vagy 10 százalékát járadékképp élvezi a rokkant a biztosítási tartam leteltéig, lejáratkor (halál- vagy elérés esetén) pedig a teljes biztosított tőke fizetetik ki.

Felvilágosítást nyújt „AZ ANKER” magyarországi igazgatósága, vagy JÓNÁS MÓR ur Debrecen képviselője.

Uj példányok! Uj példányok!

Legbecsebb karácsonyi ajándék egy szép könyv. Disművek, ifjusági képes mesekönyvek, zsoltárok, imakönyvek, emlékalbumok rendkívüli árleszállítással kaphatók a

Harmathy antiquariumban,

fűvészkert-u. 14. szám. 2389

Uj liszt kereskedés.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a helybeli

„Hungária” mihengermalom

egyedüli elárúsítását a debreczeni piacra sikerült megnyernem s így abban a kellemes helyzetben vagyok hogy n. é. vevőimnek elismert kitűnő minőségű szitált buza, kétszeres és rozs lisztjeimet a legolcsóbb napi árban szolgálhatom.

Egyidejűleg ajánlom a karácsonyi ünnepekre mélyen leszállított árban: 1 kg. mazsola 60 kr. 1 kg. darált mák 32 kr. 1 kg. dió 22 kr. töltött 1 kg. friss pergelt kávé 1.40, 1 kg. finom cuba kávé 1.05, 1 kg. mandula 1.25, 1 liter petroleum 12 kr. 1 kg. finom szilva 12 kr. 1 kg. szilva lekvár 24, 1 kg. gyümölcs lekvár 44.

Tisztelettel

Pollák Zsigmond

Telefon 652.

Hatvan-u. 7.

A Párisi

Nagy Bazár

Dégenfeld-tér 7. sz.

alatt,

a kenyér-piaczon van.

XXVI-ik évtársulat.

A Debreceni Kölcsönös Segélyző-Egylet

korlátolt felelősséggel alakult szövetkezet.

Alakult: 1884-ben.

1909. január hó 1-én nyitja meg

a XXVI-ik évtársulatot.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak olcsó és a heti befizetésekkel könnyen törleszhető kölcsönöket nyújtson, továbbá, hogy apró kötelező betétekkel a takarékosagra még a szegényebbeknek is alkalmat szolgáltatson.

Üzleti tőkénk a hat millió koronát meghaladja, melyet tagjainknál kölcsönökben helyeztünk el.

Egyletünknek jeleuleg 10.000 tagja van, akik 14.000 betéti könyvecskével 100.000 törzsbetétet fizetnek. Minden pelépő aláírásával kötelezi magát, hogy a jegyzett törzsbetéteket hetenként, vagy előre több hétre pontosan befizeti.

Egy törzsbetét 40 fillér (20 krajcár) heti befizetésre kötelez.

Egy-egy évtársulat 6 évre alakul, melynek leteltével az évtársulat felszámol és minden tag befizetett összegén kívül a hat évi haszoneredményből törzsbetéteinek arányában reá eső részét megkapja és így az élvezett kölcsön után fizetett kamatainak nagy része is visszatérül. A felszámolásnál mutatkozott haszoneredmény mindenkori a befizetett összeg 6% kamatos-kamatjának felel meg.

A szövetkezet egyenlő jogu tagja az is, ki egy vagy több havi törzsbetét fizetésre kötelezi magát. A havi törzsbetét havonként 5 koronás, vagy tetszés szerinti nagyobb részletekben is befizethető.

Tagjainak kényelmére 1908. január hó 1-től kamatleszámolási kölcsönöket folyósítunk, a tag külön kamatot nem fizet és az esedékes kamat a heti befizetésekkel számoltatik el. 100 korona kölcsön 6 év alatt kamattal együtt heti 40 fillér fizetéssel visszafizethető. Kedvező pénzügyi viszonyok mellett elsőrendű bekebelezések mellett ugyan ezen alapon 12 év alatti visszafizetésre is adnak kölcsönök. Minden tag a belépéskor minden egyes törzsbetét vagy üzletrész után egyszer s mindenkorra 40 fillér (20 krajcár) beiratási díjat fizet, mely a tartalékok gyarapítására fordítatik. a veszteségi tartalék- és nyugdíj-alap összege már 180.000 koronát tesz.

Vidéki tagok postatakarékpénztári befizetési lapokkal fizethetnek be.

Uj tagok felvételnak az üzleti helyiségben (Kossuth-utca 11.)

Ujdonság! Szabadalmazott
legújabb szerkezetű!

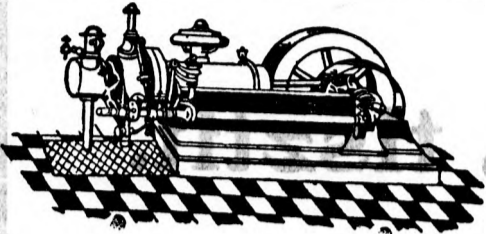
MAGASNYOMÁSÚ NYERSOLAJMOTOR

SZIVÓGÁZ-MOTOROK LŐERŐ órán-
kint 1-2 fill.

BENZIN

GŐZMOTOROK és LOKOMOBILOK.

Legjobb minőség! Jótállás! Olcsó árak!

E. PLEWA MÉRNÖK MOTORGYÁR
& CO.

Bécs (Wien), XVII/3., Wattgasse 78-80.

Január hó 1-től megbízható ügynökök
különböző megyékben fölvételnek.

FAZEKAS IMRE

Villamos-világítás és Erőátviteli Vállalata

az Egyesült Villamossági és Gépgyár R. T. kép-
viselője. — Iroda

Debreczen, Piacz-u. 77. sz. (az udvarban.)
Telefon sz. 567. Telefon sz. 567.

Elvállal Villamos világítási berendezéseket,
lakások, üzletek és egyéb helyiségek részére a
legsolidabb kivitelben erőátviteli motor beren-
dezéseket. Nyomdák, műhelyek, szivattyúk stb.
meghajtására a leghasznosabb kivitelben. —
Telefon és szobacsengő berendezéseket.

Szállít mindennemű szerelési anyagot, csil-
lárokat, dynamo-gépeket, motorokat, műszere-
ket, iv- és izzólámpákat, dr. Just Wolfram lám-
pákat. Tervek és költségvetés díjtalan.

Használt,

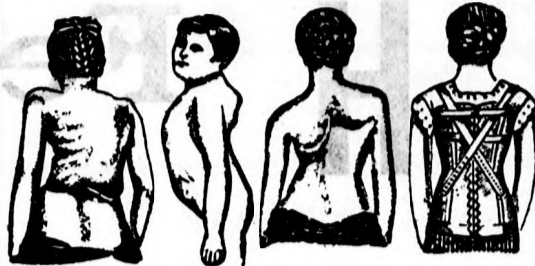
de teljesen kijavított sorvetőgépek minden nagy-
ságban, ugyszintén a világhírű eredeti Melichár-
féle Unikum Drill vetőgépek továbbá Répa-
vágók, Szecskavágók, Ekék, Boronák, Szőlő-
zuzók, Borsajtók és általában mindenféle gaz-
dasági eszközök kedvező feltételek mellett eddig
nem létezett olcsó árban felelősség mellett
kaphatók.

Bagilstván

gazdasági gépraktárban Kaba. 2266

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉMA LEGJOBB ★

Anyák, óvjátok gyermekeiteket
a hátgerincelgörbüléstől!
Nincs többé elgörbült test!

Ha az én utól nem ért, a legismertebb orvosok által
ajánlott orthopéd-támasztó fűzőmet használja. Mesésen
könnyű és hygienikus! Vattázás nélkül elfödi az egész
elgörbülést. Ferdén nőésre hajló iskolás gyermekek-
nek nélkülözhetetlen mentő- és óvóeszköze! 30 éve
fennálló testgyógyászati műintézetemben a legtöké-
letesebb technikai kivitelben és mérsékelt árak mel-
lett készülnek továbbá: egyenestartók, járókészülékek,
múlábak és műkezek, os. és kir. szabadalmazott
KELETI-féle sérvkötők- haskötők.

Uj! Gummi-görcsérharisnyák Uj!
varrat nélkül, valamint a betegápoláshoz szükséges
eszközök.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

KELETI J. orvos-sebészeti műszerek
és gummiárak gyára
BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 17. szám.

A Korona Takarékos és Hitelszövetkezet IX-ik évtársulatát

1909. január hó 1-én nyitja meg.

Szövetkezetünknek 4000 tagja van, akik hetenként 18.000 koronát fizetnek be.
Vagyonunk kölcsönökben elhelyezve:

■ ■ ■ ■ ■ 3 millió korona. ■ ■ ■ ■ ■

Szövetkezetünk célja:

a) kötelező heti befizetés útján lehetővé tenni a kis tőke gyarapodását és annak nagyobb kamatozását;
b) olcsó kölcsönök folyósítása által a tagoknak, 5 év alatt hetenként könnyen visszafizethető, keres-
kedelmi, ipari és gazdasági tevékenységét elősegíteni.

Minden év január hó 1-én 5 évre terjedő évtársulat nyílik, amely az 5 év elteltével felszámol s a ta-
goknak befizetett tőkéje után 6%-nak megfelelő haszoneredményt juttat.

Az évről-évre szaporodó tagok száma és a törzsbetét-tőkénk emelkedése azt bizonyítja, hogy szövetke-
zetünk kitűzött céljának helyesen felel meg s hogy a tagok igényeit minden tekintetben kielégíteni igyekezünk.
1 törzsbetét 1 korona, mely hetenként fizetendő.

Beiratási díj címen minden törzsbetét után 1 korona s könyvecskéért 20 fillér fizetendő.

Vidéki tagok befizetéseiket a postatakarékpénztár útján teljesíthetik, amely célra szolgáló befizetési la-
pokot önköltségünkön adjuk tagjainknak.

Uj tagok felvételre jelentkezhetnek hivatalos helyiségünkben (Piac-utca 6. sz.), ahol a betéti köny-
vecskék már most kiadatnak és mindennemű egyéb felvilágosítást is készséggel adunk.

Debreczen, 1908. december hó.

Dr. Kenézy Gyula,
elnök.

Ifj. Schwarcz Vilmos,
üggy. igazgató.

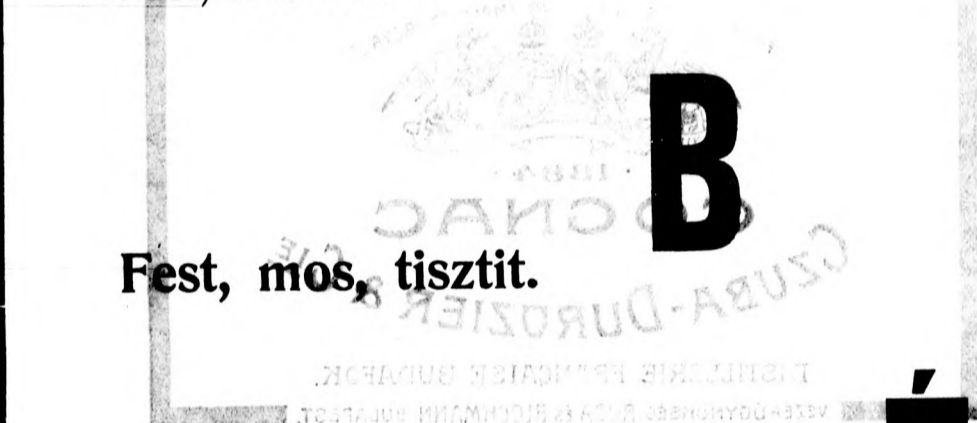

H Fest, mos, tisztit.

R Fest, mos, tisztit.

A Fest, mos tisztit.

B Fest, mos, tisztit.

E Fest, mos, tisztit.

E Fest, mos, tisztit.

F Fest, mos, tisztit.

C Fest, mos, tisztit.
Fest, mos, tisztit.

Z Fes, mos, tisztit.

Y Fest, mos, tisztit.